

การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษาการต่อต้าน
รัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561 บนสื่อเฟสบุ๊ก

ว่าที่ร้อยตรี กฤษฐา สีหพันธ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Political Communication on Social Media: A Case Study of the
NCPO Government Resistance on Facebook from 2014 to 2018**

Acting Sub Lt. Kritchatha Srihaban

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Local Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา
ชื่อและนามสกุล	การต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561 บนสื่อเฟสบุ๊ก
วิชาเอก	ว่าที่ร้อยตรีภรตฤชญา สีหพันธ์
สาขาวิชา	การเมืองการปกครองท้องถิ่น
อาจารย์ที่ปรึกษา	รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	รองศาสตราจารย์ ดร.บุษพร อิศรชัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุษพร อิศรชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โสธร ตู้ทองคำ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปฤณ นิยมไทย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา
การต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561 บนสื่อเฟสบุ๊ก
ผู้ศึกษา ว่าที่ร้อยตรี กฤษฐา สีหพันธ์ **รหัสนักศึกษ** 2558002784 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพร อิศรชัย **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ.2557 – 2561 (2) ศึกษาผลกระทบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรได้แก่ กลุ่มสมาชิกบนสื่อสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ก กลุ่มสนามการเมือง และกลุ่มการบ้านการเมือง โดยการสุ่มสมาชิกภายในกลุ่มจำนวน 20 คน เครื่องมือในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ออนไลน์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า (1) รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ภายใน กลุ่มสนามการเมือง และกลุ่มการบ้านการเมือง ที่พบมากที่สุดได้แก่ 1) รูปแบบ ข้อความภาพ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่แสดงการล้อเลียน ตลก และง่ายต่อการเข้าใจเจตนาธรรมของผู้ส่งข้อความ 2) รูปแบบ วิดีโอ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ในเชิงล้อเลียนโดยการตัดวิดีโอส่วนที่มีคำพูดที่ไม่เหมาะสมมาลง ความเห็นซ้ำ ซ้ำเติม และวิจารณ์กันในทางลบ (2) ผลกระทบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 พบว่า การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์เป็นนวัตกรรมสำคัญในการสื่อสารในยุคปัจจุบัน โดยมีการนำข้อความภาพ เสียง รวมไปถึงภาพเคลื่อนไหวเข้ามาเป็นจุดสนใจทำให้เกิดกระแสการต่อต้าน รวมไปถึงทำให้รัฐบาลรับรู้ความเดือดร้อนของประชาชน ซึ่งในอนาคตการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์อาจมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงผลการดำเนินงานของรัฐบาล เนื่องจากอำนาจแห่งเทคโนโลยีมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งในฐานะผู้สร้างอำนาจและประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลข่าวสาร

คำสำคัญ การสื่อสารทางการเมือง สื่อสังคมออนไลน์ คสช. พ.ศ 2557 – 2561

Independent Study title: Political Communication on Social Media: A Case Study of the NCPO Government Resistance on Facebook from 2014 to 2018
Author: Acting Sub Lt. Kritchatha Srihaban; **ID:** 2558002784; **Degree:** Master of Political Science;
Independent Study advisor: (1) Dr. Yuttaporn Issarachai, Associate Professor;
Academic year: 2019

Abstract

The objectives of this research are 1) to investigate political communication patterns of social media in resistance to the National Council for Peace and Order (NCPO) from 2014 to 2018 and (2) to study impacts of political communication on social media in resistance to the NCPO from 2014 to 2018.

The qualitative approach was applied in this research. The samplings consisted of members of Facebook under the group name “สนาามการเมือง” and “การบ้านการเมือง”. The 20 members were randomly selected from those Facebook Groups. The online questionnaire and descriptive data analysis were used as research tools.

The study found that (1) the most common political communication patterns on social media under Facebook group namely “สนาามการเมือง” and “การบ้านการเมือง” were 1) picture message pattern with parody and drollery due to easy understanding the intention of sender as well as 2) video pattern with parody and inappropriate words causing negative criticism. (2) The political communication on social media was an important innovation in modern communication. The picture message, voice and animation GIF (Graphics Interchange Format) were used as points of interest causing social resistance to NCPO. On the other hand, the government get to know the feedback from the people. In the future, the political communication on social media may take part in changing of government performance due to power of technology. It was essential and crucial as the creator of power and it had benefits for information users.

Keywords: Political Communication, Social Media, National Council for Peace and Order (NCPO) and 2014 to 2018

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพร อิศรชัย ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขตลอดจน ติดตาม ตรวจสอบ การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ขอขอบพระคุณท่าน อาจารย์ด้วยความเคารพอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณบิดา มารดาและผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาดำเนินการมา ที่ช่วยให้ข้าพเจ้าจนสำเร็จการศึกษา

นอกจากนี้ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ สัมภาษณ์และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ มีความสมบูรณ์มากที่สุด และขอขอบคุณคุณณภัรต์ กิตติรัตนมงคล คุณอารีรัตน์ อินจ้อย และ เจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และให้ คำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาดำเนินการมา

กฤษฎา สีหพันธ์

สิงหาคม 2562

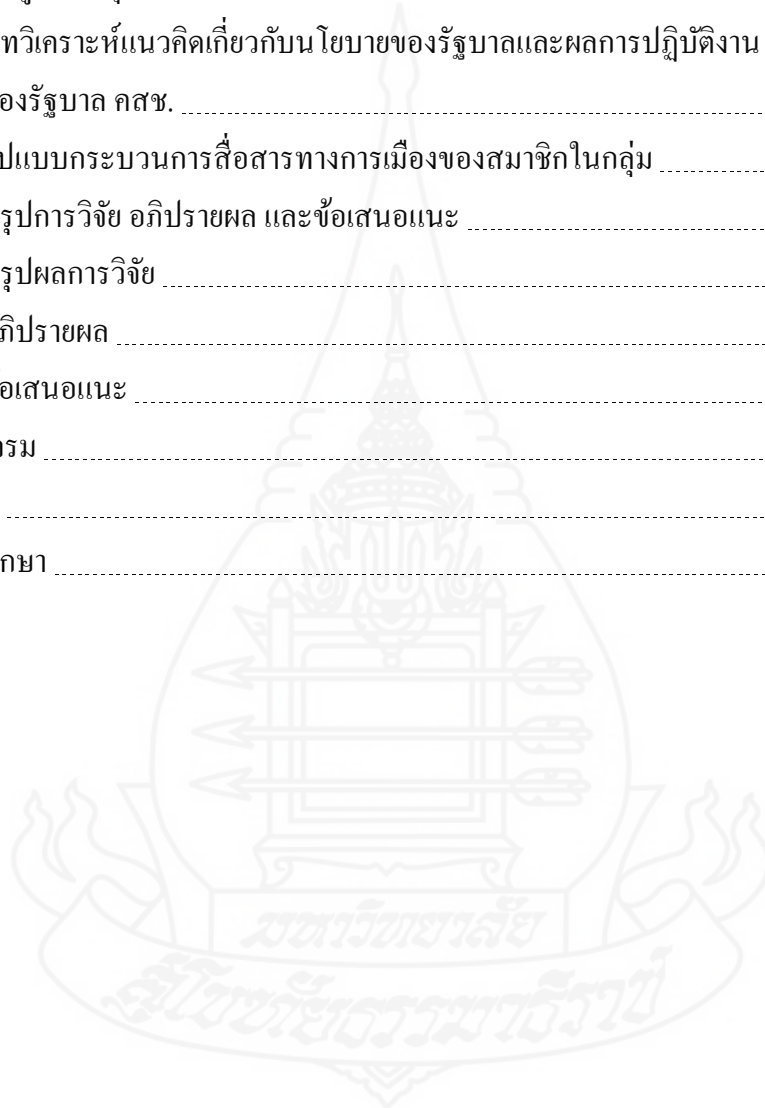

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
กรอบแนวคิดการวิจัย	10
ขอบเขตของการวิจัย	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง	13
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์	28
แนวคิดการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต	44
แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงแนวความคิด	48
งานวิจัยหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ข้อมูลส่วนบุคคล	61
บทวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลและผลการปฏิบัติงาน ของรัฐบาล คสช.	64
รูปแบบกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของสมาชิกในกลุ่ม	72
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	93
ประวัติผู้ศึกษา	96

ณ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย	62

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)	1
ภาพที่ 1.2 สถิติจำนวนผู้ใช้งานโซเชียลมีเดียทั่วโลก	7
ภาพที่ 1.3 กราฟเมืองที่มีผู้ใช้ Facebook สูงสุดในโลก	8
ภาพที่ 1.4 กราฟประเทศที่มีผู้ใช้ Facebook มากสุดในโลก	8
ภาพที่ 1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
ภาพที่ 2.1 แสดงแบบจำลองในการสื่อสารทางการเมืองของ Brain Mcnair.....	14
ภาพที่ 2.2 แสดงแบบจำลองกระบวนการสื่อสารทางการเมืองในสังคมพหุนิยมของ Lilliker....	15
ภาพที่ 2.3 แสดงแบบจำลองการสื่อสารของ David K.Berlo.....	17
ภาพที่ 2.4 แสดงชนิดของสื่อสังคมออนไลน์	31
ภาพที่ 2.5 แสดงตัวแบบการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสารต่อการเปลี่ยนแปลง การเมืองเศรษฐกิจ และสังคม	33
ภาพที่ 2.6 สถิติความนิยมการใช้ Facebook ชาวไทยในปี 2018	37
ภาพที่ 2.7 สถิติเวลาการใช้ Facebook ชาวไทยในปี 2018	38
ภาพที่ 2.8 สถิติประชากรไทยใช้งาน Facebook ในปี 2018	38
ภาพที่ 2.9 เพจ Facebook นาย ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ	39
ภาพที่ 4.1 รูปแบบภาพที่ปรากฏบนสื่อสังคมออนไลน์เฟสบุ๊ก กลุ่มการบ้านการเมือง	71
ภาพที่ 5.1 ตัวอย่างสื่อ อินเทอร์เน็ต (Facebook เพจ “การบ้าน การเมือง”	79
ภาพที่ 5.2 ตัวอย่างข้อความภาพจากสื่ออินเทอร์เน็ต	80
ภาพที่ 5.3 ตัวอย่างข้อความภาพเคลื่อนไหว (วิดีโอ)	80

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหา

เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2556 – 2557 ทำให้ทหารสามารถก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ซึ่งวิกฤตการณ์ทางการเมืองได้ส่งผลให้ทหารทำการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ

ภาพที่ 1.1 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช)

นับเป็นการทำรัฐประหารครั้งที่ 13 ในประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) ได้ออกประกาศในการทำรัฐประหารครั้งนี้ (ข้อมูลจาก www.Law.moi.go.th เรื่อง การคุมอำนาจการปกครอง 2557) “ตามสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล และพื้นที่ต่างๆ ของประเทศในหลายพื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัว จนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม นั้นเพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรักความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมาตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย

คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศตั้งแต่วันที่ 22 เดือนพฤษภาคมพุทธศักราช 2557 เวลา 16.30 เป็นต้นไป

ประภาพร สีหา (2560, น. 15) ได้ให้ความเห็นสาเหตุปัจจัยที่ทำให้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) อ้างถึงความชอบธรรมที่ต้องทำการรัฐประหารเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ได้เกิดการประท้วงต่อต้านรัฐบาลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2556 ถึง พฤษภาคม 2557 โดยคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส) ร่วมกับพรรคฝ่ายค้านมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ และพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำ สาเหตุมาจากการร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งหลายฝ่ายเห็นว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีนำไปสู่เหตุการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและการชุมนุมประท้วงนอกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกับพลังมวลชนที่ไม่เห็นด้วยกับการทำงานและนโยบายประชานิยม ของรัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งจะทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหลายโครงการที่รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายบริหารประเทศและฝ่ายตรงข้ามคือแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (น.ป.ช.) ร่วมกับกลุ่มคนเสื้อแดง โดยการนำของนายจตุพร พรหมพันธุ์และนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ ที่ออกมาชุมนุมสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พลังมวลชน ทั้งสองกลุ่มถือว่าเป็น “ขั้วการเมือง” ซึ่งทำให้มีผลต่อความแตกแยกทางสังคม ความคิดและการเมืองอย่างสิ้นเชิง การเผชิญหน้าของทั้งสองกลุ่มผู้ชุมนุมจึงก่อให้เกิดความวุ่นวายเสียหายและสูญเสียชีวิตหลายครั้งหลายครา รวมไปถึงกลุ่มผู้ชุมนุมที่ถูกกลุ่มผู้ไม่หวังดีทำร้าย โดยการปาระเบิดใส่ผู้ชุมนุมและการปะทะของกลุ่มผู้ชุมนุมกับกลุ่มผู้ไม่หวังดีจนทำให้เกิดความสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บสาหัสซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม จนในที่สุด พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศกฎอัยการศึกเพื่อควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นพร้อมเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งของผู้นำทั้งสองกลุ่ม ซึ่งผลการเจรจาล้มเหลวทำให้ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ตัดสินใจยึดอำนาจทำการรัฐประหาร โดยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช) พร้อมทั้งเข้าจัดการบริหารประเทศโดยทำการปฏิรูปประเทศและวางนโยบายบริหารประเทศ รวมถึงการควบคุมเสรีภาพ ด้านสิทธิเสรีภาพและการแสดงแนวความคิดของประชาชนทำให้ประชาชน นักการเมือง กลุ่มนิสิต นักศึกษา นักกิจกรรมที่ออกมาแสดงแนวความคิดทางการเมืองและถูกเชิญตัวไป “ปรับทัศนคติ” ซึ่งเป็นการลดทอนเสรีภาพทางความคิด การพูดและมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนรวมถึงการควบคุมตัวบุคคลโดยปราศจากข้อกล่าวหาเป็นการปิดกั้นและการแทรกแซงการนำเสนอของสื่อมวลชน การประกาศเคอร์ฟิวและห้ามชุมนุมทางการเมืองอันเป็นสิทธิพื้นฐาน

ในระบอบประชาธิปไตยและแต่งตั้ง พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีรวมไปถึง
 เหล่านายทหารที่ทำการปฏิวัติรัฐประหารในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) ขึ้นเป็น
 คณะรัฐมนตรีและข้าราชการการเมืองเข้ามาบริหารประเทศ

การที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) ได้ทำการรัฐประหารและเข้ามาบริหาร
 ประเทศได้สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มประชาชนที่มีความต้องการให้แก้ปัญหาด้วยระบบ
 การเมืองที่มาจาก การเลือกตั้งแต่ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นรวมถึงการใช้มาตรา 44 ของคณะ
 รัฐบาลและการเข้าครอบงำสื่อมวลชนให้นำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีและเกิดประโยชน์ในทางบวกแก่
 คณะรัฐบาลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่ใช้เป็นสื่อหรือช่องทางในการนำเสนอและ
 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของคณะรัฐบาลออกสู่สาธารณชน โดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์
 สื่อสารประเภทต่างๆ รวมไปถึงการแพร่ภาพผ่านโทรทัศน์ที่คณะรัฐบาลใช้เป็นช่องทางการสื่อสาร
 ทางการเมืองอีกช่องทางหนึ่ง

การสื่อสารทางการเมืองถือเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับประชาชนใน
 การปกครองไม่ว่าจะเป็นการปกครองในระบอบใดหรือการปกครองในระดับใดนับตั้งแต่การ
 ปกครองระดับท้องถิ่นไปจนถึงการปกครองในระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลในระบอบ
 ประชาธิปไตยแล้วมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบและ
 เข้าใจ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและปฏิบัติตามนโยบายและกฎเกณฑ์ที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ นอกจากนี้
 รัฐบาลมีความจำเป็นในการเผยแพร่ข่าวสารแล้วรัฐบาลก็มีความจำเป็นที่จะรับทราบถึงความรู้สึก
 นึกคิดและความต้องการหรือประชามติของประชาชนด้วย เพื่อที่รัฐบาลจะได้ใช้ข้อมูลที่ได้รับเป็น
 แนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องกับประชามติในระบอบการปกครองแบบ
 ประชาธิปไตยแนวความคิดของประชาชนถือว่าเป็นเรื่องสำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
 ประชาชนจึงมีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนและบทบาทในการแสดง
 นโยบายของรัฐต่อประชาชน

เสรี วงษ์มณฑา (2546, น. 38-40) กล่าวว่าในทำนองเดียวกันการสื่อสารทางการเมือง
 เองก็เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมือง (Political Development) ของระบบการเมือง
 (Political System) ด้วยเช่นกันกล่าวคือการสื่อสารทางการเมืองจะทำให้ประชาชนรับรู้และเรียนรู้
 ประสพการณ์ต่างๆ ทางการเมืองเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองก็อาจจะก่อให้เกิด
 การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ของประชาชน ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่
 สำคัญและจำเป็นต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญการสื่อสารทางการเมืองเป็น
 เครื่องมือในการสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและเช่นกันรัฐบาลก็ควรใช้การสื่อสารทาง
 การเมืองรับฟังแนวความคิดของประชาชน ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการหรือประชามติของ

ประชาชนด้วยเพื่อที่รัฐบาลจะได้ใช้ข้อมูลที่ได้รับเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลถือเป็นสิ่งสำคัญ รัฐบาลจำเป็นต้องมีช่องทางหลายๆ ช่องทางที่จะรับฟังแนวความคิดของประชาชน และเปิดโอกาสการสื่อสารทางการเมืองอย่างเสรี โดยให้เสรีภาพแก่ประชาชน สื่อมวลชนหรือกลุ่มต่างๆ ในสังคม ได้มีเสรีภาพในการสื่อสารและเสรีภาพในการแสดงข้อมูลข่าวสาร อาจกล่าวได้ว่าในระบบประชาธิปไตยการสื่อสารทางการเมืองถือเป็นการสื่อสารแบบสองทางคือจากฝ่ายปกครองไปยังประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยและจากประชาชนพลเมืองไปสู่ฝ่ายปกครองของรัฐ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและเกิดความใกล้ชิดต่อกันนับเป็นอุดมการณ์สูงสุดด้านการสื่อสารของสังคมประชาธิปไตยซึ่งแบบแผนการสื่อสารดังกล่าวถือเป็นการสื่อสารทางการเมืองโดยมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายกันไปและในสังคมใดก็ตาม ถ้าบุคคลมีโอกาสนับเป็นผู้ส่งและผู้รับข่าวสารอย่างเสรี กระบวนการสื่อสารแบบสองทางย่อมเกิดขึ้นได้ง่ายซึ่งจะนำไปสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและถ้าประชาชนมีโอกาสเลือกที่จะส่งและรับข่าวสารอย่างอิสระจากแหล่งข่าวต่างๆ อย่างเพียงพอถือว่าประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารอย่างแท้จริง

วันฉัตร โคมลวิวัฒน์ (2554, น. 24-28) กล่าวว่ากระบวนการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication Process) ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม การสื่อสารทางการเมืองของไทยนั้นได้มีการนำเอากระบวนการสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กันทางการเมืองรวมถึงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อแสดงแนวความคิดทางการเมืองของแต่ละฝ่ายไม่ว่าจะเป็นการใช้ เฟสบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) กระดานสนทนา (Web board) และการส่งต่อจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Forward Mail) หรือแม้กระทั่งการส่งคลิปวิดีโอเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางเว็บไซต์ยูทูป (YouTube) ที่ต่างฝ่ายต่างก็นำเสนอมุมมองและข้อมูลที่สนับสนุนฝ่ายของตนเองว่าถูกต้อง รวมทั้งการใช้ VDO Link, Phone-in ในการต่อสู้และโต้ตอบเพื่อแย้งชิงพื้นที่ในการนำเสนอข้อมูลที่สนับสนุนฝ่ายของตนเอง ตลอดจนการเปิดพื้นที่สาธารณะทางอินเทอร์เน็ตที่ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการแสดงแนวความคิดจนเกิดเป็นชุมชนออนไลน์ที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการแสดงแนวความคิดจนเกิดเป็นชุมชนออนไลน์ที่สามารถแสดงแนวความคิดได้อย่างเต็มที่ที่มีทั้งการแสดงตัวตนที่แท้จริงและไม่แท้จริงซึ่งสังคมออนไลน์นี้มีลักษณะเป็น "สังคมเสมือน" (Virtual Community) ที่มีสมาชิกหลากหลายทุกเพศทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ศาสนา ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาอาชีพและกลุ่มสังคมย่อยซึ่งสมาชิกเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีการพบปะปฏิสัมพันธ์กันแบบซึ่งหน้าโดยตรงก็ได้เพียงแต่มีแนวความคิดหรือวัตถุประสงค์ทัศนคติ แนวความคิด วิถีชีวิต ไลฟ์สไตล์ (Life style) ที่เหมือนกันและรวมตัวกันทางชุมชนออนไลน์หรือกลุ่มเซกเมนต์ (Segment) เพื่อแสดงออกถึงจุดยืนของตนเอง

คริษฐ์ ลีมนตระกูล (2557 น. 15-16) กล่าวว่าภายใต้การบริหารประเทศของรัฐบาล คสช. อินเทอร์เน็ตจึงเป็นเพียงสื่อเดียวที่สามารถแสดงออกได้อย่างมีเสรีภาพโดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากบุคคลหรือองค์กรใดๆ ก่อน หรือต้องใช้ทุนอย่างมหาศาลเหมือนสื่อโทรทัศน์ผู้ที่เชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ของตนเองเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ตก็สามารถส่งสารใดๆ ออกหรือรับสารใดๆ เข้าได้อย่างอิสระดังนั้น การมีอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นจึงเป็นเสมือนกับการทำลายศักยภาพของชนชั้นนำในการที่จะควบคุมการไหลของข่าวสารไปสู่ประชาชนดังเช่นผลการทำงานของรัฐบาลยุค คสช. ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เช่น ชาวสวนยางพาราหรือชาวไร่เริ่มไม่พอใจคณะรัฐประหารชุดนี้ เนื่องจากราคายางพาราตกต่ำนอกจากนี้ยังพบว่าคณะรัฐประหารที่อ้างความชอบธรรมในการปราบปรามการทุจริตในเมืองไทยกลับกลายเป็นผู้ต้องสงสัยว่าทุจริตไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทุจริตอุทยานราชภักดิ์ การแต่งตั้งหลานชายตัวเองเข้ารับราชการทหารโดยไม่ผ่านการสอบหรือการเรียนโรงเรียนนายร้อย การตั้งบริษัทส่วนตัวในค่ายทหารเหตุการณ์ที่สถานีวิทยุวิทยุแห่งชาติ (สนช.) สามารถไม่เข้าร่วมประชุมได้อย่างไม่จำกัดและยังได้รับเงินเดือนอยู่โดยไม่ถูกลงโทษใดๆ การเดินทางไปร่วมประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาเซียนที่รัฐฮาวาย การไม่แจ้งบัญชีทรัพย์สินนักกีฬา ก่อนรับตำแหน่งรัฐมนตรี ของพลเอกประวิทย์ วงศ์สุวรรณ เป็นต้นซึ่งนอกจากนี้แล้วอินเทอร์เน็ตยังเป็นสื่อชนิดแรกที่ทำให้หลักการประชาธิปไตยในเรื่องเสรีภาพในการพูดและการปกครองตนเองของประชาชนมีบทบาทมากขึ้น และอาจเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มพลังทางสังคมกันได้ง่ายขึ้นอีกด้วย การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นบุคคลสามารถที่จะมีการติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลา โดยไม่คำนึงถึงสถานที่และเวลา คนที่มีความเห็นคล้ายกัน หรือมีความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันก็จะไปเกาะกลุ่มกันเกิดเป็นกลุ่มของชุมชนที่มีความสนใจในเรื่องของการเมืองก็จะใช้ usenews group หรือใช้กระดานข่าว (Web board) ที่มีหัวข้อเกี่ยวข้องกับการเมืองในเว็บไซต์แห่งใดแห่งหนึ่งเข้าไปพูดคุย และเปลี่ยนแนวความคิดซึ่งกันและกัน

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) อย่างมีนัยยะสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงอำนาจของสื่อใหม่เข้ามามีบทบาท พลังการกำหนดความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งนับเป็นอีกมิติหนึ่งทางการเมืองคือการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีการแสดงแนวความคิดที่มีทั้งการสนับสนุนหรือต่อต้านตลอดจนการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการสนับสนุนอุดมการณ์ความเชื่อของตนและหักล้างทำลายความน่าเชื่อถือของข้อมูลของฝ่ายตรงข้ามก่อให้เกิดการโต้ตอบกันมากขึ้นจนเป็นเหมือนการทำสงครามข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้สนับสนุนหรือผู้ที่ต่อต้านนอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่สื่อออนไลน์สื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในสื่อไมโครเวบอย่างเฟสบุ๊ค เป็นลักษณะการรวมกลุ่มในการรณรงค์และทำกิจกรรมในการต่อต้านหรือสนับสนุนติดตามการทำงานของข้าราชการการเมืองในยุค คสช. อีกทั้งสร้าง เฟสบุ๊ค

ขึ้นเพื่อเป็นสื่อออนไลน์ในการสื่อสารด้านการเมืองกับบุคคลทั่วไปที่มีแนวความคิดทางการเมืองคล้ายคลึงกันรวมถึงการถ่ายทอดข่าวสารนโยบายการทำงานของรัฐบาล คสช.

เฟสบุ๊ก เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ชนิดหนึ่งได้ถือกำเนิดในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเปิดให้ใช้งานเฉพาะนักศึกษามหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดซึ่งในเวลาต่อมาได้ขยายตัวออกไปสำหรับมหาวิทยาลัยทั่วสหรัฐอเมริกา ชื่อ เฟสบุ๊ก นี้มาจากชื่อเรียก เฟสบุ๊ก ที่มักจะเป็นหนังสือแจกสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มเรียนปีแรก โดยมีภาพและชื่อของเพื่อนที่เรียนด้วยกันเพื่อไว้สำหรับจดจำชื่อ ต่อมา เฟสบุ๊ก ได้เพิ่มฟังก์ชันใหม่ โดยสามารถให้สมาชิกนำรูปภาพมาแบ่งปันกันได้ ซึ่งฟังก์ชันนี้ได้รับความนิยมอย่างล้นหลาม และสุดท้ายในปี พ.ศ.2550 เฟสบุ๊ก ก็ได้เปิดให้ทุกคนที่มีอีเมล (E-mail) ได้เข้าใช้งาน ซึ่งเป็นยุคที่คนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามสามารถเข้าไปใช้งานเฟสบุ๊ก ได้และถือว่า เฟสบุ๊ก เป็นเครื่องมือทางสังคม ที่ทำให้คนสามารถแบ่งปันข้อมูลกับคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เฟสบุ๊ก เป็นชุมชนในโลกจริงที่ใช้ชื่อ อีเมล (E-mail) เดียวกันและต้องการที่จะทำความรู้จักคนอื่นๆ ในสังคมเดียวกันในโลกจริงข้อมูลที่นำมาแบ่งปันกันใน เฟสบุ๊ก จะเป็นอะไรก็ได้ เช่น รูปถ่ายกิจกรรมต่างๆ ที่อยู่ ภาพยนต์ที่ชอบและทุกอย่าง ซึ่งตอบสนองความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่กระตือรือร้นอยากจะรู้จักคนอื่นๆ ในสังคมเดียวกันมากขึ้น

โดย เว็บไซต์ AHEAD (www.ahead.asia/2018/04/23/bangkok-most-fb-user-city-2018/) สรุปว่าในเดือน เมษายน 2018 เว็บไซต์อะเฮดคอทเอเชีย (ahead.asia) ได้ทำผลสำรวจการใช้งานเฟสบุ๊ก ซึ่งกรุงเทพมหานครยังรักษารั้งอันดับ 1 ของเมืองที่ใช้งาน เฟสบุ๊ก เป็นอันดับ 1 ของโลก เอาไว้เป็นปีที่สองติดต่อกัน ด้วยยอดผู้ใช้บริการกว่า 25 ล้านคน ขณะที่ในภาพรวม ประเทศไทย อยู่ในอันดับ 8 ด้วยยอดผู้ใช้รวม 52 ล้านคน

รายงานจาก โอบอล ดิจิตอล (Global Digital) ได้นำเสนอสถิติที่น่าสนใจเกี่ยวกับโซเชียลมีเดีย ประจำปีไตรมาสที่ 2 ของปี 2018 (นับสิ้นสุดเมื่อ 12 เม.ย.) โดยอาศัยข้อมูลจาก We Are Social และ Hootsuite เผยว่า เฟสบุ๊ก ยังคงเป็นโซเชียลเน็ตเวิร์คหมายเลข 1 ของโลก ด้วยจำนวนผู้ใช้ (Active Users) ทั่วโลก 2,234 ล้านคน ขยับขึ้นจากผลสำรวจเมื่อเดือนมกราคม ราว 100 ล้านคน

จากนั้น ตามมาต่างๆ ด้วย YouTube กับ WhatsApp เท่ากันที่ 1,500 ล้าน เฟสบุ๊ก Messenger 1,300 ล้าน, WeChat 1,000 ล้าน และ Instagram 813 ล้าน ด้าน Twitter มีผู้ใช้งาน 330 ล้านคนเท่านั้น จัดว่าเป็นรองบรรดาโซเชียลมีเดียของจีน ทั้ง QQ, Qzone และ Sina Weibo ที่มีผู้ใช้งานจำนวน 783, 563 และ 392 ล้านคน ตามลำดับ

จำนวนผู้ใช้งานโซเชียลมีเดียทั่วโลก

ภาพที่ 1.2 สถิติจำนวนผู้ใช้งานโซเชียลมีเดียทั่วโลก

ในรายงานฉบับเดียวกัน ยังมีการเปิดเผยว่า กรุงเทพมหานคร คือเมืองที่มีจำนวนผู้ใช้งานเฟสบุ๊ก สูงสุดเป็นอันดับ 1 ของโลก ด้วยผู้ใช้งานกว่า 25 ล้านคน โดยมี จาการ์ตา เมืองหลวงของอินโดนีเซีย ตามมาเป็นอันดับ 2 ตามมาห่างๆที่ 20 ล้านคน

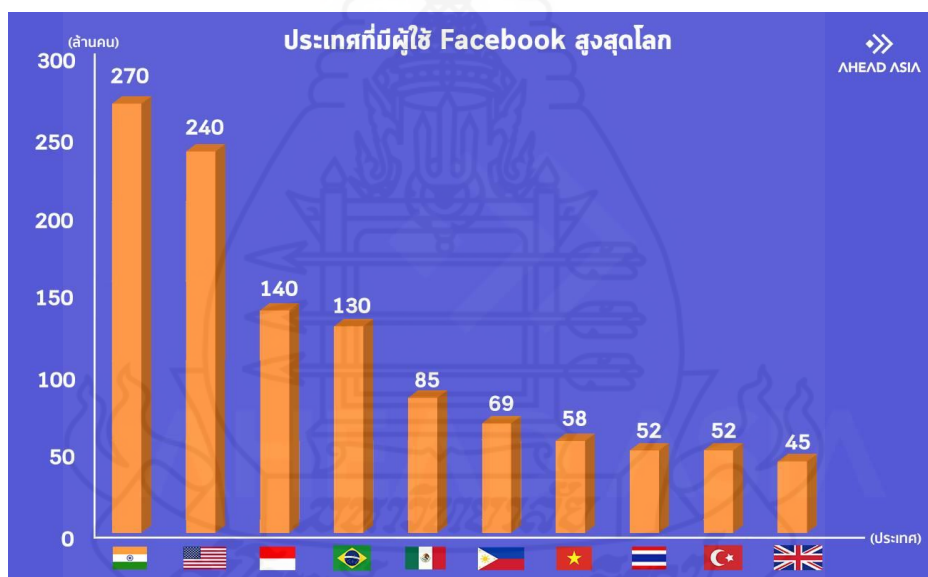
นับเป็นปีที่สองติดต่อกันแล้ว ที่ กรุงเทพมหานคร อยู่ในอันดับ 1 (จำนวนผู้ใช้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 1 ล้านคน) และยังเป็นอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ หากพิจารณาว่าในปี 2011 ซึ่งเป็นปีแรกที่กทม. ขึ้นมาติดท็อป 5 นั้น Social Bakers เคยรายงานว่ามีเมืองหลวงของประเทศไทยมีผู้ใช้งานเฟสบุ๊ก ที่ราว 7.4 ล้านคน เทียบกับ จาการ์ตา ที่มีราว 17.5 ล้านคน

ส่วนในภาพรวม ประเทศไทย อยู่ในอันดับ 8 ของประเทศที่ใช้เฟสบุ๊ก สูงสุดของโลก ด้วยจำนวน 52 ล้านราย (เทียบเท่ากับตุรกี) กิดเฉลี่ยเป็นอัตราเพิ่มขึ้นจากเดือน เม.ย. ปี 2017 ที่ผ่านมามีอยู่ 11 เปอร์เซ็นต์ แต่มากกว่าในปี 2011 ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 19 ที่ตัวเลข 8,421,780 คน ถึงกว่า 6 เท่าตัว

ส่วนประเทศที่ใช้งาน เฟสบุ๊ก มากที่สุดในโลกนั้น ไม่ใช่สหรัฐ แต่เป็น อินเดีย ด้วยจำนวนผู้ใช้ 270 ล้านคน โดยมีจำนวนเพิ่มจากปีที่แล้วถึง 27% ส่วนอเมริกาอยู่ในอันดับสองที่ 240 ล้านคน

ภาพที่ 1.3 กราฟเมืองที่มีผู้ใช้ เฟสบุ๊ก สูงสุดในโลก

ภาพที่ 1.4 กราฟประเทศที่มีผู้ใช้ เฟสบุ๊ก มากสุดในโลก

ยังมีการเปิดเผยสถิติตัวเลขต่างๆ เกี่ยวกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียทั่วโลกในเดือน เม.ย. 2018 ดังนี้

- ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก 4,087,000 ล้านคน (คิดเป็น 54% ของประชากรโลก) เป็นผู้ใช้โซเชียลมีเดีย 3,297,000 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้น 13% จาก เม.ย. 2017

- เว็บไซต์ที่มีผู้ใช้งานมากที่สุดในโลกคือ Google.com ตามด้วย Youtube.com, เฟสบุ๊ก.com, Baidu.com และ Wikipedia.org

• 10 อันดับแรกของการค้นหาผ่าน Google ประกอบด้วย 1. เฟสบุ๊ก, 2. Youtube, 3. Google, 4. You, 5. Weather, 6. News, 7. GMail, 8. Amazon, 9. Hotmail, 10. Translate

• ผู้ใช้บริการ โซเชียลมีเดียทั่วโลก มีจำนวน 3,297 ล้านคน คิดเป็น 43% ของประชากรโลก

• ผู้ใช้ เฟสบุ๊ก มีจำนวน 2,234 ล้านคน (เพิ่มขึ้น 14% จาก เม.ย. 2017) โดยเข้าใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ 89%

• ช่วงวัยของผู้ใช้ เฟสบุ๊ก ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ 25-34 ปี ที่จำนวน 670 ล้านคน ตามด้วย 18-24 ปี มีจำนวน 620 ล้านคน

• 10 อันดับแอปพลิเคชันที่มียอดดาวน์โหลดสูงสุดของโลก ประกอบด้วย 1. Facebook Messenger, 2. Facebook, 3. PUBG Mobile, 4. Whatsapp, 5. Instagram, 6. UC Browser, 7. ShareIt, 8. Tik Tok, 9. AliExpress, 10. Snapchat

54 เปอร์เซ็นต์ของประชากรโลกใช้งานอินเทอร์เน็ตในจำนวนนี้มีมากถึงกว่า 2 พันล้านรายที่ใช้บริการโซเชียลมีเดียเบอร์ 1 อย่าง เฟสบุ๊ก นั่นหมายถึงต่อให้มีข่าวว่าผู้ใช้งานทางฝั่งอเมริกาเหนือมีจำนวนลดลงทั้งจากความเบื่อหน่ายและล่าสุดกับกระแส #Delete facebook ก็ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อภาพรวมอยู่ดี ถ้าลองลึกในรายละเอียด จากจำนวน 2 พันล้าน Active Users ของ เฟสบุ๊ก มีมากถึง 25 ล้านคนที่เป็ Activate Users ในกรุงเทพมหานคร (ใช้งาน เฟสบุ๊ก จากเมืองกรุง ไม่ว่าจะพื้นเพบ้านเกิดจะมาจากไหนก็ตาม) เทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ของผู้ใช้ทั่วโลกอยู่ที่ราว 1.25% ถือว่าเป็นตัวเลขที่สูงมาก แม้แต่ในภาพรวม เมื่อดูจากประชากรทั้งหมดของประเทศไทย จำนวน 66 ล้านคน (ข้อมูลจาก มิเตอร์ประเทศไทย) จะพบว่า มีผู้ใช้ เฟสบุ๊ก ถึง 52 ล้านคน นั่นหมายถึงคนไทย 79% เล่น เฟสบุ๊ก คำถามที่ตามมาก็คือ 79% ของประชากรในประเทศไทย ใช้ เฟสบุ๊ก เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์หรือโทษมากกว่ากันและบรรดาผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการต่างๆ เมื่อเห็นตัวเลขนี้แล้ว จะต่อ ยอดจากมันอย่างไร

จุดเด่นที่ทำให้ เฟสบุ๊ก เกิดการแพร่หลายอย่างรวดเร็วเนื่องจาก ระบบ Tag และการสร้างประเด็นที่ เฟสบุ๊ก นำมาใช้ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกสบายในการสนทนาและแสดงแนวความคิดของกลุ่มเพื่อนอีกทั้งสามารถแบ่งปันภาพถ่ายของตนเองหรือรูปภาพต่างๆ ที่ได้ทำการอัปโหลดขึ้นบน เฟสบุ๊ก ของตนให้เพื่อนได้เห็นด้วยการ Tag ชื่อของเพื่อนไว้บนรูปที่ตนอัปโหลดไว้โดยเรียกระบบนี้ว่า ระบบแท็ก (Tag) จึงทำให้เกิดลูกเล่นใหม่ๆ เพื่อดึงดูดผู้ที่เข้ามาใช้บริการ ส่วนทางด้านการค้นหาเพื่อนนั้นสามารถค้นหาได้จาก ชื่อสถานศึกษา ที่ทำงาน จึงทำให้เพื่อนที่ผู้ใช้ไม่มีอีกเมล สามารถค้นหาเพื่อนได้ทางนี้ได้อย่างสะดวก รวมถึงระบบการสนทนาเหมือนกัน Windows Live Messenger จึงทำให้ เฟสบุ๊ก เป็นการรวมตัวในจุดเด่นต่างๆของการติดต่อสนทนาโดยใช้

Social Network อีกทั้งมีการสร้างกลุ่มที่ตนเองสนใจขึ้นมาเพื่อรวมกลุ่มติดตามข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ โดยเรียกว่า แฟนเพจ (Fan Page), กลุ่ม (Group) เช่น กลุ่ม “การบ้าน การเมือง” และ “สนามการเมือง” เป็นต้น ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ที่มีความต้องการติดตามข่าวสารทางการเมืองรวมทั้งการแสดงออกแนวความคิดทางการเมืองของตน

จากที่ประชาชนในยุคปัจจุบันได้มีความนิยมการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้นในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่ตนสนใจการติดต่อหรือรวมกลุ่มของเพื่อนตนเองการค้นหาคำความรู้จากการถามตอบผ่านระบบหรือแม้กระทั่งการติดตามบุคคลที่มีชื่อเสียงในด้านต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าระบบของ Social Network นั้นมีการใช้งานมากขึ้นในทุกๆสภาพสังคมจึงทำให้กลุ่มของบุคคลที่มีความสนใจทางการเมืองได้เกิดการรวมกลุ่มของผู้ที่มีความสนใจเดียวกันผ่านระบบของ Social Network เพื่อแสดงออกแนวความคิดตนเอง

ด้วยความที่ง่ายต่อการเข้าถึงจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ได้รับความนิยม และเป็นที่ยอมรับต่อคนทั่วไปปรวมถึงผู้ใช้บริการของประเทศไทยด้วย จำนวน สมาชิก เฟสบุ๊ก ในประเทศไทยปี 2560 มีจำนวน 51 ล้านคน แบ่งเป็น ผู้หญิง 49% ชาย 51%

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจจะศึกษาการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงบริบทของการสื่อสารทางการเมือง ตลอดจนการแสดงผลการออกถึงเสรีภาพด้านความคิดบนสื่อสังคมออนไลน์และการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

3. กรอบแนวคิดงานวิจัย

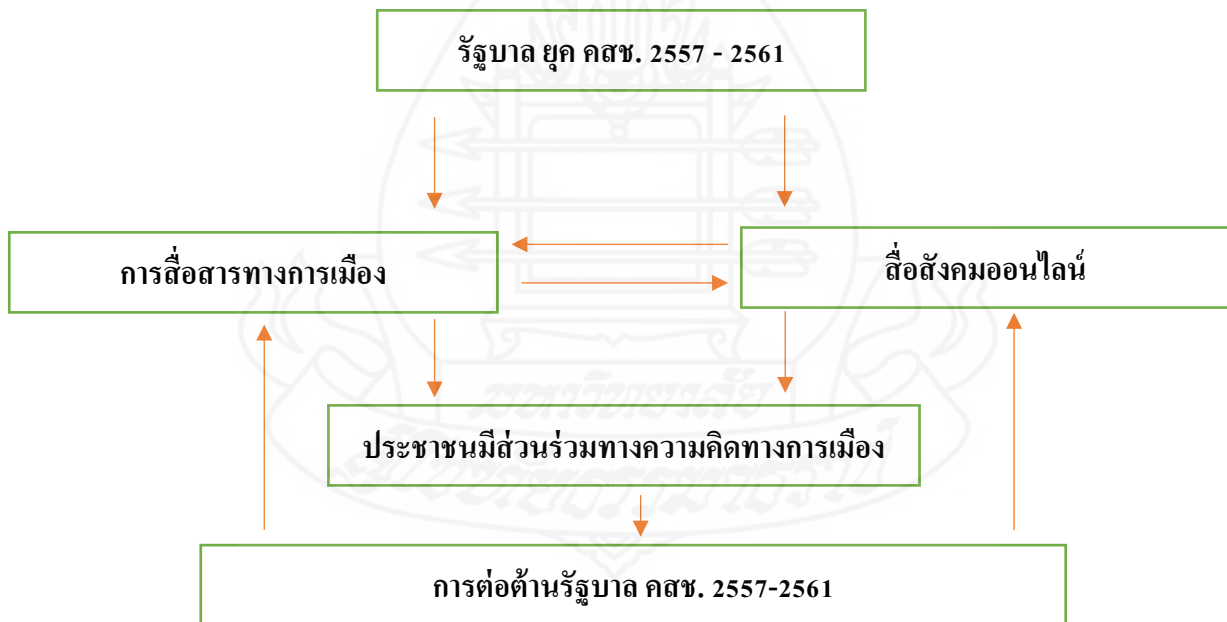
การศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลให้คณะรักษา

ความสงบแห่งชาติ (คสช) ทำการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองและการเข้ามาบริหารประเทศ โดยใช้อำนาจแต่งตั้งข้าราชการการเมือง การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษาดังกล่าวทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวความคิดของผู้ใช้ เฟสบุ๊ก บนสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ในการพัฒนาประเทศและการแสดงแนวคิดการต่อต้านรัฐบาล คสช. รวมถึงแนวความคิดการเสนอแนวความคิดทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

กรอบแนวคิดในการศึกษาประกอบด้วย การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 ประกอบด้วย

1. แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง
2. แนวคิดสื่อสังคมออนไลน์ประเภท เฟสบุ๊ก
3. แนวคิดสิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมการแสดงแนวคิดทางการเมือง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ศึกษารูปแบบสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

2) ศึกษาผลกระทบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

4.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

1) แนวคิดของสมาชิกกลุ่มเฟสบุ๊ค กลุ่มการบ้าน การเมืองและกลุ่มสนามการเมือง สมาชิกทั้งสองกลุ่มรวมกันมีจำนวน 20,463 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 20 คน ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทราบถึงรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

5.2 ทราบถึงผลกระทบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

5.3 ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำเอาประโยชน์ของการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองให้เกิดประโยชน์ร่วมถึงป้องกันได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเพื่อให้ทราบถึง แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยและประเด็นต่างๆ สนับสนุนการทำวิจัย ดังนี้

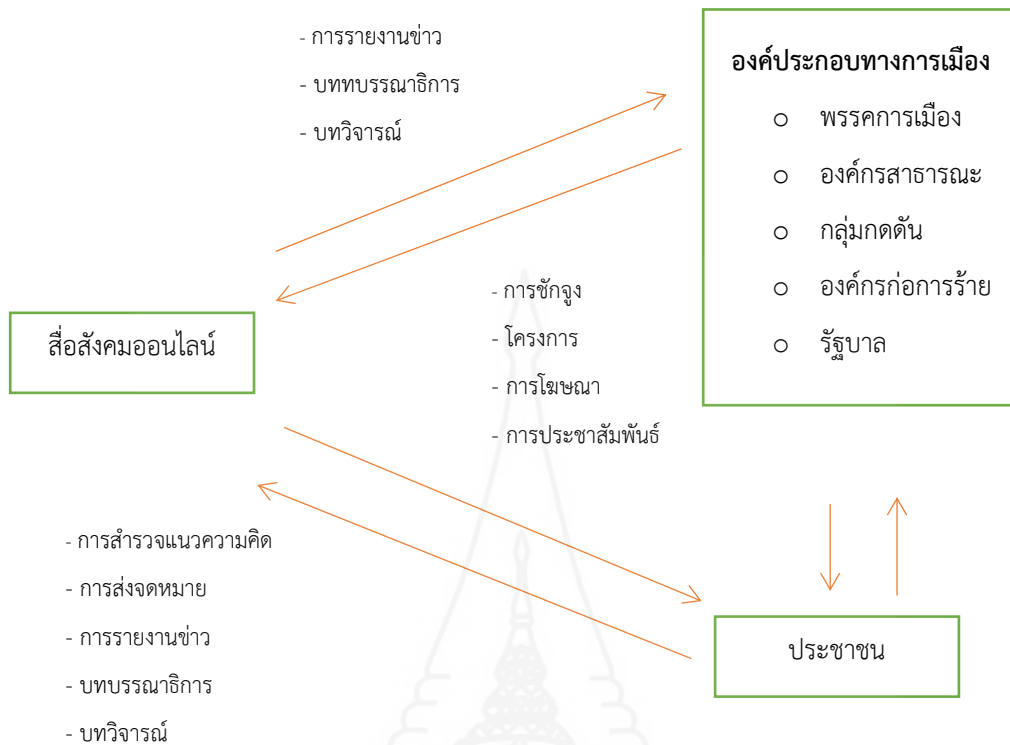
1. แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง
2. แนวคิดสื่อสังคมออนไลน์
3. แนวคิดการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต
4. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงแนวความคิด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและอยู่ควบคู่กับการเมืองมาตลอด ตั้งแต่ในอดีต ย้อนกลับไปถึงยุคกรีกโบราณ โดยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการเมือง เนื่องจากมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของระบบการเมืองการปกครองของแต่ละสังคม เป็นตัวกลางในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครองหรือผู้ใต้ปกครองด้วยตนเอง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง

1.1.1 การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) Brain McNair ให้ความหมาย การสื่อสารทางการเมือง เป็นวาทกรรมทางการเมือง (All Political Discourse) ซึ่งไม่จำกัดอยู่เฉพาะภาษาพูดและภาษาเขียนหากรวมถึงความหมายของสัญญาณที่ปรากฏสู่สายตา ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ทรงผม ตราสัญลักษณ์ ฯลฯ ล้วนเป็นองค์ประกอบของการสื่อสาร อันจะนำไปสู่สิ่งที่เป็นภาพลักษณ์ (Image) หรือ อัตลักษณ์ (Identity) ทางการเมืองทั้งสิ้น ซึ่งสามารถสรุปเป็นแบบจำลองได้

ภาพที่ 2.1 แสดงแบบจำลองในการสื่อสารทางการเมืองของ Brain Mcnair

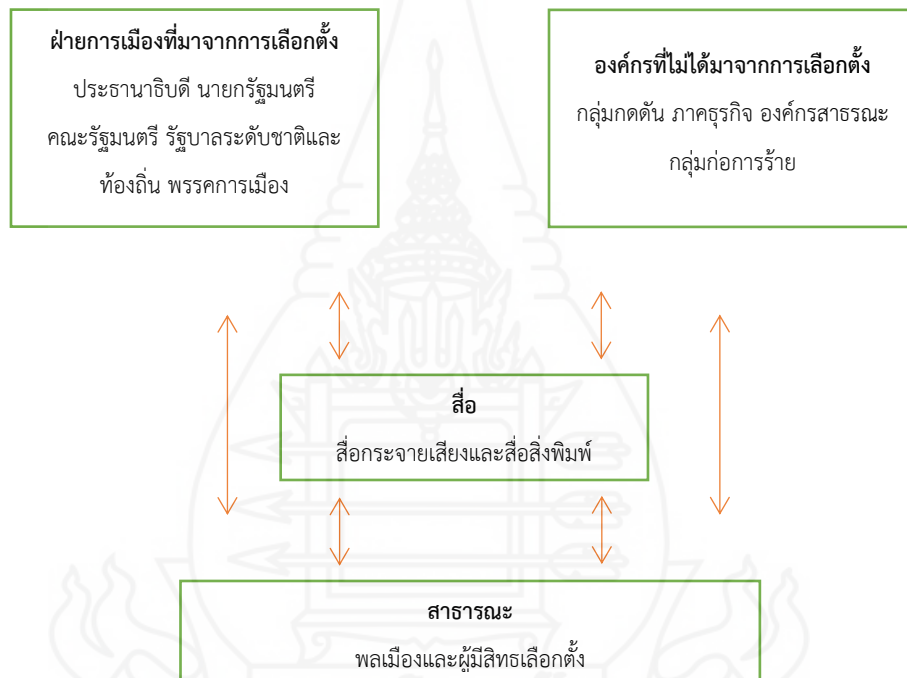
จากภาพที่ 2.1 อธิบายได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นการถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง จากส่วนหนึ่งของระบบการเมืองไปอีกส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และเป็นการถ่ายทอดระหว่างระบบสังคมกับระบบการเมืองด้วย การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นองค์ประกอบ ในสถานะไม่อยู่นิ่งของระบบการเมือง ตลอดจนกระบวนการต่างๆ ทางการเมือง เช่น สังคมการเมือง การเข้าร่วมทางการเมือง และการเลือกสรรทางการเมือง ต่างต้องพึ่งพาอาศัยการสื่อสารทางการเมืองทั้งสิ้น

Rush&Althoff อ้างถึงในสติตย์ นิยมญาติ (2524, น. 126) กล่าวว่าระบบการสื่อสารทางการเมืองประกอบไปด้วย 1) แหล่งที่มาของข่าวสาร (The Source of Message) 2) ตัวเนื้อหา (The Message) และ 3) เส้นทาง (Channel) ที่ข่าวสารถูกส่งออกไปยังผู้รับ (The Audience) และปฏิกริยาตอบกลับ

Lilleker ให้ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง ว่าเป็นการสื่อสารทางการเมืองเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีมาแต่โบราณ โดยมีลักษณะเป็นเส้นตรงจากผู้นำที่อยู่ในระดับบนลงมาสู่ประชาชนส่วนล่าง แต่ในปัจจุบันการที่ระบบการเมืองมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ได้เปลี่ยนธรรมชาติของการสื่อสารทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองไปสู่พื้นที่สาธารณะ

(Public Sphere) โดยประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับทางการเมืองเพราะคาดหวังว่าจะมีบทบาททางการเมือง ซึ่งการที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารและการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ทำให้ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้องและมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ไม่เฉพาะเพียงการเลือกตั้งเท่านั้น โดยเฉพาะประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งต่างกระตือรือร้นแข่งขันกันเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง กล่าวคือ มีทั้งผู้ที่ร่วมกันสื่อสารทางการเมืองเพื่อต่อต้านภาครัฐหรือเข้าร่วมกับภาครัฐ เพื่อใช้การสื่อสารทางการเมืองแย่งชิงพื้นที่สื่อและความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งในยุคสังคมสารสนเทศ ในปัจจุบันที่การสื่อสารมีเส้นทางเปิดมากขึ้นระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคมพหุนิยม ตัวแบบการสื่อสารทางการเมืองจึงมีความซับซ้อนมากขึ้น

ภาพที่ 2.2 แสดงแบบจำลองกระบวนการสื่อสารทางการเมืองในสังคมพหุนิยมของ Lilliker

Agee, Ault and Emery อ้างถึงในพฤทธิสาณ ชุมพล ม.ร.ว (2546, น. 194) เห็นว่าการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการและเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทศนะ แนวความคิด ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ทางการเมืองระหว่างบุคคล ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง และทำให้นักลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมการเมือง

ประทุม ฤกษ์กลาง ให้ความหมายของการสื่อสารทางการเมืองว่า เป็นกระบวนการที่นักประชาสัมพันธ์ของสถาบันการเมืองการปกครอง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ นโยบาย การตัดสินใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดี

Mcnaair กล่าวถึงความหมายของการสื่อสารทางการเมืองว่า เป็นการแลกเปลี่ยนทั้งการเขียนและการพูดโน้มน้าวชักจูงในทางการเมือง

Froehilch and Rudiger นิยามความหมายของการสื่อสารทางการเมืองไว้ว่าเป็นการใช้สื่อเพื่อการสื่อสารและตีความประเด็นสาธารณะในทางการเมือง เพื่อหวังแรงสนับสนุนในทางการเมือง

Moloney and Colmer กล่าวไว้ว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นเครื่องมือที่พรรคการเมืองใช้ในการเผยแพร่ นโยบาย ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลอื่นๆ เพื่อหวังว่าจะได้รับคะแนนเสียงมากขึ้น นอกจากนี้ Brissenden and Moloney ยังเปรียบเทียบว่าการสื่อสารทางการเมืองเปรียบเสมือนม่านบังตาที่สามารถช่วยปกปิดสิ่งที่พรรคการเมืองไม่ต้องการให้สาธารณชนได้รับรู้

จากคำจำกัดความที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับบริติช กิรติบุรณะ (2548, น. 94) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาของเว็บไซต์พรรคการเมืองไทย: กรณีศึกษา พรรคไทยรักไทยและพรรคประชาธิปัตย์ ระหว่างการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 พบว่าได้มีการออกแบบเว็บไซต์พรรคไทยรักไทยและพรรคประชาธิปัตย์ในลักษณะที่เป็นเว็บไซต์เพื่อการสื่อสารหน่วยงานหรือองค์กร โดยให้ความสำคัญกับการนำเสนอข้อมูลที่มาจากพรรคเป็นหลัก และนำเสนอข้อมูลสำคัญตามหลักการสร้างเว็บไซต์ที่ดีอย่างครบถ้วน

สุธิยา ประทุมกุล (2550, น. 107) ได้ศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ของพรรคไทยรักไทยในภาวะวิกฤตการเมืองปี 2549” ยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง โดยผลศึกษาดังกล่าวพบว่า พรรคไทยรักไทยได้ใช้กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ 3 ประการ ในภาวะวิกฤตการเมืองปี 2549 ทั้ง 4 ช่วงวิกฤต คือ กลยุทธ์ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ประกอบไปด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล กลยุทธ์การชี้แจงตอบโต้ด้วยข้อเท็จจริง ผ่านการแถลงข่าวกับสื่อมวลชน และกลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์การเมืองในแต่ละช่วงวิกฤต

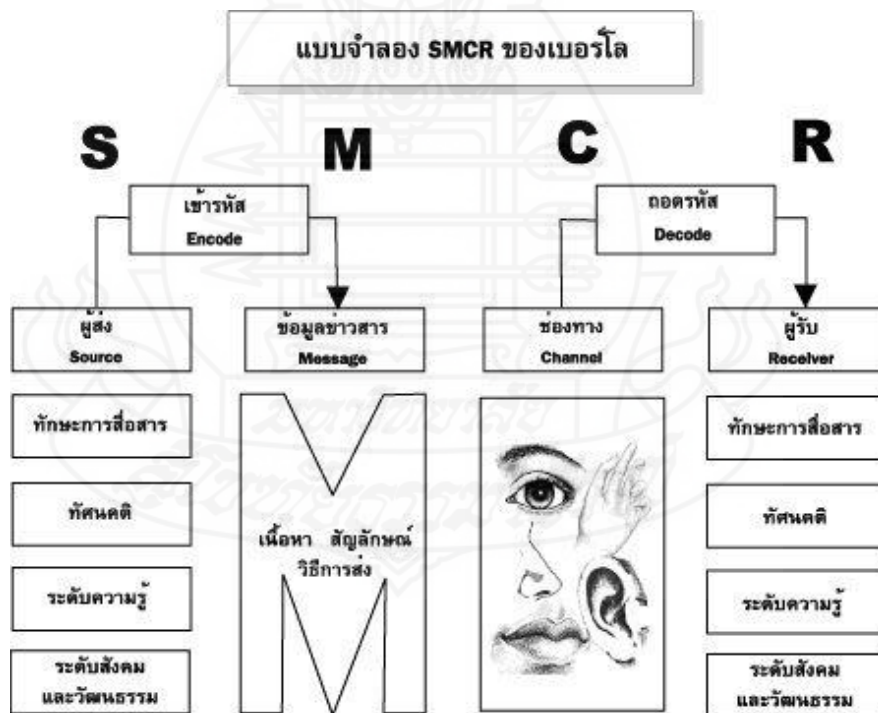
จากที่กล่าวมาในประการข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นสิ่งที่จำเป็น และมีความสำคัญในทางการเมืองเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองนั้นสามารถที่จะกระทำได้ในหลายช่องทางด้วยกัน ทั้งสื่อมวลชน การจัดกิจกรรมสาธารณะต่างๆ สื่อบุคคล และสื่อที่กำลังได้รับความนิยมยิ่งคือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยมีการนำมาใช้งานใน

ลักษณะที่ทุกคนสามารถเป็นสื่อมวลชนที่สามารถแชร์ข้อมูลและแสดงแนวความคิดทางการเมืองได้

1.2 องค์ประกอบการสื่อสารทางการเมือง

กิดานันท์ มะลิทอง อ้างถึงใน ศิริษฐ์ ลิ้มตระกูล นวัตกรรมอินเทอร์เน็ตมีมในการสื่อสารการเมืองไทย (2556, น. 35) กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมืองมีลักษณะเช่นเดียวกับการสื่อสารทั่วไป เพียงแต่เป็นประเด็นเกี่ยวกับการเมืองเท่านั้น ซึ่ง Berlo ได้เสนอแบบจำลองที่เน้นความสำคัญขององค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ซึ่งแบบจำลองของ Berlo มักถูกอ้างถึง โดยเรียกสั้นๆ ว่า S-M-C-R ได้แก่

- 1) ผู้ส่งสาร (Sender) คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลที่มีเจตนาที่จะสื่อสาร
- 2) สาร (Messages) คือ การแปลความหมายของแนวความคิด ให้อยู่ในรูปของรหัสสัญลักษณ์ เช่น ภาษา หรือทางการแสดงออก
- 3) ช่องทางของสาร (Channels) คือ สิ่งที่สารจะถูกส่งผ่านไป
- 4) ผู้รับสาร (Recievers) คือ บุคคลที่เป็นเป้าหมายของการสื่อสาร

ภาพที่ 2.3 แสดงแบบจำลองการสื่อสารของ David K.Berlo

จากภาพที่ 2.3 จะเห็นได้ว่าในกระบวนการสื่อสารจำเป็นต้องมีผู้เข้ารหัสและผู้ถอดรหัส โดยผู้เข้ารหัส (Encoder) รับผิดชอบในการแสดงวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารในรูปแบบของสารเพื่อสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน จากนั้นจะเข้ารหัสโดยใช้การออกเสียงและการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อของผู้ส่งสาร (ซึ่งผลิตทั้งวัจนสารและอวัจนสาร) แต่อย่างไรก็ตาม เป็นไปได้ที่จะมีบุคคลอีกผู้หนึ่งทำหน้าที่เข้ารหัสสาร ตัวอย่างเช่น โฆษกรัฐบาลทำหน้าที่เป็นผู้เข้ารหัสในการแถลงข่าวให้สื่อมวลชนทราบ ในทำนองเดียวกันผู้รับสารจะเป็นผู้ถอดรหัส เพื่อแปลความหมายสารที่ได้รับ แต่ส่วนมากแล้วผู้ถอดรหัสก็คือประสาทสัมผัสทั้งหลายของผู้รับสารนั่นเอง เช่น ในการสื่อสารแบบเผชิญหน้าแบบกลุ่มย่อยและการพูดในที่ชุมชน ช่องทางของสาร (Channel) ก็คืออากาศที่คลื่นเสียงสามารถเดินทางผ่านได้ สำหรับสื่อสารมวลชนช่องทางของสารมีหลายชนิดด้วยกัน คือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และหนังสือต่างๆ ฯลฯ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อกระบวนการสื่อสารประกอบด้วย ทักษะในการสื่อสาร ทักษะคติ ความรู้ ระบบสังคมและวัฒนธรรมของผู้ส่งสารและผู้รับสาร

1.3 รูปแบบของการสื่อสารทางการเมือง

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533, น. 19-20) กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมืองยุคใหม่เริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อ Nixon และ Kennedy ครอบงำการเลือกตั้ง โดยการได้ผ่านโทรทัศน์ในปี ค.ศ. 1960 ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางจนทำให้ Kennedy ชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาในครั้งนั้น หลังจากนั้นบรรดานักการเมืองทั้งหลาย ก็พยายามที่จะใช้สื่อโทรทัศน์ในการสื่อสารทางการเมือง เพื่อให้เกิดผลบวกแก่ตนเอง กลุ่มการเมืองและพรรคการเมืองอย่างแพร่หลายมากขึ้น ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองสามารถแบ่งออกได้เป็นรูปแบบดังนี้

1) การบริหารสื่อ คือ การสร้างกิจกรรมที่สานสัมพันธ์กับสื่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และนำเสนอข่าวของนักการเมือง กลุ่มการเมือง และพรรคการเมืองในทางที่ดี

2) การบริหารภาพลักษณ์ของนักการเมือง กลุ่มการเมือง และพรรคการเมือง

3) การสื่อสารภายในองค์กร เพื่อกำหนดช่องทางการส่งผ่านข้อมูลจากภายในไปสู่ภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

นันทนา นันทวโรภาส (2554, น. 22) ได้กล่าวถึง บรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง มี 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มได้แก่ กลุ่มองค์กรทางการเมือง ทำการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารของตนเองไปยังสื่อมวลชน เพื่อให้สื่อมวลชนถ่ายทอดข้อมูลเหล่านั้นผ่านสื่อต่างๆ ไปยังประชาชน ซึ่งสามารถอธิบายกระบวนการส่งและรับข้อมูลได้ ดังนี้

1) องค์กรทางการเมืองในฐานะองค์ประกอบแรกของ “สาร” ที่ต้องการส่งออกไป เพื่อให้มีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของประชาชนและรัฐบาลโดยองค์กรทางการเมืองต่างๆ ประกอบด้วย

พรรคการเมือง เป็นองค์กรทางการเมืองที่เป็นที่รวมของคนที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน มีแนวคิดอุดมการณ์ร่วมกัน พรรคการเมืองในประเทศประชาธิปไตยสมัยใหม่ มีพันธกิจในการบรรลุเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญ คือ การชนะการเลือกตั้งหรือเป็นผู้บริหารหรือเป็นผู้แทนในสภา ดังนั้นพรรคการเมืองจึงต้องพยายามสื่อสารหรือโน้มน้าวใจผู้เลือกตั้ง ให้เห็นว่าพรรคมีศักยภาพ มีจริยธรรม และมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แนวทางการสื่อสารของพรรคการเมืองมีทั้งการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การปั่นข่าว (Spinning) ทั้งนี้เพื่อให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวของพรรคในเชิงบวกโดยเฉพาะในช่วงเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งกระบวนการนี้จะกระทำโดยที่ปรึกษาด้านการสื่อสารทางการเมืองมืออาชีพอันมีอยู่ในทุกพรรคการเมืองในปัจจุบัน

องค์กรสาธารณะ (Public Organization) หรืออาจเรียกว่า องค์กรภาคประชาชน ได้แก่ สหภาพแรงงาน กลุ่มผู้บริโภคและสมาคมวิชาชีพ กลุ่มองค์กรที่มีใช้ภาครัฐนี้เป็นองค์กรที่สื่อสาร เพื่อเป้าหมายเฉพาะขององค์กร บางครั้งอาจสนับสนุนพรรคการเมือง บางครั้งอาจจะต่อต้าน ขึ้นอยู่กับประเด็นและสถานการณ์

กลุ่มกดดัน (Pressure Groups) เป็นการรวมตัวของบุคคลในประเด็นเฉพาะกิจ ไม่มีลักษณะเป็นสถาบัน แต่มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองที่ชัดเจน มีการรวมตัวกันในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อกดดันให้มีการดำเนินการ หรือเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น กลุ่มรณรงค์ปลดอาวุธนิวเคลียร์ กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ ฯลฯ กลุ่มเหล่านี้ต้องใช้การสื่อสารอย่างมาก เพื่อโน้มน้าวใจให้คนทั่วไปเห็นด้วย หรือคล้อยตามในประเด็นของกลุ่มที่นำเสนอ

2) สื่อมวลชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในฐานะผู้นำสารไปสู่ประชาชนและขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการส่งสารจากประชาชนไปยังนักการเมือง หรือองค์กรทางการเมืองด้วยความกว้างใหญ่ของพื้นที่ประเทศ ประกอบกับจำนวนมหาศาลของประชาชนทำให้นักการเมืองไม่อาจติดต่อโดยตรงกับประชาชน ดังนั้นนักการเมืองและผู้แสดงทางการเมืองทั้งหลาย จึงต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้ตนเองและเรื่องราวต่างๆ ได้ปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชน จะโดยช่องทางปกติหรือใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวก็ตาม ซึ่งในการนำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองของสื่อมวลชนนั้น ก็ถูกตั้งข้อสงสัยถึงความเป็นกลางและความมีอคติอยู่เสมอๆ

3) ประชาชน คือ กลุ่มเป้าหมายของการสื่อสารทางการเมือง หากไม่มีประชาชน การสื่อสารทางการเมืองก็ไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้น การสื่อสารทางการเมือง จึงมักจะ

นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ให้เข้าถึงประชาชนแต่ละกลุ่มเพื่อให้ได้ผลตามที่มุ่งหวังไว้ และโดยที่ประชาชนนั้นมีความแตกต่างกันทั้งสถานะอาชีพ การศึกษา รายได้ ภูมิภาค ฯลฯ การเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายทางการเมือง จึงเป็นเรื่องที่นักการเมืองจะต้องแสวงหาช่องทางและวิธีการในการสื่อสารให้สอดคล้องอย่างเฉพาะเจาะจง

1.4 การสื่อสารทางการเมืองกับสื่อสังคมออนไลน์

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2554) กล่าวว่าสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นช่องทางในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยผู้รับสารใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและผู้ส่งใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางของการเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสาร

ปัจจุบันนี้สื่อออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ต ได้รับความนิยมจากประชาชนสูงมากยิ่งขึ้น ข้อมูลจากเครือข่ายพลเมืองเน็ต ระบุว่าในปี พ.ศ.2553 เป็นปีที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 15.52 อัตราการใช้งานบรอดแบนด์เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 22 ส่วนการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ แม้จะประสบปัญหาการออกใบอนุญาต 3G แต่อัตราการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านเครือข่าย 2G ก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับการใช้เครือข่าย 3G แบบทดลอง และเครือข่าย 3G แบบจำกัดพื้นที่ของบริษัททีโอที

ปรากฏการณ์ข้างต้นสอดคล้องกับคำกล่าวของต๋อบุญ พ่วงมหา (2552, น. 23) ประธานบริหารเว็บไซต์สนุกดอทคอม ที่เห็นว่าการเกิดขึ้นของชุมชนออนไลน์ขนาดใหญ่ทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจมากมาย รวมถึงธุรกิจโฆษณาออนไลน์ที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึงหลักพันล้านบาท จากปีก่อนๆ ที่มีมูลค่าเพียง 600-700 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการสื่อโฆษณาออนไลน์จะต้องพยายามปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าและผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวอาจอนุมานได้ว่าสื่อออนไลน์เองมีส่วนสำคัญต่อการ โฆษณาและสื่อสารประชาสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่ง

ในปัจจุบัน มีการสื่อสารโดยใช้ช่องทางสื่อออนไลน์เป็นจำนวนมาก องค์กรหลายแห่งและผลิตภัณฑ์หลากหลาย ล้วนแล้วแต่มีช่องทางออนไลน์เป็นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเอกชนหรือภาครัฐก็ตาม จากความเจริญเติบโตของสื่อออนไลน์ในสังคมที่กล่าวมานั้น หน่วยงานทางการเมืองหรือภาครัฐก็ตาม จากความเจริญเติบโตของสื่อออนไลน์ในสังคมที่กล่าวมานั้น หน่วยงานทางการเมืองเองก็ไม่ได้ละเลยความสำคัญของการสื่อสารโดยใช้สื่อออนไลน์เลย จะเห็นได้จากกลุ่มการเมืองต่างๆ ได้พยายามสร้างเครือข่ายส่วนตนขึ้นมาเพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างผู้ที่สนใจและชื่นชอบ รวมไปถึงพรรคการเมืองต่างๆที่เร่งเปิดเว็บไซต์ที่เป็นทางการของพรรคเพื่อใช้ในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารเพื่อไปสู่กลุ่มผู้รับสารอันเป็นเป้าหมายของตนให้เกิดประสิทธิภาพขึ้น

ทั้งนี้ สื่อสังคมออนไลน์สามารถสร้างพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) ทางการเมืองให้มากขึ้น โดยในช่วงทศวรรษที่ 18 พื้นที่การสนทนาทางการเมืองส่วนใหญ่จะเป็นที่ร้านอาหารและร้านทำผม ในช่วงทศวรรษที่ 19 เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และหนังสือพิมพ์ยอดนิยมทศวรรษที่ 20 เป็นสื่อโทรทัศน์และการสำรวจแนวความคิด (Poll) จากสำนักต่างๆ ในขณะที่ทศวรรษที่ 21 สื่ออินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อที่สร้างพื้นที่สาธารณะทางการเมืองได้มากที่สุด นอกจากสื่อสังคมออนไลน์จะเป็นสื่อกลางสำคัญในการติดต่อสื่อสารเพื่อสื่อสาร¹⁶ ข้อมูลต่างๆ ระหว่างกลุ่มการเมืองกับประชาชนเป้าหมายของตนแล้ว ในปัจจุบันนี้สื่อสังคมออนไลน์ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมจากนักการเมืองเป็นจำนวนมาก

เว็บไซต์วิกิพีเดียได้นิยามความหมายของสื่อสังคมออนไลน์ไว้ว่า เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือหลัก เพื่อใช้ในการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน รวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารทางไกล และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพ วิดีโอ เสียง (Social Media)

กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว (2554) กล่าวว่าปัจจุบันการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างยิ่ง เริ่มตั้งแต่ในช่วงการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ.2554 ในสื่อสังคมออนไลน์ นักการเมือง รวมถึงพรรคการเมือง ต่างเปิดเวทีสร้างฐานเสียงกันอย่างเข้มข้น โดยประชาธิปไตย และพรรคเพื่อไทยต่างใช้สื่อใหม่ในการหาเสียง โดยพรรคเพื่อไทยใช้เทคโนโลยีเชื่อมต่อสัญญาณภาพจากต่างประเทศผ่านสื่อออนไลน์ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ ส่วนพรรคประชาธิปัตย์ก็เปิดช่องทางถ่ายทอดสดการหาเสียงของพรรคผ่านหน้า เฟสบุ๊ก ของพรรคเช่นกัน

ในประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับสื่อสังคมออนไลน์กับการรณรงค์ทางการเมือง พบว่าในการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ.2008 บารัค โอบามา ได้เปลี่ยนรูปแบบการรณรงค์ทางการเมืองมาเป็นการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป้าประสงค์ในทางการเมือง ทั้งนี้ จะพบว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ของโอบามาเปรียบได้กับการใช้สื่อโทรทัศน์ในการรณรงค์ทางการเมืองของประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี ในปี ค.ศ.1960 และโอบามาใช้เฟสบุ๊ก เป็นช่องทางหลักในการรณรงค์และสื่อสารกับประชาชนมากที่สุด จากการเลือกตั้งเมื่อมี ค.ศ.2008 ระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับการรณรงค์ทางการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาพบว่า 1 ใน 5 ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (รวมถึงผู้สูงอายุและพวกอนุรักษ์นิยมด้วย) ได้เข้าไปทำการและเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางสื่อสังคมออนไลน์ด้วยเช่นกัน

เสรี วัฒนธนา (2546, น. 15-17) กล่าวถึง การสื่อสารที่มีผลต่อระบบการเมือง ซึ่งสามารถระบุได้ดังนี้

1) เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การอบรม การแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าว และบทความทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร สามารถที่จะช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้ การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล เหตุผลของการออกกฎหมาย การออกนโยบาย การกำหนดโครงการต่างๆ ขึ้นมาจะทำให้ประชาชนรู้จักรัฐบาลดีขึ้น เข้าใจรัฐบาลดีขึ้น และยอมรับรัฐบาลได้มากขึ้น ข่าวคราวเกี่ยวกับนักการเมืองจะสร้างความรู้สึกให้แก่ประชาชนว่า ควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด อย่างเป็นอยู่ในขณะนี้ มีฝรั่งบางคนเขียนถึงเมืองไทยว่า การเมืองไทยเป็นการเข้าร่วมของผู้ไม่รู้ แต่ผู้รู้ไม่เข้าร่วม (Uninformed participants and information non-participants) นั่นคือคนรู้อะไรดี ๆ มักจะเสื่อมศรัทธาในระบบการเมือง และ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ไม่ไปเลือกตั้ง แต่คนที่สนใจนั้นเพราะยังไม่รู้อะไรดีนัก จึงยังศรัทธาอยู่ เช่น ชาวนาที่ไปเลือกตั้งกันมาก เป็นต้น

2) สร้างความสนใจทางการเมือง ในสมัยก่อนนั้นคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเมืองนัก เพราะไม่ค่อยได้รู้ข่าวสารทางการเมือง ไม่เคยพบเห็นนักการเมืองหรือผู้บริหาร แต่ในปัจจุบันนี้ข่าวคราวของรัฐบาลมีให้สัมผัส รับรู้กันเป็นประจำ นักการเมืองจะเป็นข่าวให้เห็นทั้งในหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์ทางสื่อต่างๆ อยู่เป็นประจำ จึงมีส่วนทำให้คนในยุคนี้จะสนใจข่าวสารการเมืองเพิ่มมากขึ้น

3) สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง นอกเหนือจากการสร้างความสนใจแล้วการสื่อสารยังถูกนำมาใช้สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างมาก การเผยแพร่ประชาธิปไตย โดยสื่อบุคคลก็ดี โดยสื่อมวลชนก็ดี หรือการนำเสนอพระราชบัญญัติใหม่ที่ประชาชนต้องรับรู้และเข้าใจ เพื่อปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีสู่ประชาชนด้วยการสื่อสาร

4) สร้างบทบาททางการเมือง ความสนใจที่ก่อให้เกิดความรู้และทัศนคติ อันจะนำไปสู่การกำหนดบทบาททางการเมือง ประชาชนในปัจจุบัน ได้รู้ถึงบทบาท สิทธิ และหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นประชาชนดีขึ้น การเขียนจดหมายถึงสื่อมวลชนก็เป็นการแสดงบทบาททางการเมืองการได้รับข่าวสารทำให้เรารู้บทบาททางการเมือง และการแสดงบทบาททางการเมืองก็เป็นการส่งข่าวสารไปยังผู้บริหาร หรือรัฐบาลด้วยเช่นกัน

5) การสื่อสารเป็นการนำเอารัฐบาลเข้าไปอยู่ในบ้านของประชาชน นักรัฐศาสตร์จะมองว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ส่วนการสื่อสารทางด้านสื่อมวลชนนั้นจะมีบทบาทสำคัญรองลงมา การที่นักการเมืองได้พบปะพูดคุยกันกับ

ประชาชนนั้นยอมดีกว่าการที่จะกระจายข่าวสารต่างๆ ออกไปทางสื่อมวลชน แต่ในกรณีที่การสื่อสารระหว่างบุคคลไม่สามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึง สื่อสารมวลชนจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการทำให้ประชาชนรู้จักพรรคการเมือง ผู้นำของรัฐบาลและผลงานของรัฐบาล โดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารที่รวดเร็ว และทันสมัยในปัจจุบัน

6. การสื่อสารมวลชนทำให้ความสนใจของประชาชนมีลักษณะความเป็นนานาชาติ (Cosmopolitan-Oriented) โดยในปัจจุบันนี้โทรคมนาคม การส่งข่าวผ่านดาวเทียมทำให้ความสนใจของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป นอกจากการสนใจแต่เพียงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเท่านั้น พวกเขา ยังสนใจสิ่งที่อยู่ไกลตัว มีความคิดที่เป็นสากลกันมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องตื่นตัวกับการสนองตอบความต้องการของประชาชนตามมาตรฐานนานาชาติที่ประชาชนมีโอกาสได้พบเห็น

7. การสื่อสารถูกนำมาใช้ในการรับรองสถานภาพก่อนที่จะเป็นนักการเมือง คนบางคนไม่เป็นที่รู้จักเลย แต่การที่สื่อมวลชนเขียนถึงเขาบ่อยๆ ในวงสนทนามีคนพูดถึงเขาบ่อยๆ คนที่ไม่มีความสำคัญก็มีความสำคัญขึ้น สถานภาพดังกล่าวเป็นอะไรก็จะได้รับการยอมรับขึ้นเพราะฉะนั้นในการเสนอนักการเมืองให้รับใช้ประชาชนนั้น พรรคการเมืองจะสร้างการยอมรับ โดยการเสนอบุคคลดังกล่าวนั้นในสื่อมวลชนด้วยความถี่สูง ให้คนได้รู้จักคุณสมบัติและผลงานต่างๆของเขา แม้คนบางคนจะมีผลงานมากกว่าความสามารถสูงกว่า แต่ถ้าไม่ได้รับการเสนอในข่าวของสื่อมวลชน ไม่มีกรกล่าวขวัญถึงคนก็ย่อมไม่ยอมรับสถานภาพ นักวิชาการของไทยได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง

1.5 พัฒนาการของการสื่อสารทางการเมืองไทย

ในห้วงที่การเมืองไทยกำลังเกิดการขับเคลื่อนทางความคิดและยุทธวิธีในการต่อสู้ โดยอ้างอิงอำนาจอันชอบธรรมของประชาชนเป็นการต่อสู้ที่พยายามหิบบหลักกฎหมายเดียวกันมาใช้ แต่ในคนละแง่มุมคนละเป้าหมาย ก่อให้เกิดความสับสนว่าสิ่งใดคือสิ่งที่ถูกต้องสิ่งใดต้องเกิดขึ้นก่อนเพื่อนำไปสู่สิ่งต่อไปปรากฏการณ์นี้จึงให้สอดคล้องกับ Edward Lovenz อ้างถึงในคริสตูลิมตระกูล (2557, น. 51) ทฤษฎีความยุ่งเหยิง (Chaos Theory) ว่าด้วยความยุ่งเหยิงและไร้ระเบียบ ในฐานะคนไทยผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ก็ได้แต่หวังว่าเราจะหาทางออกร่วมกันได้อย่างสันติ และนำพาประเทศไทยเดินไปข้างหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศมีโอกาสแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะเรื่องของการสื่อสารทางการเมือง มีประเด็นน่าสนใจและสอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน "สังคมแห่งการสื่อสาร" (Communication Society) โดยสื่อที่มีอิทธิพลในปัจจุบันคือ "สื่อสังคมออนไลน์" (Social Media) การต่อสู้ระหว่างสองขั้วทางความคิดก็มี "สื่อสังคมออนไลน์" (Social Media) เป็นตัวจักรสำคัญ ทั้งเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ไลน์ ฯลฯ ในการต่อสู้เชิงข้อมูลและความคิดการใช้สื่อในการรวบรวม เรียกร้องพลังประชาชนให้ออกมาร่วมต่อสู้บนท้องถนน อันแสดงให้เห็นถึง

พลังอำนาจของสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่มีการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) สื่อสาธารณะต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ฯลฯ ถูกควบคุมอย่างเบ็ดเสร็จโดย คณะรัฐประหาร ในขณะที่สื่อสังคมออนไลน์ไม่ถูกควบคุม ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่หันมาใช้การสื่อสารกันในสังคมออนไลน์แทนมากขึ้น

1.6 เทคโนโลยีที่ส่งผลทางการเปลี่ยนแปลง

การขยายตัวของกระบวนการโลกาภิวัตน์ได้มีอิทธิพลที่สร้างผลกระทบต่อสังคมไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางด้านการเมืองนโยบายของพรรคการเมือง ตลอดจนรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโทรคมนาคม ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและผลกระทบกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการการสื่อสารได้พัฒนาจนกระทั่งถึงยุคแห่งการปฏิวัติการสื่อสารเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบันนั้น ทำให้อุปสรรคด้านเวลาและระยะทางกลายเป็นเรื่องที่ไร้ความหมายการมีโทรศัพท์ทำให้เราสามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่อยู่ห่างไกลได้ตลอดเวลา ระบบโทรทัศน์ทำให้เราเห็นและได้ยินเรื่องราวที่อยู่ไกลตัวภายในเวลาอันรวดเร็วยิ่งขึ้น การเกิดขึ้นของการถ่ายทอดรายการสดผ่านดาวเทียมทำให้คนที่อยู่ห่างไกลจากเหตุการณ์นับเป็นหมื่นๆ ไมล์ได้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในช่วงเวลาจริงอย่างแทบไม่น่าเชื่อ อาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีการสื่อสารนั้น เข้ามาช่วยขยายประสบการณ์ด้านการรับสัมผัสของมนุษย์ให้กว้างขวางออกไป นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้ง ในศักยภาพและพลังอำนาจอิทธิพลของสื่อ จนแม้กระทั่งพรมแดน กองทัพและอำนาจอธิปไตยของแต่ละรัฐไม่สามารถเป็นกำแพงขวางกั้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าของการสื่อสารผ่านทางคลื่นอากาศ (Airwave) และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic) อันได้แก่ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต โยแก้วนำแสงนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่ Bit เข้ามาแทนที่ Atom เทศะ (Space) แยกออกได้จากสถาน (Place) ก่อให้เกิดเทศที่ไร้สถาน (Space without Place) เช่น เว็บไซต์ซึ่งมีที่ตั้งอยู่บนที่ว่างเสมือนจริง หรือ “Cyber Space” นั่นเอง เทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนาก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้งนั้น มีความสัมพันธ์กับอำนาจด้านการเมืองและการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างใกล้ชิดและเมื่อมีการปฏิวัติด้านเทคโนโลยีการสื่อสารแบบใหม่ๆ ขึ้น จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใหม่ๆ ตามมา ทั้งนี้ สามารถอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวได้โดยใช้ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด (Technology Determinism) เป็นกรอบในการอธิบายได้ดังต่อไปนี้

2) พัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่ถือได้ว่าเป็นผลมาจากการปฏิวัติครั้งที่ 4 คือการปฏิวัติระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดิจิตอล อันอาจมีผลการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสารกับการสื่อสารทางการเมือง ในสังคม ข้อมูลข่าวสาร (Information Society) มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสารไปอย่างรวดเร็วมากจนทำให้ มีพื้นที่สาธารณะในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น แทบตลอดเวลา ซึ่งสามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้ ดังนี้

(1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการสื่อสาร การทำงานของเทคโนโลยีการสื่อสารที่เกิดขึ้น ใหม่ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ได้ลดบทบาทของสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นกลาง (Mediation) รวมทั้งความเป็นตัวกลางทางสังคม (Social Agent) ลง โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา Boncheck ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ. 1997 พบว่า วิธีการสื่อสารทางการเมืองของอเมริกาได้เปลี่ยนจากโครงสร้างการสื่อสารแบบกระจายออกจากศูนย์กลางและเครือข่ายของประเด็นเฉพาะ (Organization Issue – Networks) ไปสู่การสื่อสารสาธารณะตามเครือข่ายสังคม (Public Social – Networks) ไปแล้ว โดยที่ทั้งสองเครือข่ายทำงานร่วมกันเป็นโครงสร้างแบบตาข่าย (Netcast Structure) ทำให้การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร สามารถที่จะข้ามตัวกลางพร้อมๆ กับสร้างช่องทางเลือกใหม่ เช่น การจัดส่งเอกสารไปตามกลุ่มที่อยู่ของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mailing List) การจัดกลุ่มข่าวตามการบริการของการสื่อสารแบบออนไลน์ (Newsgroup) การเลือกใช้เวิร์ด ไซด์ เว็บบ (www.) ฯลฯ การทำงานร่วมกันของทั้งสองเครือข่ายข้างต้น ทำให้มีการบูรณาการข้อมูลข่าวสารทั้ง ในโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ กระจายเสียง และเอกสารการสื่อสารทางการเมือง ทั้งของภาครัฐและสถาบันทางการเมือง โดยเครือข่ายของอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องเดียวกันซึ่งผลของการสื่อสารในรูปแบบใหม่ ทำให้ลดบทบาทของตัวกลางทางการเมืองลงไปอีกลำดับหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ สถาบันทางการเมือง เครือข่ายนักการเมือง ที่ปรึกษา ล็อบบี้ยิสต์ รวมทั้งการทำงานของนักข่าวและนักวิเคราะห์ทางการเมือง ฯลฯ

การทำงานของโครงสร้างการสื่อสารแบบตาข่ายนั้น ได้บูรณาการเอา ลักษณะของความสัมพันธ์แบบช่วงชั้นบังคับบัญชา (Hierarchical) ซึ่งมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบกระจายออกจากศูนย์กลาง กับความสัมพันธ์ในแนวนอน (Horizontal) ซึ่งเป็นบุคลิกการสื่อสารแบบเครือข่ายเข้าด้วยกัน จึงทำให้การสื่อสารแบบใหม่เป็นไปด้วยความเข้มข้นและพลัง (Boncheck)

(2) การทำงานของเครือข่ายเชิงสังคมในทางการเมือง เว็บ 2.0 เป็นการพัฒนาศักยภาพของอินเทอร์เน็ตในรูปแบบเดิมที่ใช้อ่านได้แต่เพียงอย่างเดียว มาเป็นสื่อที่สามารถจัด

หมวดหมู่และสร้างการมีส่วนร่วมของผู้อ่านตลอดจนสร้างความเชื่อถือในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น โดยที่สื่อสิ่งพิมพ์ไม่สามารถกระทำได้ ในขณะที่เดียวกันสื่อเชิงสังคมซึ่งเป็นส่วนประกอบของเครื่องมือเชิงสังคมที่มีลักษณะเป็นเครือข่าย เช่น Weblog, Blogs, Facebook, Linkedin, Twitter ฯลฯ โดยสื่อเหล่านี้มีการสื่อสารแบบเครือข่ายที่ที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ซึ่งสื่อและการมีส่วนร่วมของผู้ใช้สื่อเหล่านี้กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นในการสื่อสาร เนื่องจากเป็นการสื่อสารที่ใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถแพร่กระจายออกไปได้อย่างกว้างขวาง Faris กล่าวว่าเนื่องจากเครือข่ายของสื่อเชิงสังคมทำให้เกิดกลุ่มมากขึ้น ส่งผลให้การเคลื่อนไหวแบบมวลชนในทางการเมืองมีความเป็นไปได้มากขึ้น ช่วยทำให้ส่วนที่ขาดหายไปจากกลุ่มที่ไม่ร่วมเคลื่อนไหวแต่ร่วมในผลประโยชน์เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเปลี่ยนสถานะจากผู้สื่อข่าว (Reporters) ที่คอยรายงานข่าว ช่างภาพ ผู้รวบรวมเอกสาร ฯลฯ มาเป็นการใช้บริการของเครือข่ายโทรศัพท์มือถือในการรายงานข่าวทั้ง ในรูปของข้อความ ภาพ และเสียง จนมีการจัดรูปแบบองค์กรเพื่อการเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าเครือข่ายสื่อเชิงสังคมมีส่วนสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนการปฏิบัติการรวมกลุ่มทางการเมือง โดยที่เครือข่ายของสื่อเชิงสังคมจะทำหน้าที่ 2 ประการ คือ การสร้างชุมชน (Community Building) และการสร้างกรอบในการจัดขบวนและการก่อตัวเชิงอัตลักษณ์ในระดับกลุ่ม

Faris พบว่า การสื่อสารโดยใช้เฟสบุ๊ค และเครือข่ายเชิงสังคมในทางการเมือง ได้สร้างกระแสความสนใจทางการเมืองและประเด็นทางเศรษฐกิจและสังคมออกไปในวงกว้าง เกิดการกระตุ้นความสนใจเริ่มตั้งแต่ในระดับปัจเจกบุคคลและขยายตัวออกไปสู่สังคมได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้สูงยิ่ง รวมทั้งการทำงานขององค์กรส่งชุดข้อมูลในโปรแกรม Twitter การสื่อสารของการสนทนาในสังคมบล็อก (Blogosphere) ฯลฯ ยังเป็นการสร้างความเป็นอิสระของสื่อและโลกอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ถ้าพึ่งแต่การสื่อสารที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์แต่เพียงประการเดียว ยากที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองได้ แต่หากนำเอาการสื่อสารดังกล่าวมาผนวกกับการปฏิบัติการทางสังคมด้วยแล้ว ก็จะส่งผลกระทบจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองได้อย่างใหญ่หลวง นักการสื่อสารและนักการเมืองจึงต้องรู้จักบูรณาการองค์ประกอบทั้ง สองส่วนเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบด้วย

3) อินเทอร์เน็ตและข่าวลือทางการเมือง ลักษณะของข้อมูลข่าวสารและการลำเลียงข่าวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับในเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ไม่มีลักษณะเป็นทางการ เหมือนกับประกาศของทางราชการ จึงไม่มีผู้สื่อข่าวและกองบรรณาธิการข่าวรับผิดชอบข้อมูลข่าวสารดังกล่าวแจกเช่นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ แต่การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์มีลักษณะเป็นสังคมสมัยใหม่ที่เกิดแบบเรื่องเล่า ข่าวลือ ที่มีการบอกเล่ากันต่อๆไป โดยใช้การผลิตซ้ำ

ของการเล่าเรื่องผ่านอินเทอร์เน็ตทั้งในรูปแบบของข้อความ ภาพ เสียง ฯลฯ ซึ่งจะดำเนินการไปตามกระบวนการที่เรียกกันว่า “รูปแบบที่ไม่เป็นทางการของวาทกรรม” โดยการ²¹ไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารที่มีการลำเลียงไปตามเครือข่ายสังคมออนไลน์ จนเกิดเป็นพลังทางการเมืองขึ้นมานั้น มีทั้งส่วนผสมที่เป็นข้อมูลข่าวสารและส่วนอื่นๆ ทั้งที่เป็นแบบอิงกับการส่งต่อกันไป และการชุบชีวิตนิทาน ซึ่งเป็นไปตามพฤติกรรมทางสังคม กับการอิงกับความคิด ความเชื่อ ความรู้ ต้นทุนทางประวัติศาสตร์ ความนิยมผูกพันทางประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งความยึดมั่น ทางศาสนา โดยสิ่งที่เป็นอยู่กับข้อมูลข่าวสารข้างต้นนั้นจะไหลเวียนร่วมสร้างความเข้มข้นและพลังไปตามผลของการขยายตัวของเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ไปพร้อมๆ กัน

4) อินเทอร์เน็ตกับการปฏิบัติการทางการเมือง เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำหน้าที่ลำเลียงข้อมูลข่าวสารไปสู่ส่วนต่างๆ ในสังคม ทำให้เกิดนักคิด นักเขียน นักวิชาการ ฯลฯ ที่อยู่ต่างประเทศ สามารถสื่อสารแนวความคิดต่างๆ ในทางการเมืองกลับมายังประชาชนในประเทศได้ ซึ่งบทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้สร้างความสามารถขึ้นใหม่ที่เคยมีขีดจำกัดในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ความห่างไกลจากเมือง การกีดกันและขวางกั้นโดยกฎหมายและเขตแดนระหว่างประเทศ อุปสรรคกีดขวางเหล่านี้ไม่อาจปิดกั้นการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารได้อีกต่อไป และเรื่องดังกล่าวจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การตื่นตัวทางการเมือง และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง หรือเกิดเป็นกระบวนการสร้างความเป็นการเมืองขึ้นจากการทำงานของเครือข่ายสังคมออนไลน์และการขยายตัวของพื้นที่สาธารณะ ซึ่งไม่ได้สร้างผลเฉพาะแต่เพียงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเสมือนจริง (Virtual Society) กับชุมชนตามสภาพความเป็นจริง ยังมีการผสมผสานกันอย่างเข้มข้นระหว่างข้อมูลข่าวสารกับอารมณ์ ข่าวลือ ความคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และศาสนา ซึ่งเป็นมิติทางสังคม ยังเป็นการทำงานที่เกิดขึ้น พร้อมกันทั้งเครือข่ายสังคมออนไลน์และแปรรูปกระบวนการทางสังคมไปเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติการทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเมืองภาคพลเรือนหรือการเมืองภาคประชาชน

5) การสื่อสารทางการเมืองของไทยบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ อินเทอร์เน็ต ฌัฐกานต์ กุลฉกร์ (2550, น. 26-28) กล่าวว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารทางการเมือง โดยเครือข่ายสังคม ออนไลน์ที่นิยมใช้ คือ เว็บไซต์ เว็บบอร์ด และบล็อก ทั้งนี้เนื่องจากการปิดกั้นการสื่อสารที่เป็นช่องทางในสื่อกระแสหลักโดยรัฐบาล ทั้ง สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ ในขณะที่การขยายตัวของการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตลอด ทำให้การสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์พัฒนาเป็นการสื่อสารแบบหลายทาง (Multi-ways Communication) โดยตอบโต้กันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ซึ่งดำเนินการไปพร้อมๆ กันทั้ง ในระดับปัจเจกบุคคลกับระดับสังคม และรัฐไม่สามารถควบคุมการสื่อสารและข้อมูลข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์ได้

เนื่องจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่มีตัวตน เป็นพื้นที่ของการไหลเวียนที่ปราศจากรูปแบบและตัวตน

2. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีที่เรียกว่า “เว็บ 2.0” (Web 2.0) กล่าวคือ เป็นเครื่องมือต่างๆ ที่ทำงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่อนุญาตให้แต่ละบุคคลเข้าถึง แลกเปลี่ยน สร้างเนื้อหา และสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ รวมทั้ง การเข้าร่วมเครือข่ายออนไลน์ต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีการนำมาใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ หรือการสื่อสารของหน่วยงานราชการ ตลอดจนองค์กรต่างๆ Williamson กล่าวว่าสื่อสังคมออนไลน์ เป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายทั้งในรูปแบบของการสร้างและการเผยแพร่ข้อมูล ปัจจุบันกระแสการใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์ประเภทสมาร์ตโฟน และอุปกรณ์พกพา เช่น แท็บเล็ต ฯลฯ เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทำให้หน่วยงานของภาครัฐ เอกชน องค์กรหรือกลุ่มบุคคลนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ประโยชน์มากขึ้น

2.1 คุณลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์

การสื่อสารของสื่อสังคมออนไลน์ มีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ทำงานในลักษณะออนไลน์
- 2) สามารถที่จะสร้างและเพิ่มเติมเนื้อหาได้ สื่อสังคมออนไลน์สามารถที่จะใช้งานได้โดยผ่านเครื่องมือและอุปกรณ์การสื่อสารต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต หรืออุปกรณ์อื่นๆ ฯลฯ ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ดังนั้นสื่อสังคมออนไลน์จึงช่วยให้ผู้ใช้สามารถสื่อสารถึงกันได้ทันที และสามารถสื่อสารถึงกันแบบสองทางได้ ทำให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น

2.2 พัฒนาการของสื่อสังคมออนไลน์

นับตั้งแต่มีการพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ความเร็วสูงในปลายทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ทำให้เกิดเว็บไซต์ที่อนุญาตให้ผู้ใช้สร้างและนำเสนอเนื้อหาด้วยตนเองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ซึ่งต่อมาในต้นทศวรรษ 2000 สื่อสังคมออนไลน์มีการขยายตัวการใช้งาน

หลากหลายขึ้นบางสื่อที่มีจำนวนผู้ใช้เพิ่มมากขึ้น อย่างสิ้นหลาม เช่น Facebook, Twitter, Line ฯลฯ ซึ่ง Dewing เห็นว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ประกอบด้วย

1) ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ทั้ง การเพิ่มขีดความสามารถของเครือข่าย การปรับปรุง พัฒนาโปรแกรม รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถของคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือให้มีประสิทธิภาพและการใช้งานได้หลากหลายขึ้น

2) ปัจจัยทางด้านสังคม จากการสังเกตจะพบว่ากลุ่มวัยรุ่นมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น อย่างต่อเนื่อง

3) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีการซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์เพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลให้อุปกรณ์ต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้นในขณะที่ราคาถูกลง รวมทั้ง การให้ความสนใจต่อการนำสื่อสังคมออนไลน์ไปใช้ในเชิงธุรกิจมากขึ้น

2.3 ชนิดของสื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์มีหลายรูปแบบ ทั้งประเภทเครื่องมือและการประยุกต์ใช้งานที่หลากหลาย ซึ่ง Williamson แบ่งออกได้ ดังนี้

1) เครือข่ายสังคม (Social Networking Site): เป็นเว็บไซต์ที่บุคคล หรือหน่วยงานสามารถสร้างข้อมูลและเปลี่ยนข้อมูลสถานะของตน เผยแพร่รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหวโดยที่บุคคลอื่นสามารถเข้ามาแสดงความชอบหรือส่งต่อเผยแพร่ แสดงความเห็น ได้ต่อการสนทนา หรือแสดงแนวความคิดเพิ่มเติมได้ ตัวอย่างเช่น เฟสบุ๊ก, Badoo, Google+, Linkdin, Orkut ฯลฯ

2) ไมโครบล็อก (Micro-blog): เป็นเว็บไซต์ที่ใช้เผยแพร่ข้อมูลหรือข้อความสั้นในเรื่องที่สนใจเฉพาะด้าน รวมทั้งสามารถเครื่องหมาย # (Hashtag) เพื่อเชื่อมต่อกับกลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้ ตัวอย่างเช่น Twitter, Blauk, Weibo, Tout, Tumblr ฯลฯ

3) เว็บไซต์ที่ให้บริการแบ่งปันสื่อออนไลน์ (Video and Photo Sharing Website): เป็นเว็บไซต์ที่อนุญาตให้ผู้ใช้สามารถฝากหรือนำสื่อข้อมูล รูปภาพ วิดีโอ ขึ้นเว็บไซต์เพื่อแบ่งปันให้แก่ผู้อื่นได้ ตัวอย่างเช่น Flickr, Vimeo, YouTube, Instagram, Pinterest ฯลฯ

4) บล็อกส่วนบุคคลและองค์กร (Personal and Corporate Blogs): เป็นเว็บไซต์ที่ผู้เขียนบันทึกเรื่องราวต่างๆเสมือนเป็นบันทึกไดอารี่ออนไลน์ โดยสามารถเขียนในลักษณะไม่เป็นการแก้ไขได้ ซึ่งบล็อกประเภทนี้สามารถใช้ได้ทั้ง ส่วนบุคคล กลุ่ม และองค์กร ตัวอย่างเช่น Blogger, Wordpress, Bloggang, Exteen ฯลฯ

5) บล็อกที่มีสื่อสิ่งพิมพ์เป็นเจ้าของเว็บไซต์ (Blogs Hosted by Media Outlet): เป็นเว็บไซต์ที่ใช้ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งมีความเป็นทางการน้อยกว่าสื่อสิ่งพิมพ์แต่มี

รูปแบบและความเป็นทางการมากกว่าบล็อกส่วนบุคคล เช่น theguardian.com เจ้าของคือหนังสือพิมพ์ The Guardian เป็นต้น

6) วิกีและพื้นที่สาธารณะของกลุ่ม (Wikis and Online Collaborative Space): เป็นเว็บไซต์ที่เป็นพื้นที่สาธารณะออนไลน์ ใช้เพื่อรวบรวมข้อมูลและเอกสาร เช่น Wikipedia, Wikia เป็นต้น

7) กลุ่มหรือพื้นที่แสดงแนวความคิด (Forums, Discussion Board and Group): เป็นเว็บไซต์หรือกลุ่มจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะ มีทั้งที่เป็นกลุ่มส่วนตัวและสาธารณะ เช่น Google groups, Yahoo groups, Pantip เป็นต้น

8) เกมออนไลน์ที่มีผู้เล่นหลายคน (Online Multiplayer Gaming Platform): เป็นเว็บไซต์ที่เสนอรูปแบบการเล่นเกมออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถเล่นได้ทั้งคนเดียวหรือเป็นกลุ่ม เช่น Second Life, World of Warcraft เป็นต้น

9) ข้อความสั้น (Instant Messaging): เป็นลักษณะของการรับส่งข้อความสั้นจากโทรศัพท์มือถือ เช่น SMS (Text Messaging)

10) การแสดงตนว่าอยู่ ณ สถานที่ใด (Geo-spatial Tagging): เป็นการแสดงตำแหน่งที่อยู่พร้อมความเห็นและรูปภาพในสื่อสังคมออนไลน์ ตัวอย่างเช่น เฟสบุ๊ก, foursquare ฯลฯ

สื่อสังคมออนไลน์บางสื่อมีความสามารถและให้บริการการใช้มากกว่าหนึ่งอย่าง เช่น เฟสบุ๊ก ซึ่งเป็นทั้ง เครือข่ายสังคมออนไลน์และสามารถแบ่งปันรูปภาพและภาพเคลื่อนไหวด้วย หรือ Twitter ที่เป็นทั้ง เครือข่ายสังคมออนไลน์ ไมโครบล็อก และการแบ่งปันสถานะ เป็นต้น

Social Media Landscape 2018

ภาพที่ 2.4 แสดงชนิดของสื่อสังคมออนไลน์

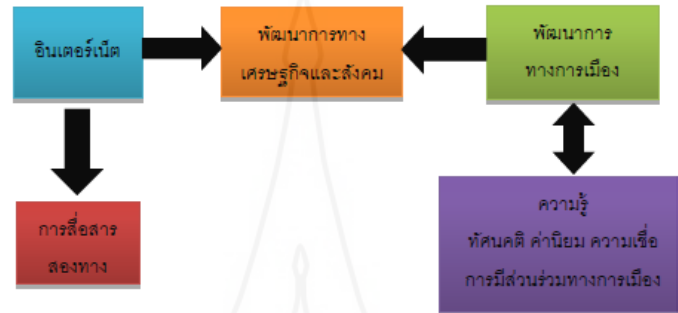
สุทธิดา ประทุมกุล (2550, น. 75-77) กล่าวว่าทางด้านการเมืองนโยบายของพรรคการเมือง ตลอดจนรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารโทรคมนาคม และอินเทอร์เน็ตกันอย่างกว้างขวาง ดังเช่น กรณีของรัฐบาลพรรคไทยรักไทยที่พยายามเสนอนโยบายในการใช้เครือข่ายสารสนเทศเพื่อการบริหารประเทศ เช่น มีนโยบายที่จะให้ตำบลต่างๆ ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างระบบการ “พาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์” (E-commerce) ขายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลชุดปัจจุบัน รวมทั้ง การนำสมาร์ทการ์ด (Smart Card) มาใช้แทนที่บัตรประจำตัวประชาชนในแบบเดิมเพื่อรองรับระบบพลเมืองอิเล็กทรอนิกส์ (E-citizen) อันเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล³³ อิเล็กทรอนิกส์ (E-government) และพัฒนาไปสู่สังคมอิเล็กทรอนิกส์ (E-society) ซึ่งเป็นสังคมที่มีพื้นฐานอยู่บนความรู้ข้อมูลข่าวสาร (Knowledge-based Society) ผ่านการเรียนรู้ทางเครือข่ายสารสนเทศ (E-learning) ในโลกแห่งข้อมูลข่าวสารดังเช่นปัจจุบันการมีอิทธิพลเหนือเครือข่ายสารสนเทศมีส่วนสำคัญที่จะช่วยในการได้มา และรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ การพัฒนาองค์กรทางการเมืองในระบบทุนนิยมสมัยใหม่ จึงทำให้อำนาจการเมืองเข้าไปโยงใยกับผลประโยชน์ทางธุรกิจมากยิ่งขึ้นการชิงชัยทางการเมืองด้วยการหาเสียงเชิงประชานิยมย้อนอย่างในอดีต เริ่มเบี่ยงเบนไปสู่ “การหาเสียงในเชิงการโฆษณา” เพื่อรักษา

ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มมาแทนที่ การหาเสียงด้วยการลงทุนจึงขยายตัวออกไปเป็นลักษณะธุรกิจการเมือง และใช้กลอุบายคล้ายคลึงกับการโฆษณาทางธุรกิจ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงไม่ได้แตกต่างไปจากสินค้าที่ถูกนำมาเสนอขายด้วยวิธีอื่น โดยพรรคการเมืองเป็นเสมือนบริษัทธุรกิจที่ต้องวางแผนทางการตลาดเพื่อรักษาตลาดของการเลือกตั้ง ไว้ ดังนั้น การหาเสียงจึงมีลักษณะเด่นเช่นเดียวกับแบบแผนการโฆษณาผู้บริโภค ตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรงในฐานะผู้บริโภคเพื่อให้เข้าใจและยอมรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง (สินค้า) ภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง (ยี่ห้อ) และกิจกรรมซึ่งเป็นผลงานที่ผ่านมารวมทั้ง กิจกรรมในอนาคตหลังจากได้รับเลือกตั้งแล้ว

1) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการการสื่อสารได้พัฒนาจนกระทั่งถึงยุคแห่งการปฏิวัติการสื่อสาร เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบันนั้น ทำให้อุปสรรคด้านเวลาและระยะทางกลายเป็นเรื่องที่ไม่มีความหมาย การมีโทรศัพท์ทำให้เราสามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่อยู่ห่างไกลได้ตลอดเวลา ระบบโทรทัศน์ทำให้เราเห็นและได้ยินเรื่องราวที่อยู่ไกลตัวภายในเวลาอันรวดเร็วยิ่งขึ้น การเกิดขึ้นของการถ่ายทอดรายการสดผ่านดาวเทียมทำให้คนที่อยู่ห่างไกลจากเหตุการณ์นับเป็นหมื่นๆ ไมล์ได้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในช่วงเวลาจริงอย่างแทบไม่น่าเชื่อ อาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีการสื่อสารนั้น เข้ามาช่วยขยายประสบการณ์ด้านการรับสัมผัสของมนุษย์ให้กว้างขวางออกไป นามาส่งการเปลี่ยนแปลงทั้ง ในศักยภาพและพลังอำนาจอิทธิพลของสื่อ จนแม้กระทั่งพรมแดน กองทัพและอำนาจอธิปไตยของแต่ละรัฐไม่สามารถเป็นกำแพงขวางกั้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าของการสื่อสารผ่านทางคลื่นอากาศ (Airwave) และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic) อันได้แก่ เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต ใยแก้วนำแสงนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่ Bit เข้ามาแทนที่ Atom เทศะ (Space) แยกออกได้จากสถาน (Place) ก่อให้เกิดเทศะที่ไร้สถาน (Space without Place) เช่น เว็บไซต์ซึ่งมีที่ตั้งอยู่บนที่ว่างเสมือนจริง หรือ “Cyber Space” นั่นเอง เทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนาก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง นั้นมีความสัมพันธ์กับอำนาจด้านการเมืองและการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างใกล้ชิดและเมื่อมีการปฏิวัติด้านเทคโนโลยีการสื่อสารแบบใหม่ๆ ขึ้น จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใหม่ๆ ตามมา ทั้งนี้ สามารถอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวได้โดยใช้ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด (Technology Determinism) เป็นกรอบในการอธิบายได้ดังต่อไปนี้

2) การพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่ถือได้ว่าเป็นผลมาจากการปฏิวัติครั้งที่ 4 คือการปฏิวัติระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดิจิตอล อันอาจมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางประการในสังคม ซึ่งการ

เปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลต่อการพัฒนาทางด้านการเมืองในทางตรง อันจะส่งผลไปถึงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ในท้ายที่สุดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น ก็อาจก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาการเมืองในทางอ้อม และนำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารได้อีกครั้งหนึ่ง โดยสามารถสรุปให้เห็น ได้ดัง

ภาพที่ 2.5 แสดงตัวแบบการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสารต่อการเปลี่ยนแปลงการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

จะเห็นได้ว่าระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ ปรากฏการณ์ในการเกิดขึ้นของ “พื้นที่สาธารณะ” (Public Sphere) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ตรงกลางระหว่างรัฐกับประชาสังคมเป็นสิ่งสำคัญและเป็นพื้นที่ซึ่งทำหน้าที่รับประกันว่า การอภิปรายแลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างคนในสังคมในเชิงวิพากษ์นั้นจะถูกทำให้เป็นสถาบันที่มั่นคง ชนชั้นกลางจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในพื้นที่สาธารณะทำให้พื้นที่ดังกล่าวสามารถสะท้อนประโยชน์ของสาธารณะและใช้เป็นเวทีในการวิพากษ์วิจารณ์และตรวจสอบอำนาจรัฐโดยสาธารณชน ความต้องการพื้นที่สาธารณะกลายเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะสะท้อนสิ่งที่เรียกว่า “เจตน์จำนงส่วนร่วม” (General Will) ตามแนววิธีแบบสัญญาประชาคมอันจะทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดทิศทางของสังคม ในรูปของนโยบายสาธารณะในการบริหารจัดการกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เพราะมิฉะนั้นแล้วสังคมประชาธิปไตยนั้น ก็จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ และอาจจะกลับกลายเป็นสังคมที่อำนาจทางการเมืองตกอยู่ในความควบคุมของคนบางกลุ่มจำนวนหนึ่งเท่านั้น พื้นที่สาธารณะนอกจากจำเป็นต้องดำรงอยู่เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ยังต้องได้รับการพัฒนาไปตามบริบททางการเมืองสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างพื้นที่สาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงนั้น อาจส่งผลให้ประชาธิปไตยไร้ประสิทธิภาพและไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการเสริมสร้างและรักษาไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของคนในสังคม ขณะเดียวกันหากพื้นที่สาธารณะมี

พัฒนาการที่ก้าวล้ำเกินบริบทเหล่านั้น พื้นที่สาธารณะอาจไม่ใช่พื้นที่สาธารณะที่มุ่งสู่ผลประโยชน์ส่วนรวมก็ได้ เพราะคนบางกลุ่มอาจมีอิทธิพลในการตัดสินใจที่ประกอบขึ้น เป็นแนวความคิดสาธารณะมากกว่ากลุ่มอื่นๆ การให้เสรีภาพในการสื่อสาร อาจนำไปสู่การที่บุคคลบางกลุ่มมีอิทธิพลในการกำหนดมติสาธารณะมากกว่ากลุ่มอื่น และทำให้ขาดความเสมอภาคอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การสื่อสารทางเดียวโดยสื่อที่เป็นเชิงรูปแบบ” (Formal Mass) ซึ่งพื้นที่สาธารณะถูกลดบทบาทให้กลายเป็นเพียงตลาดหรือผู้บริโภคสื่อเหล่านั้นเท่านั้น โดยไม่ได้มีส่วนกำหนดเนื้อหาของสื่อเหล่านี้แต่อย่างใด อันเป็นบทเรียนจากสังคมเผด็จการทำให้เราไม่สามารถปล่อยให้พื้นที่สาธารณะถูกควบคุมโดยรัฐ ขณะเดียวกันบทเรียนจากสังคมประชาธิปไตยทุนนิยมปัจจุบันก็ทำให้เราไม่สามารถปล่อยให้ “พื้นที่สาธารณะตกอยู่ภายใต้กลุ่มทุนขนาดใหญ่” ได้เช่นกัน การนำเอาสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางมาใช้เป็นพื้นที่สาธารณะสมัยใหม่ที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและเป็นสื่อที่มีราคาถูกปัจเจกบุคคลทั่วไปสามารถเป็นเจ้าของได้ ก็อาจป้องกันและลดการผูกขาดสื่อหรือพื้นที่สาธารณะของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ลงไป

สำหรับผลกระทบของเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีต่อระบบการเมืองที่เห็นได้อย่างชัดเจนประการหนึ่งคือเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์และเทปวีดิทัศน์มีส่วนยับยั้งอำนาจของผู้ปกครองที่เป็นเผด็จการไว้ได้ ในปัจจุบันนี้เป็นเรื่องยากมากที่กลุ่มทหารไม่ว่าจะเป็นที่ไหนในโลกก็ตามที่จะทำการปฏิวัติ ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารสามารถแพร่กระจายไปได้ทั่วทุกมุมโลกในเวลาอันรวดเร็ว ในยุคก่อนการปฏิวัติในประเทศใดก็เป็นเรื่องส่วนตัวของประเทศนั้น แต่ในยุคปัจจุบันมีระบบการสื่อสารเชื่อมโยงโลกทั้งโลกเข้าไว้ด้วยกัน การปฏิวัติในประเทศหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการถูกต้องด้านจากประเทศอื่นด้วยเช่นในกรณีที่เกิดการรัฐประหารของคณะ คสช. ในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2557 ดังนั้น ในปัจจุบันและอนาคตจะมีผู้ปกครองที่เป็นเผด็จการน้อยลงรวมทั้งพวกเขาจะไม่สามารถควบคุมการไหลของข่าวสารได้อีกต่อไป ระบบเทคโนโลยีการสื่อสารแบบกระจายอำนาจ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสารและอินเทอร์เน็ต นั้นจะทำให้ปัจเจกชนมีอำนาจมากขึ้น และทำให้พวกเขาสามารถที่จะติดตามเรื่องราวของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่รัฐบาลจะติดตามเรื่องราวของประชาชน

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคของสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ส่งผลกระทบต่อระบบสังคมนการเมืองในแง่ของการเพิ่มช่องทางการเลือกในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนให้มากขึ้น ส่วนในระดับปัจเจกบุคคลนั้น พัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดทัศนคติตลอดจนจิตสำนึกทางการเมืองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องพรมแดนรัฐบาลและอำนาจอธิปไตยอีกต่อไป

2.4 การสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ (Computer mediated Communication)

CMC

Herring ได้ให้ความหมายการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ว่า “เป็นการสื่อสารปฏิสัมพันธ์แบบไม่ต่อเนื่องกันทางคอมพิวเตอร์ที่สามารถกำหนดการติดต่อปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือเป็นเครือข่ายทางคอมพิวเตอร์”

กนกวรรณ ศรีกระจ่าง (อ้างถึงในวันจักร โคมลวิวัฒน์ (2554, น. 71) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ไว้ว่า คือ การติดต่อสื่อสารกันของมนุษย์โดยอาศัยเครือข่ายทางคอมพิวเตอร์เป็นตัวเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคลซึ่งมีความสำคัญคือการใช้ตัวอักษร (Text-Messaging) หรือภาษาที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้แต่ละบุคคลหรือกลุ่มนั้นๆ”

Kerr และ Hiltz ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับระบบการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ว่า ปัจจัยสำคัญในกระบวนการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้ในการควบคุมระบบการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ซึ่งซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้ ต้องสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ เช่น สามารถในการเข้าถึงข้อมูล การประมวลผลและความสามารถในการโต้ตอบ นอกจากนั้นผู้วางระบบได้กำหนดให้คุณสมบัติในการสร้างปฏิสัมพันธ์ด้านการแสดงแนวความคิดย้อนกลับ (Feed Back) ในรูปของข้อความ (Text Base Communication) เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

2.5 กระบวนการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์

เป็นการใช้ E-mail และ Computer Conferencing พร้อมๆกันในเวลาเดียวกันหรือใช้อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งผู้ส่งสารจะทำการเข้ารหัสสาร (Encoding) ในรูปของข้อความ (Text) ส่งผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ส่งสารไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้รับสารโดยเครื่องสัญญาณ ซึ่งในยุคเริ่มแรกของการสื่อสารทางคอมพิวเตอร์จะเป็นการสื่อสารกันด้วยข้อความโดยปราศจากภาพ เสียง หรือ ภาพเคลื่อนไหวอย่างในปัจจุบัน เมื่อได้พัฒนาในด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ขึ้นต่อมาก็ได้เกิดการสื่อสารด้วยข้อความภาพ เสียง แม้แต่ภาพเคลื่อนไหวและพัฒนาไปสู่ความเป็นสื่อปฏิสัมพันธ์ โดยเป็นกระบวนการสื่อสารในลักษณะโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

McQuail ได้กล่าวถึงชุมชนที่เกิดขึ้นผ่านการสื่อสารคอมพิวเตอร์ว่า ชุมชนเหล่านี้เปิดโอกาสในการเข้าถึงให้แก่สังคม มีการเปิดกว้างทางความคิดในขณะที่สังคมปกติไม่สามารถทำได้ โดยผู้ที่มีปัญหาหรือแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน สามารถส่งผ่านความคิดและทัศนคติถึงกันผ่านตัวกลางนี้ เช่น ผู้ที่ชื่นชอบเพลงในแนวเดียวกันก็จัดตั้งเว็บไซต์ขึ้นมาเพื่อรวบรวมและแลกเปลี่ยน

ข้อมูลกัน นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มกัน โดยคนที่มีความสนใจในลักษณะเดียวกัน เช่น ปัญหาเรื่องเพศ หรือปัญหาสุขภาพจิต

2.6 รูปแบบการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์

การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) มีลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) ซึ่งเป็นการสื่อสารที่มีการสื่อสารกลับ (Feed Back) คือมีการโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยปกติแล้วการสื่อสารของมนุษย์นั้น มักจะมีลักษณะเป็นการโต้ตอบกัน กล่าวคือเมื่อมีผู้พูดก็มีผู้ฟัง ผู้ฟังรู้สึกอย่างไรก็มีปฏิกิริยาตอบกลับมา แม้ว่าในการสื่อสารในอดีตจะมีการสื่อสารกลับล่าช้า หรือโอกาสที่ผู้ส่งสารจะได้รับการสื่อสารกลับมีน้อย แต่ในปัจจุบันเมื่อมีสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาในวงการสื่อสารมวลชน การสื่อสารแบบสองทางได้กลายเป็นเรื่องง่ายเพียงปลายนิ้วสัมผัส ทำให้ผู้ส่งสารได้รับการตอบจากผู้รับสารกันได้อย่างรวดเร็ว

Moris (1996) (อ้างถึงในวารสาร แสงอร่าม (2552, น. 53-55) ได้จำแนกรูปแบบการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตออกเป็น 4 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่

1) การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบไม่พร้อมกัน (One-to-One Asynchronous Communication) ตัวอย่างของการสื่อสารประเภทนี้ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-mail

2) การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบไม่พร้อมกัน (Many-to-Many Asynchronous communication) ตัวอย่างของการสื่อสารประเภทนี้ได้แก่ Usenet, Electronic Bulletin Boards เป็นต้น ซึ่งผู้รับสารต้องลงชื่อก่อนที่จะเข้าสู่ระบบ

3) การสื่อสารแบบพร้อมกัน (Synchronous Communication) ทั้งในแบบ One-to-One ไปจนถึง One-to-Many โดยสามารถคุยกันได้ในหลากหลายหัวข้อที่ต้องการ ตัวอย่างของการสื่อสารประเภทนี้ได้แก่ การ Chat (Internet Relay Chat หรือ IRC)

4) การสื่อสารแบบไม่พร้อมกันระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร (Asynchronous Communication) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมีลักษณะที่ผู้รับสารต้องการที่จะค้นหา Site เพื่อที่จะเข้าไปดูข้อมูลข่าวสารซึ่งอาจเป็นการสื่อสารแบบ Many-to-One, One-to-One หรือ One-to-Many ตัวอย่างของการสื่อสารแบบนี้ได้แก่ Website, Gopher และ FTP Sites

ส่วน เฟสบุ๊ก นั้นจะเป็นการผสมกันระหว่างรูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคลแบบไม่พร้อมกันและพร้อมกันเนื่องจาก เฟสบุ๊ก นั้นมีลักษณะทั้งการสื่อสารแบบ chat และ web board ซึ่งมีการรวมอยู่ในการใช้งาน เฟสบุ๊ก

Rice ได้วิเคราะห์ถึงศักยภาพของการสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ โดยเปรียบเทียบจากคุณสมบัติในการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1) ความเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์และข้อจำกัด (Freedom of Constraints) เช่น การกำหนดสถานะของผู้ส่งสาร การผูกขาดความเป็นเจ้าของสื่อ การไม่สามารถเลือกกลุ่มผู้รับสาร เฉพาะเป้าหมายได้ การกำหนดช่วงเวลาในการรับข่าวสาร หรือการไม่สามารถเรียกคืนข้อมูลได้ เป็นต้น

2) ขอบเขตการสื่อสาร (Mode or Technical Bandwidth) ซึ่งหมายถึงระยะทางระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือเนื้อหาที่สามารถนำเสนอได้หลายลักษณะ ทั้งที่เป็นคำพูด สัญลักษณ์หรือเสียง

3) การสนองตอบและปฏิสัมพันธ์ (Feedback and Interactivity) ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร สามารถเกิดขึ้นได้โดยสะดวกในระยะเวลาอันรวดเร็ว

4) การติดต่ออย่างเป็นเครื่องข่าย (Network Flows) ซึ่งมีผลต่อการกระจายตัวรวมทั้งการเข้าถึงสื่อ และข้อมูลที่มีการเชื่อมโยงกัน

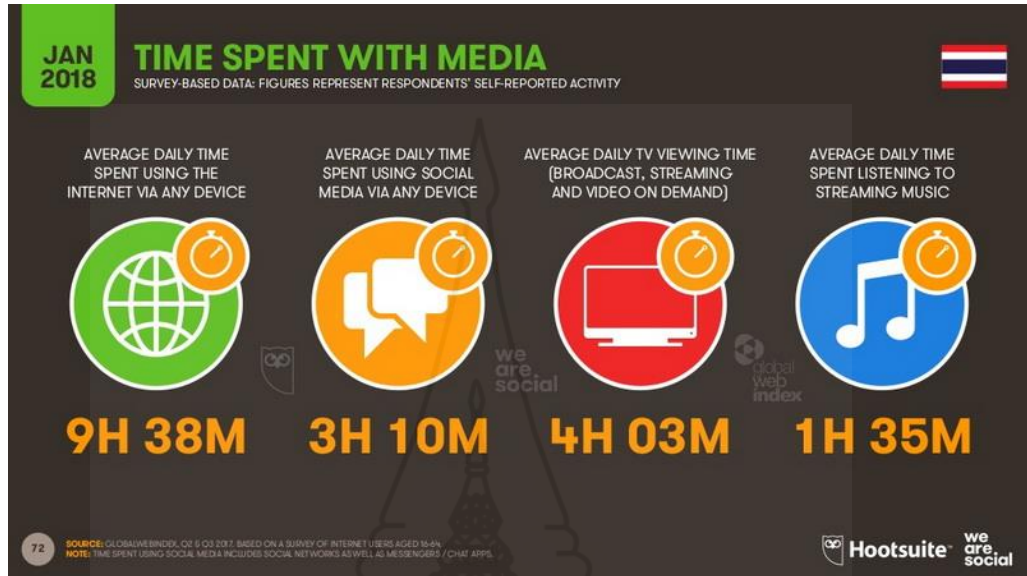
2.7 เฟสบุ๊คกับการเมืองไทย

ในปัจจุบันจะพบว่า เฟสบุ๊ค ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นสูงยิ่งในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีประชากร 69.11 ล้านคน (53%อยู่ในเขตเมือง แบ่งเป็นประชากรผู้หญิง 51.3% ผู้ชาย 48.7% รายได้ต่อประชากรไทย โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 16,946 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี อัตราการรู้หนังสือของประชากรไทยคิดเป็นสัดส่วน 97% ของประชากรทั้งประเทศ มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต 57 ล้านคน มีผู้ใช้งาน Social Media มากถึง 51 ล้านคน มีผู้ใช้งานโทรศัพท์มือถือ สูงถึง 93.61 ล้านหมายเลข มากกว่าจำนวนประชากรทั้งประเทศ มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต (Social Media) เป็นประจำผ่าน Smart Device ทั้งหมด 46 ล้านคน

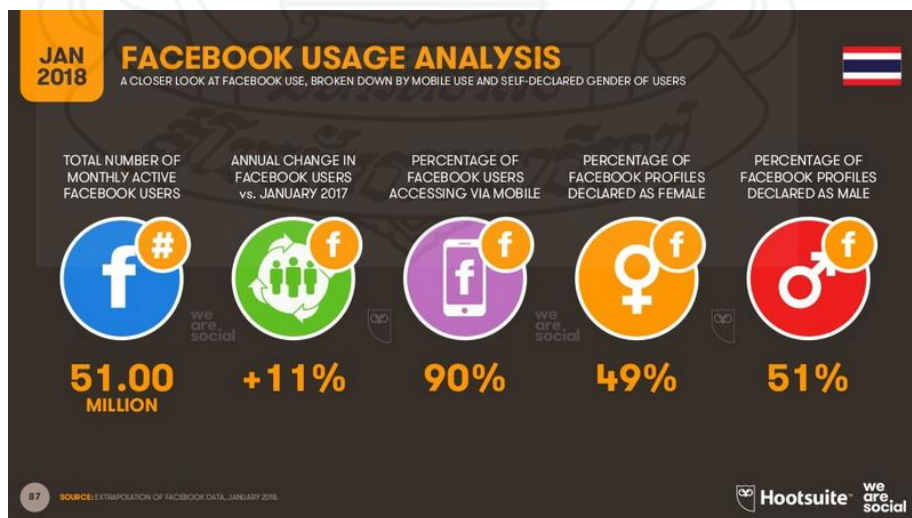
ภาพที่ 2.6 สถิติความนิยมการใช้เฟสบุ๊ค ชาวไทยในปี 2018

การใช้งานอินเทอร์เน็ต คนไทย ใช้เวลาเข้าอินเทอร์เน็ตต่อวันมากที่สุดในโลก โดยกรุงเทพมหานครยังคงครองแชมป์เมืองที่มีผู้ใช้ เฟสบุ๊ก มากที่สุดในโลก

ภาพที่ 2.7 สถิติเวลาการใช้เฟสบุ๊กชาวไทยในปี 2018

การใช้งานโซเชียลมีเดียของคนไทยทั้งสิ้น 51 ล้านคน ในจำนวนคนใช้โซเชียลมีเดียผ่านโทรศัพท์ จำนวน 46 ล้านคน คิดเป็น 90% ของการใช้งาน โซเชียลมีเดียทั้งหมด และเฟสบุ๊ก ยังคงเป็นโซเชียลมีเดียนิยมอันดับที่ 1 ส่วนอันดับที่ 2 คือ ยูทูบ อันดับที่ 3 ไลน์ อันดับที่ 4 เฟสบุ๊กเมสเซนเจอร์ อันดับที่ 5 อินสตาแกรม

ภาพที่ 2.8 สถิติประชากรไทยใช้งานเฟสบุ๊กในปี 2018

ต่อบุญ พ่วงมหา (2552, น. 23) กล่าวว่าซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับทัศนะของประธานบริหารสนุกดอทคอม (Sanook.com) ที่ว่าการเกิดขึ้นของชุมชนออนไลน์ขนาดใหญ่ ทำให้เกิดโอกาสธุรกิจมากมายซึ่งผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต้องปรับรูปแบบการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าและผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

การสื่อสารโดยใช้ช่องทาง เฟสบุ๊ก ในปัจจุบันกำลังได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่ององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนมากมีช่องทางการสื่อสารผ่าน เฟสบุ๊ก เป็นของตนเอง จนทำให้เฟสบุ๊ก เติบโตขึ้นเป็นอย่างมาก กลุ่มและองค์กรทางการเมืองเองก็ให้ความสำคัญกับการสื่อสารผ่าน เฟสบุ๊ก โดยสร้างเครือข่ายส่วนตนขึ้นมาเพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างกันและผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายของตน

การสื่อสารทางการเมืองโดย เฟสบุ๊ก ในปัจจุบันนี้ เป็นการสื่อสารแบบเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างยิ่ง พรรคการเมืองต่างๆ ใช้การเปิดเวทีฐานเสียงกันอย่างเข้มข้น โดยพยายามใช้สื่อใหม่ในการหาเสียงเพิ่มมากขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีเชื่อมต่อสัญญาณภาพผ่านสื่อออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์ การถ่ายทอดสดการหาเสียงผ่านหน้า เฟสบุ๊ก เป็นต้น

The image shows a Facebook post from the official page of Thanathorn Juangroongruangkit. The post is a promotional poster for the 'Future Forward Party' (พรรคอนาคตใหม่) announcing a meeting on December 27th at 9:30 AM. The poster features two men and the text 'รับผู้ประสงค์สมัคร ส.ส. ณ สำนักงานใหญ่ ไทยซัมมิททาวเวอร์ ชั้น 5'. The post has 14 comments and is shared by Ronnie L. Soonthorn and Piyabutr Saengkanokkul.

ภาพที่ 2.9 เพจ เฟสบุ๊ก นาย ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ

จากการศึกษาพบว่านักการเมืองคนแรกของไทยที่มีเว็บไซต์ส่วนตัว คือ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ จากนั้นนักการเมืองหลายท่านก็ได้มีเว็บไซต์ส่วนตัวขึ้น จนกระทั่งพัฒนาเป็นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน

การศึกษาการเลือกตั้งใหญ่ของไทยเมื่อปี พ.ศ.2554 พบว่านักการเมืองและพรรคการเมืองต่างๆ ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการสื่อสารช่องทางหนึ่ง โดยนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวว่า ทางพรรคใช้สื่อสังคมออนไลน์ตั้งแต่ทำงานวิจัยเพื่อสำรวจคนในชุมชนเพื่อกำหนดนโยบายทุกๆด้าน และใช้สื่อออนไลน์ตั้งแต่ทำงานวิจัยเพื่อสำรวจคนในชุมชนเพื่อกำหนดนโยบายทุกๆด้านและใช้สื่อออนไลน์ทุกช่องทาง ทั้ง เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ ทั้งในนามพรรคและตัวบุคคล โดยคาดว่าจะมีแฟนเพจและผู้ติดตามในทวิตเตอร์กว่า 1 ล้านคน ด้านพรรคเพื่อไทยนั้นนอกจากใช้เว็บไซต์หลักแล้ว ยังสื่อสารผ่าน เฟสบุ๊ก ในชื่อพรรคเพื่อไทย (Pheu Thai Party) ที่ www.facebook.com/pheuthaipart เน้น รายงานความเคลื่อนไหวของพรรคเพื่อไทย กับภาพสัญลักษณ์พร้อมข้อความว่า “เพื่อไทยพร้อมบริหารประเทศ ขอคิดใหม่ทำใหม่เพื่อไทยทุกคนอีกครั้ง” และมีจำนวนผู้กดถูกใจกว่า 6,000 ราย

เมื่อทำการค้นคว้าลึกลงไปพบอีกว่า นักการเมืองหลายคนใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายของตนอย่างต่อเนื่อง จนมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก โดยเฟสบุ๊กของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีแฟนเพจมากกว่าแปดแสนห้าหมื่นคน ส่วนของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีคนที่ 28 ของประเทศ ก็มีแฟนเพจมากกว่าห้าแสนคน ซึ่งทั้งสองนั้นต่างรายงานความเคลื่อนไหวของตนตลอดเวลา ทั้งการลงพื้นที่ปฏิบัติงานและการประชุมสภา ผู้แทนราษฎรเป็นต้น

นอกจากนี้ นักการเมืองอีกหลายคนต่างมีเฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ และ ไลน์ เป็นของตนเอง ซึ่งมีผู้ติดตามและเป็นแฟนเพจของนักการเมืองดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ขณะที่พรรคการเมืองใหญ่ทั้งพรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์ก็เปิดเฟสบุ๊กของตนเอง เพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลผู้รับสารเป้าหมายของตนอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าเฟสบุ๊ก เป็นสื่อที่นักการเมืองไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสาร เพื่อประชาสัมพันธ์โน้มน้าวชักจูงใจผู้รับสารเป้าหมายของตน โดยเป้าหมายหลักคือคะแนนเสียงและความนิยมที่ตนและพรรคของตนจะได้รับเป็นสำคัญ เนื่องจากทศวรรษที่ 21 นี้ สื่อสังคมออนไลน์สามารถสร้างพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) ทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นแทนสื่ออื่นๆ ดังนั้น นอกจาก เฟสบุ๊กจะเป็นตัวกลางสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มการเมืองกับประชาชนเป้าหมายแล้วยังเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมจากนักการเมืองเป็นจำนวนมาก

ยุทธพร อิศรชัย (2547, น. 38-44) กล่าวว่าแนวโน้มของการนำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ทางการเมืองของไทยในอนาคต ในประการนี้ นักวิชาการไทยเห็นว่กระแสโลกาภิวัตน์ยังคงจะเป็นกระแสหลักของการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยในอนาคต ทั้งนี้กระแสโลกาภิวัตน์จะมีทิศทางและแนวโน้ม 4 ด้านใหญ่ๆ กล่าวคือ

1) กระแสโลกาภิวัตน์ยังคงขยายตัวต่อไปอย่างรวดเร็ว โดยจะแปรสภาพกลายเป็นกระแสภูมิภาคหรือการร่วมมือระดับภูมิภาค (Regionalization) มากขึ้น โดยมีอนุภูมิภาคเป็นหน่วยสำคัญของการร่วมมือกันเพื่อแข่งขันกับภูมิภาคหรืออนุภูมิภาคอื่นๆ

2) กระแสโลกาภิวัตน์เกิดขึ้น จากแรงผลักดันทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายตัวของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารคมนาคม สิ่งที่เกิดขึ้น ควบคู่กันไปในความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจก็คือ (1) โลกาภิวัตน์ด้านการเงิน (2) โลกาภิวัตน์ด้านอุปสงค์และ (3) โลกาภิวัตน์ด้านการแข่งขัน

3) กระแสโลกาภิวัตน์จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของสังคมโลกแบบใหม่มากขึ้น ที่เปลี่ยนแปลงไปจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่ง อาศัยการทูตเป็นกระบวนการเจรจา มาเป็นความสัมพันธ์สามเส้าระหว่างรัฐต่อรัฐ บรรษัทต่อบรรษัทและรัฐต่อบรรษัท ทั้งนี้โดยมีความสัมพันธ์ 3 ด้านพร้อมกันไปคือ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านการแข่งขัน

4) โลกาภิวัตน์มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การปกป้องตลาดของประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสูง และสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศอุตสาหกรรมใหม่จะต้องเผชิญปัญหาสำคัญที่ประเทศเหล่านี้ได้แก่

(1) ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบระหว่างการผลิตระดับโลกกับระดับภูมิภาค เพราะต้นทุนด้านแรงงานจะลดความสำคัญลง และความใกล้เคียงทางภูมิศาสตร์ จะมีความสำคัญเพิ่มขึ้น

(2) การผลิตจะเน้นความสำคัญของขอบเขตการผลิต (Economies of Scope) ซึ่งได้แก่ การผลิตสินค้าที่หลากหลายด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ ในขณะที่เดิวก่อนก็ลดความสำคัญของการผลิตที่เน้นปริมาณของสินค้า (Economies of Scale) ดังนั้น ระบบการผลิตจึงจะเน้นการเพิ่มพูนโอกาสที่จะปรับปรุงการผลิตและลักษณะของสินค้าให้เป็นไปตามเงื่อนไขจำเพาะของอุปสงค์และตลาดจำเพาะระบบการผลิตจึงจะต้องมีความคล่องตัวปรับเปลี่ยนง่าย

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การเลือกเทคโนโลยีในอนาคตมิใช่เป็นเพียงการตัดสินใจทางวิชาการหรือทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น หากเป็นการตัดสินใจที่มีมิติทางเศรษฐกิจการเมืองสังคม

และวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย เพราะในสังคมหนึ่งๆ นั้น แต่ละส่วนย่อมมีลักษณะพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน อิทธิพลของกระแส “โลกาภิวัตน์” และ “การเปิดเสรี” ที่เกิดขึ้นและได้ขยายวงกว้างทั่วโลกเช่นนี้ทำให้การสื่อสารโทรคมนาคมมีความสะดวก ติดต่อกันง่ายขึ้น จึงส่งผลให้การรับรู้ข่าวสารมีความรวดเร็วและมีลักษณะคล้ายคลึงกันทั่วโลก หรือเกิดเป็นลักษณะ “หมู่บ้านโลก” และ “วัฒนธรรมโลก” ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากการสื่อสารที่รวดเร็วเสมือนอยู่ในชุมชนหรือประเทศเดียวกัน ทำให้เกิดการส่งผ่านวัฒนธรรมผ่านสื่อทันสมัยจากประเทศตะวันตกที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมแตกต่างกับสังคมไทย ทักษะคิด ค่านิยมสมัยใหม่แบบตะวันตกจะหลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทยที่ยังคงมีทักษะคิด ค่านิยมและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมอยู่ จึงเกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมนำมาซึ่งปัญหาสังคมต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนก่อนวัยอันควร การล่อลวงผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ปัจจัยทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในยุคข้อมูลข่าวสาร จะมีใช้ระบอบการเมืองหรือเสถียรภาพทางการเมือง หากแต่เป็นรูปแบบใหม่ของความสัมพันธ์ข้ามรัฐ การเปลี่ยนแปลงอำนาจทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม จากรัฐไปเป็นบรรษัทข้ามชาติ การสื่อสารผ่านดาวเทียมและอินเทอร์เน็ตและลดครรัฐ เช่น การค้าชายแดน และการติดต่อของประชาชนที่มีเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมใกล้เคียงกันซึ่งแต่ก่อนถูกกีดกันโดยเขตแดนตามหลักอธิปไตยของรัฐ ย่อมก่อให้เกิดสภาพการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ด้านอำนาจระหว่างรัฐ สถาบันทางสังคม ชุมชน และปัจเจกชน

ความแตกต่างที่สำคัญอย่างยิ่งระหว่างรัฐในปัจจุบันและรัฐในอนาคต คือ รัฐปัจจุบันต้องการควบคุมและครอบงำประชาชนภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งมีอาณาเขตที่แน่นอนขึ้นต่ออำนาจศูนย์กลาง แต่รัฐในอนาคตจะตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่ไม่อาจควบคุมและครอบงำประชาชนได้ เพราะการข้ามรัฐจะเป็นปรากฏการณ์ที่กลายเป็นเรื่องธรรมดา ชุมชนในอนาคตจะเป็นชุมชนที่ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับสถานที่แต่จะเป็นชุมชนเสมือนจริง หรือ Cyber Space เช่น ชุมชนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การสื่อสารด้วยสื่อสังคมออนไลน์เองก็เปรียบเสมือนดาบสองคม กล่าวคือ มีทั้งด้านบวกและด้านลบ มีทั้งข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นเท็จ ซึ่งผู้รับสารมีโอกาสตกเป็นเครื่องมือของการโฆษณาชวนเชื่อของนักการเมืองได้ง่าย ทั้งนี้ผู้รับสารจำเป็นต้องเป็นผู้ที่รู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) มากกว่าในยุคที่ผ่านมาอีกหลายเท่าตัว

2.8 ข้อดีของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมือง

การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารทางการเมืองนั้น กำลังเป็นที่นิยมของกลุ่มการเมืองต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง ซึ่ง Vedel พบว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีข้อดีหลากหลายประการ ดังนี้

1) ต้นทุนต่ำ เป็นข้อดีที่ทำให้ กลุ่มการเมืองต่างๆ หันมาให้ความสำคัญกับสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น เนื่องจากการสื่อสารทางการเมืองนั้น หากกระทำผ่านสื่อหลัก เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ต้องใช้เงินทุนค่อนข้างมาก ดังนั้น การเกิดขึ้น ของสื่อสังคมออนไลน์ จึงเปรียบเสมือนปัจจัยช่วยกลุ่มการเมืองไปโดยปริยาย

2) เป็นการสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้ส่งกับผู้รับสาร ในอดีตการสื่อสารผ่านสื่อหลักนอกจากจะมีต้นทุนสูงแล้ว ยังมีความเสี่ยงที่ว่ากลุ่มเป้าหมายอาจจะไม่ได้รับสารหรือกลุ่มผู้รับสารอาจจะไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของผู้ส่งสารทำให้การส่งสารไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่ากับสื่อสังคมออนไลน์นั้นกลุ่มการเมืองต่างรู้ดีว่ากลุ่มเป้าหมายของตนนั้นเป็นใครจึงมั่นใจได้ว่าสารที่ส่งไปนั้นต้องมีโอกาสบรรลุเป้าหมายมากกว่าการใช้สื่อหลักอย่างแน่นอน

3) สะดวกและรวดเร็วการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้นสามารถกระทำได้ตลอดเวลา นักการเมืองหลายคนใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อรายงานความเคลื่อนไหวของตนให้ผู้รับสารได้ทราบเสมือนว่าผู้รับสารนั้นอยู่กับนักการเมืองผู้นั้น ตลอดเวลา

4) สามารถตอบโต้กันได้ความสามารถดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำให้ช่องว่างระหว่างนักการเมือง กลุ่มการเมืองและประชาชนลดลง ทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมจนพัฒนาไปถึงขั้นการรวมกลุ่มเพื่อการแสดงออกทางการเมืองในวาระต่างๆ เช่น การนัดรวมกลุ่มทำกิจกรรมกันของกลุ่มวันอาทิตย์สีแดงที่สยาม การรวมตัวกันเพื่อให้กำลังใจนักการเมืองที่ตนรัก เป็นต้น

2.9 ข้อเสียของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมือง

นอกจากข้อดีของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองที่กล่าวมา ในประการข้างต้นแล้ว Vedel พบว่าการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ก็มีข้อเสียบางประการ ได้แก่

1) ความน่าเชื่อถือของสาร เป็นสิ่งที่ถกเถียงกันมาก เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์นั้น เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงแนวความคิดและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างอิสระปัจจัยดังกล่าวนี้ อาจทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารบางรายนำเสนอข้อมูลที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือจงใจบิดเบือนสารได้

2) กลุ่มเป้าหมายแคบเกินไป ถึงแม้ว่าการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรงก็ตาม แต่ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์นั้น เป็นแค่เพียงคนกลุ่มหนึ่งในสังคมเท่านั้น ดังนั้น การสื่อสารจะบรรลุผลสำเร็จได้จำเป็นต้องใช้สื่อชนิดอื่นร่วมด้วย

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของหน่วยงานอาจมีข้อจำกัด เพราะต้องกำหนดบทบาทของหน่วยงานของตนว่าอยู่ในฐานะตำแหน่งใดในสังคมออนไลน์โดยหากกำหนดระดับความเป็นทางการในการสื่อสารในสังคมออนไลน์ไว้สูงโอกาสที่จะเข้าถึงของผู้ใช้จะน้อยลงไปด้วยแต่หากกำหนดระดับความเป็นทางการในการสื่อสารของสังคมออนไลน์ไว้ในระดับต่ำความน่าเชื่อถือของ

หน่วยงานก็จะลดลงตามไปด้วย ดังนั้น การนำสื่อสังคมออนไลน์ไปใช้ในหน่วยงานจะต้องรักษา ระดับระหว่างการใช้ประโยชน์การให้ข้อมูลและความเป็นกลางทางการเมืองหากกรณีข้อมูลที่ข้อมูลใน สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นประเด็นร้อนบางครั้งต้องอธิบายหรือแก้ไขความถูกต้องเพื่อไม่ให้เกิด ความขัดแย้ง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สังคมในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาททาง การเมืองเพิ่มมากขึ้นดังจะพบได้จากปรากฏการณ์ทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ที่พบเห็นกันอยู่ แทบทุกวันแต่เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลง ไปรวดเร็วมาก การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การสื่อสารทาง การเมืองของไทยจะต้องปรับรูปแบบการสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะทำให้ ช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองหลากหลายและเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ซึ่งเฟสบุ๊คถือเป็น ช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองที่สำคัญอีกช่องทางหนึ่งในสื่อสังคมออนไลน์

3. แนวคิดการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต

สังคมสารสนเทศหรือสังคมข้อมูลข่าวสารมีจุดเริ่มต้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 จนถึง ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญและเปรียบเสมือนเป็นปัจจัยที่ 5 ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของทุกคนโดยผู้ที่มีข้อมูลข่าวสารอยู่ในมือและสามารถควบคุมข่าวสารนั้นได้ก็จะถือว่าเป็นผู้ที่ ได้เปรียบในสังคม

ศักยภาพด้านการสื่อสารในปัจจุบันนับว่ามีความรวดเร็ว สามารถจุข้อมูลข่าวสารได้ใน ปริมาณมาก สามารถโต้ตอบกลับได้อย่างปัจจุบันทันด่วน (Interactive) เชื่อมต่อโลกทั้งโลกให้เป็น หมู่บ้านโลก (global village) ทำให้สามารถตอบสนองการใช้งานของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี รวมถึง ประหยัดเวลาและต้นทุนการสื่อสารลงมาก

เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต มีจุดเริ่มต้นมาจากโครงการวิจัยทางการทหารของ กระทรวงกลาโหมของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 ซึ่งต้องการสร้างเครือข่าย คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยที่สามารถหลีกเลี่ยงภัยจากระเบิดนิวเคลียร์ได้ และเป็นการเตรียมพร้อม สำหรับสงครามนิวเคลียร์ โดยเป็นการเปิดโอกาสให้กับศูนย์บัญชาการกลางได้กระจายอำนาจเพื่อ ประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแบบเครือข่าย ในเวลาต่อมารัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ผ่อน คลายกฎระเบียบการควบคุม จนส่งผลให้อินเทอร์เน็ตขยายตัวเข้าสู่วงการธุรกิจและมีบทบาทอย่าง สูงเชิงพาณิชย์นับตั้งแต่ปี 1987 เป็นต้นมา

ในทศวรรษที่ 1990 โลกเกิดการปฏิวัติทางเทคโนโลยีครั้งใหญ่เรียกว่า การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การส่งข้อมูลในระบบอนาล็อก (Analog) ที่ใช้กันมาตั้งแต่อดีตได้ถูกเปลี่ยนเป็นดิจิทัล ซึ่งทำให้ข้อมูลทุกชนิดสามารถผลิต เก็บบันทึกและแลกเปลี่ยนสู่กันได้โดยใช้ภาษาร่วมกันคือภาษาคอมพิวเตอร์ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลนี้เมื่อผสานกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต จะทำหน้าที่เสมือนทางด่วนข้อมูล (Information Superhighway) ทำให้ทุกคนที่อยู่ในสถานที่ต่างๆ ในโลกสามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างสะดวกรวดเร็วซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวนี้จะมีศักยภาพในการที่จะผลิตเนื้อหาในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างมากมายออกไปในวงกว้าง

ผลของการผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยสื่อส่วนตัว (Personnel Media) เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องเล่นวิดีโอ สามารถนำมาต่อเข้ากับเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเชื่อมกับโครงข่ายโทรคมนาคมและสามารถส่งสัญญาณข้อมูลออกไปได้ในวงกว้าง ทำให้ปัจจุบันเส้นแบ่งระหว่างสื่อส่วนตัวและสื่อสารมวลชนได้รับการตีกรอบแบ่งกลุ่มใหม่เป็นสื่อเก่า (Conventional Media) และสื่อใหม่ (New Media)

สำหรับสื่อเก่าจะหมายถึงเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ไม่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับคอมพิวเตอร์หรือโครงข่ายโทรคมนาคม ส่วนสื่อใหม่ หมายถึงเทคโนโลยีการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นสื่อเสียง ตัวหนังสือ หรือตัวเลข ภาพกราฟฟิก วิดีทัศน์ ที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีเครือข่ายที่มีคอมพิวเตอร์หรือโทรคมนาคมเป็นองค์ประกอบหลัก

สุธี พลพงษ์ และคณะ (2551, น. 183) กล่าวว่าปัจจุบันเทคโนโลยีได้พัฒนาขึ้นจนทำให้โลกยุคปัจจุบันเป็น ยุคแห่งนวัตกรรม ทุกๆ วันมีการเคลื่อนไหวทางเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ควบคุมวิถีชีวิตของมนุษย์เรามากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และธุรกิจทั้งในระดับระหว่างประเทศ ภูมิภาค และภายในประเทศ

การสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์หรือ CMC (Computer-Mediated Communication) หมายถึงระบบการสื่อสารข้อมูลทั้งที่เป็นข้อความ ภาพ สัญลักษณ์และเสียง ระหว่างเครื่องส่งสารเครื่องหนึ่งไปสู่อีกเครื่องหนึ่งหรือหลายๆ เครื่องโดยใช้สื่อกลางคือระบบโทรคมนาคม (Telecommunication System) เช่น โทรศัพท์ โทรสาร เคเบิลใยแก้ว หรือดาวเทียม เป็นต้น

สำหรับการสื่อสารด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในปัจจุบันคือการสื่อสารในรูปแบบอินเทอร์เน็ต (Internet)

ยุคแรกของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นยุคของตัวอักษร (Text Mode) ซึ่งเป็นการสื่อสารกันผ่านตัวหนังสือล้วนๆ เป็นรูปแบบการสื่อสารที่ค่อนข้างจริงจัง เนื้อหาของการสื่อสาร

ผ่านอินเทอร์เน็ตในยุคนี้เป็นแหล่งรวมของข้อมูลทางวิชาการและวิจัย แม้จะมีการครอบคลุมประเด็น แต่ขาดสีสัน ลวดลายที่ดึงดูดใจ เนื่องจากการสื่อสารในอินเทอร์เน็ตยุคแรกนี้เป็นการสื่อสารที่จำกัดอยู่ในวงเฉพาะกลุ่มคนที่มีการศึกษาดี

ยุคปัจจุบันการสื่อสารในอินเทอร์เน็ตเปลี่ยนสู่ยุคไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext Mode) หรือที่รู้จักกันในนามของเวิลด์ ไรด์ เว็บ (World Wide Web) เป็นการสื่อสารผ่านรูปแบบของสื่อประสม (Multimedia) ผ่านรูปภาพ เสียง สีสัน ภาพเคลื่อนไหว และกราฟิกที่สวยงามดึงดูดตา และยังมีเอื้ออำนวยความสะดวกเชื่อมโยง (link) ข้อมูลจากเว็บไซต์หนึ่งไปยังเว็บไซต์หนึ่งได้ด้วย ทำให้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันนอกจากจะเป็นการรวบรวมแหล่งข้อมูลทางวิชาการและวิจัยที่สำคัญแล้ว ยังแผ่ขยายไปถึงแทบทุกหัวข้อของความสนใจ หรือรูปแบบการสื่อสารกระดานข่าวให้ผู้สนใจส่งข้อความหรือสารใดๆ มาไว้บนกระดานให้ผู้สนใจอื่นได้อ่านและแสดงความคิดเห็น ซึ่งการสื่อสารผ่านกระดานข่าวนี้อาจมีความหลากหลายของประเด็นในการสนทนา อาทิ ปัญหาสังคมหรือข่าวที่กำลังเป็นประเด็นที่สนใจ เรื่องวงการบันเทิง ละครต่างๆ หรือแม้แต่เรื่องของศาสนาเองก็ตาม

พิมพ์เดือน จาตุรงค์กุล (2550, น. 1-5) จำแนกองค์ประกอบของสื่อต่างๆ ได้เป็น 5 ชนิด ประกอบด้วย

1. ข้อความหรือตัวอักษร (Text)
2. ภาพนิ่ง (Still Image)
3. ภาพเคลื่อนไหว (Animation)
4. เสียง (Sound)
5. ภาพวิดีโอ (Video)

แล้วนำมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อใช้สำหรับการปฏิสัมพันธ์หรือโต้ตอบ (Interaction) ระหว่างระบบคอมพิวเตอร์กับผู้ใช้ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ผู้ใช้สามารถเลือกกระทำต่อมัลติมีเดียได้ตามต้องการ เช่น ผู้ใช้ได้ทำการเลือกรายการและตอบคำถามผ่านทางจอภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์ก็จะทำการประมวลผลและแสดงผลลัพธ์ย้อนกลับผ่านทางจอภาพให้ผู้ใช้เป็นอีกครั้ง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ อีกมากมายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเครื่องมือและรูปแบบที่จะนำมาประยุกต์ใช้งาน ตัวอย่าง เช่น การสร้างปุ่มเมนูหรือข้อความที่มีสีแตกต่างจากข้อความปกติ เมื่อผู้ใช้มีปฏิสัมพันธ์กับส่วนนี้ ระบบก็จะเชื่อมโยงไปยังส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงหรือวิดีโอ ตามที่ได้มีการออกแบบไว้ล่วงหน้า แล้วดังนั้นจึงถือได้ว่าการปฏิสัมพันธ์ในมัลติมีเดียเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าส่วนอื่นๆ

1) ข้อความตัวอักษร (Text)

ข้อความหรือตัวอักษรถือว่าเป็น องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของมัลติมีเดีย ระบบมัลติมีเดียที่นำเสนอผ่านจอภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ นอกจากจะมีรูปแบบและสีของ ตัวอักษรให้เลือกรวมตามความต้องการแล้วยังสามารถกำหนดลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบในระหว่างการนำเสนอได้อีกด้วย

2) ภาพนิ่ง (Still Image)

ภาพนิ่งเป็นภาพที่ไม่มีมีการเคลื่อนไหว เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด และภาพลายเส้นเป็น ต้นภาพนิ่งนับว่ามีบทบาทต่อระบบงานมัลติมีเดียมากกว่าข้อความหรือตัวอักษร ทั้งนี้เนื่องจากภาพ จะให้ผลในเชิงการเรียนรู้หรือการรับรู้ด้วยการมองเห็น ได้ดีกว่า นอกจากนี้ยังสามารถถ่ายทอด ความหมายได้ลึกซึ้งมากกว่าข้อความหรือตัวอักษรนั่นเองซึ่งข้อความและตัวอักษรจะมีข้อจำกัด ทางด้านความแตกต่างของแต่ละภาษา แต่ภาพนั้นสามารถสื่อความหมายได้กับทุกชนชาติ ภาพนิ่ง มักจะแสดงอยู่บนสื่อชนิดต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวารสารวิชาการ เป็นต้น

3) ภาพเคลื่อนไหว (Animation)

ภาพเคลื่อนไหว หมายถึง ภาพกราฟิกที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงขั้นตอนหรือ ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การเคลื่อนที่ของอะตอมในโมเลกุล หรือการ เคลื่อนที่ของลูกสูบในเครื่องยนต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์จินตนาการให้เกิดแรงจูงใจจากผู้ชม การผลิตภาพเคลื่อนไหวจะต้องใช้โปรแกรมที่มีคุณสมบัติเฉพาะทางซึ่งอาจมีปัญหาค้างขึ้นอยู่บ้าง เกี่ยวกับขนาดของไฟล์ที่ต้องใช้พื้นที่ในการจัดเก็บมากกว่าภาพนิ่งหลายเท่านั่นเอง

4) เสียง (Sound)

เสียงเป็น องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของมัลติมีเดีย โดยจะถูกจัดเก็บในรูปของ สัญญาณดิจิทัลซึ่งสามารถเล่นซ้ำกลับไปกลับมาได้ โดยใช้โปรแกรมที่ออกมาแบบมาโดยเฉพาะ สำหรับทำงานด้านเสียง หากในงานมัลติมีเดียมีการใช้งานเสียงที่เร้าใจและสอดคล้องกับเนื้อหาใน การนำเสนอ จะช่วยให้ระบบมัลติมีเดียที่นั้นเกิดความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยสร้าง ความน่าสนใจน่าติดตามในเรื่องราวต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากเสียงมีอิทธิพลต่อผู้ใช้ มากกว่าข้อความหรือภาพนิ่งนั่นเองดังนั้นเสียงจึงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับมัลติมีเดียซึ่ง สามารถนำเข้าเสียงผ่านไมโครโฟน แผ่นซีดี ดีวีดี เทป และวิทยุ เป็นต้น

5) วิดีโอ (Video)

วิดีโอเป็นองค์ประกอบของมัลติมีเดียที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากวิดีโอ ในระบบดิจิทัลสามารถนำเสนอข้อความหรือรูปภาพ (ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว) ประกอบกับ เสียงได้สมบูรณ์มากกว่าองค์ประกอบชนิดอื่นๆ อย่างไรก็ตามปัญหาหลักของการใช้วิดีโอในระบบ

มัลติมีเดียก็คือการสิ้นเปลืองทรัพยากรของพื้นที่บนหน่วยความจำเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการนำเสนอวิดีโอด้วยเวลาที่เกิดขึ้นจริง (Real Time) จะต้องประกอบด้วยจำนวนภาพไม่ต่ำกว่า 30 ภาพต่อวินาที (Frame Per Second) ถ้าหากการประมวลผลภาพดังกล่าวไม่ได้ผ่านกระบวนการบีบอัดขนาดของสัญญาณมาก่อน การนำเสนอภาพเพียง 1 นาทีอาจต้องใช้หน่วยความจำมากกว่า 100 MB ซึ่งจะทำให้ไฟล์มีขนาดใหญ่เกินขนาดและมีประสิทธิภาพการทำงานที่ด้อยลง ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถบีบอัดขนาดของภาพอย่างต่อเนื่องจนทำให้ภาพวิดีโอสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและกลายเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบมัลติมีเดีย (Multimedia System)

ในขณะที่ Morris (1996, pp. 21-23) ได้จำแนกรูปแบบการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตออกเป็น 4 รูปแบบด้วยกันได้แก่

1) การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบไม่พร้อมกัน (One-to-one Asynchronous Communication) ตัวอย่างของการสื่อสารประเภทนี้ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-mail

2) การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบไม่พร้อมกัน (Many-to-many Asynchronous Communication) ตัวอย่างของการสื่อสารประเภทนี้ได้แก่ Usenet, Electronic Bulletin Boards และ Listserv ซึ่งผู้รับสารจะต้องลงชื่อก่อนเข้าสู่ระบบ

3) การสื่อสารแบบพร้อมกันระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร (Synchronous Communication) ทั้งในแบบ One-to-one ไปถึง One-to-many โดยสามารถคุยกันได้หลากหลายหัวข้อที่ต้องการ ตัวอย่างของการสื่อสารประเภทนี้ได้แก่การ Chat (Internet Relay Chat หรือ IRC)

4) การสื่อสารแบบไม่พร้อมกันระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร (Asynchronous Communication) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมีลักษณะที่ผู้รับสารต้องการที่ค้นหา Site เพื่อที่จะเข้าไปดูข้อมูลข่าวสารซึ่งอาจเป็นการสื่อสารแบบ Many-to-one, One-to-one หรือ One-to-many ตัวอย่างการสื่อสารแบบนี้ได้แก่ Website, Gopher และ FTP Sites อินเทอร์เน็ตจึงนับได้ว่าเป็นสื่อใหม่ที่ทรงอิทธิพลอย่างสูงต่อผู้รับสารในปัจจุบัน โดยเหตุนี้งานวิจัยจึงได้เลือกเอาแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อให้ ข้อมูลการวิจัยมีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น

4. แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงแนวความคิด

สิทธิเสรีภาพในความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ความคิด จิตใจ และความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งถือเป็นสิทธิจะอยู่จะเป็นหรือเป็นสิทธิที่ติดมากับตัวของประชาชนทั้งหลาย ตั้งแต่เกิดมาเป็นคน โดยที่รัฐไม่อาจปฏิเสธความเป็นคน และศักดิ์ศรีความเป็น

คนของประชาชนด้วยการกระทำที่เป็นการล่วงล้ำ คุกคามหรือละเมิดได้ ดังเช่นในเรื่องการแสดงแนวความคิด เป็นต้น ซึ่งเป็นสิทธิที่เป็นส่วนควบติดอยู่กับความเป็นคนตามธรรมชาติ โดยที่ทุกคนมีอยู่เหมือนกัน รัฐไม่อาจเข้าไปแทรกแซงให้เกิดความแตกต่าง หรือ สูญเสียสิทธิเสรีภาพนั้นได้ พรชัย เลื่อนฉวี (2546, น. 84) ได้ให้ความหมายของสิทธิเสรีภาพ (Right/Liberty) ดังนี้

สิทธิ (Right) หมายถึง อำนาจ หรือประโยชน์อันมีกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แต่ความหมายนี้ เป็นความหมายโดยทั่วไปของสิทธิ สำหรับกลุ่มประเทศเสรี ยกเว้น กลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ ซึ่งได้ตีความคำว่า สิทธิ หมายถึง การที่บุคคลกระทำการใดๆ ได้ทั้งสิ้นเพื่อประโยชน์ของชนชั้นกรรมาชีพคำว่า สิทธิ มีความเป็น 2 นัย คือสิทธิทางกฎหมาย (Positive rights) ได้แก่อำนาจหรือประโยชน์กฎหมายสามารถรับรองและคุ้มครอง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติรับรองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลไว้เป็นสิทธิที่บุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพต่อสิทธิของเราหากมีบุคคลอื่นมาเอาทรัพย์สินนั้น ไปเสียจากการครอบครองของเจ้าของกรรมสิทธิเจ้าของทรัพย์สินนั้นมีสิทธิฟ้องศาลเพื่อให้คุ้มครองสิทธิของตนได้กับ สิทธิทางศีลธรรม (Moral rights) ได้แก่ สิทธิที่เกิดจากความรู้สึกรักใคร่ของคนทั่วไปว่าวิถีทางที่ถูกต้องและเป็นธรรมในกรณีหนึ่งกรณีใดควรเป็นอย่างไรอย่างนั้น แต่วิถีที่ถูกต้องและเป็นธรรมในกรณีนั้น อาจยังไม่มีรับรองคุ้มครองหรือบังคับให้การเป็นไปตามสิทธิดังกล่าวนี้

เสรีภาพ (Liberty) หมายถึง สถานภาพของบุคคลที่ไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือ หมายถึง อำนาจที่จะกระทำการโดยไม่อยู่ภายใต้การข่มขู่ของผู้ใด หรือหมายถึง อำนาจของบุคคลที่จะกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย พรชัย เลื่อนฉวี กล่าวโดยสรุป เสรีภาพ ก็คือ ความมีอิสระที่จะกระทำการ หรือ ละเว้นการกระทำใดๆ นั้นเองสิทธิ กับ เสรีภาพ จึงมีความหมายต่างกันอย่างไรรก็ตาม คำทั้งสองคำสามารถใช้แลกเปลี่ยนกันได้หากว่า เสรีภาพใดมีกฎหมายรับรองและคุ้มครองเสรีภาพนั้นอาจเป็นสิทธิด้วยดังที่มักเรียกรวมๆกันไปแล้วสิทธิและเสรีภาพ รวมไปถึงเสรี ภาพในการแสดงแนวความคิด เรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสังคมส่วนรวม

ภูริชญา วัฒนรุ่ง (2545, น. 110) กล่าวว่า สิทธิ (Rights) กล่าวโดยย่อและรวบรัดแล้ว ก็ได้แก่ประโยชน์อันบุคคลมีอยู่ แต่ประโยชน์จะเป็นสิทธิหรือไม่ก็ต้องแล้วแต่ว่า บุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพหรือไม่ ถ้าบุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพ ประโยชน์นั้นก็เป็สิทธิ กล่าวคือ ได้รับการรับรองและคุ้มครองของกฎหมาย สิทธิ จึงหมายถึง อำนาจที่กฎหมายให้การรับรองแก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองให้ผู้นั้นเป็นเจ้าของสิทธิ สามารถเรียกร้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะเป็นคนหนึ่งหรือหลายคนต้องกระทำการบางอย่างให้เกิดประโยชน์แก่ผู้นั้นเป็นเจ้าของสิทธิ นั้น ส่วนเสรีภาพ (Liberty) ภูริชญา วัฒนรุ่ง ให้ความหมายไว้ว่า

หมายถึง ภาวะ ของบุคคลที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น หรือเป็นภาวะที่ปราศจากการถูก หน่วงเหนี่ยวขัดขวาง

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายบ้านเมือง

คำว่า “สิทธิเสรีภาพของประชาชน” ตามกฎหมายบ้านเมืองนั้นหมายถึงสิทธิ เสรีภาพของปัจเจกชนที่รัฐได้ให้การรับรองและคุ้มครองให้ตามที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ ถ้าถามลงไปอีกว่าทำไมรัฐจำเป็นต้องรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่ละคนด้วย ถ้าลองมองย้อน ลงไป จะพบคำตอบว่าสิ่งเหล่านี้มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกๆ คนตั้งแต่เกิด เช่น ทุกคนมีเสรีภาพในการ เดินทางมีเสรีภาพทางความคิดและแสดงแนวความคิด มีเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เป็นต้น ดังนั้น น่าจะกล่าวได้ว่าสิทธิเสรีภาพนั้นมีอยู่เองตามธรรมชาติ ตามสัญชาตญาณของมนุษย์ทุกคน ใน กรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับแนวความคิดของสำนักกฎหมายฝ่ายธรรมชาติ โดยสำนัก กฎหมายฝ่ายนี้มองว่า กฎหมายธรรมชาติ เป็นกฎหมายซึ่งบุคคล (บางกลุ่ม) อ้างว่ามีอยู่ตาม ธรรมชาติคือเกิดมีมาเอง โดยมนุษย์ไม่ได้ทำขึ้นเป็นกฎหมายที่มีอยู่เหนือรัฐและใช้ได้โดยไม่จำกัด กาลเทศะและได้มีการโยงเรื่องกฎหมายธรรมชาติเข้ากับปัญหาเรื่องเสรีภาพกับความเสมอภาคด้วย การมองว่ากฎหมายธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งแห่งจากละครที่มนุษย์พยายามสร้างความเป็นเอกภาพ ของหลักเสรีภาพและความเสมอภาค ซึ่งเมื่อมองกันจุดนี้แล้วจึงสรุปได้ว่ากฎหมายธรรมชาติเป็น กฎเกณฑ์อุดมคติที่มีขึ้นเพื่อจัดให้เกิดมีความสมดุลอย่างมากที่สุดที่จะเป็นไปได้ระหว่างปัจเจกชน กับกลุ่มส่วนรวมระหว่างเสรีภาพส่วนบุคคลกับความเสมอภาคของทุกคน

ดังนั้นถ้าตั้งสมมุติฐานไว้ว่า สิทธิเสรีภาพเกิดขึ้นเอง มีอยู่เองตามธรรมชาติของ มนุษย์ มีมาก่อนที่จะมีบทกฎหมายฝ่ายบ้านเมืองมาบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร สิทธิเสรีภาพ เหล่านี้จึงเรียกอีกนัยหนึ่ง สิทธิมนุษยชน (Human Right) สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของความเป็น มนุษย์ (Fundamental right and liberties) ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐหรือฝ่ายปกครองนั้นจึงจำใจต้อง รับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพดังกล่าวโดยบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรผลที่ตามมาคือรัฐหรือ ผู้ปกครองจะยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนหาได้ไม่ แต่มิได้หมายความว่ารัฐหรือ ฝ่ายปกครองจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ไม่ได้เลย กล่าวคือรัฐสามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพ บางประเภทของประชาชนได้โดยมีบทบัญญัติให้อำนาจแก่รัฐในกรณีนั้นๆ กรณีดังกล่าวเรียกบท กฎหมายที่ให้อำนาจแก่รัฐในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนว่าบทบัญญัติรับรองไว้อย่าง สัมพัทธ์ (Relative) เช่น การบัญญัติรับรองโดยมีเงื่อนไขไว้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ การรับรองไว้ ภายใต้อำนาจแห่งกฎหมาย เป็นต้น ดังได้กล่าวมาแล้วว่ารัฐหรือฝ่ายปกครองจำใจต้องรับรองและ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในรัฐธรรมนูญ ถ้ามองลึกลงไปอีกจะเห็นได้ว่าแนวความคิด ดังกล่าวมีเรื่องทฤษฎีสัญญาประชาคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยตามธรรมชาติการอยู่ร่วมกันของมนุษย์

คือมนุษย์นั้นหันหน้าเข้ามาทำสัญญาประชาคมจัดตั้งสังคมการเมืองและรัฐบาลขึ้นก็ด้วยความมุ่งหมายเพื่อให้การคุ้มครองชีวิต ร่างกาย เสรีภาพและทรัพย์สินของคนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในสภาวะธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์ตกลงกันสละให้แก่สังคมการเมืองและรัฐบาล ได้แก่ อำนาจในอันที่จะบังคับให้การเป็นไปตามกฎหมายธรรมชาติเท่านั้น ส่วนสิทธิในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพและทรัพย์สินนั้น มนุษย์ยังคงสงวนไว้แก่ตน หาได้ยอมสละไปด้วยไม่ โดยนัยนี้ รัฐและรัฐบาลจึงมีอำนาจอย่างจำกัด ในกรณีที่รัฐบาลกล้ำกลายสิทธิต่างๆ เหล่านี้ของราษฎรจึงไม่ต้องเคารพและเชื่อฟังรัฐบาลอีกต่อไป ด้วยเหตุนี้อำนาจของรัฐที่ตั้งขึ้นจากสัญญาประชาคมนี้อาจไม่อาจก้าวล่วงเสรีภาพ ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้

4.2 ความหมายของคำว่าสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายบ้านเมือง

ปรีดี เกษมทรัพย์ (2547, น. 7-12) กล่าวว่าสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายบ้านเมืองนั้นคือพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกันระหว่างรัฐกับประชาชนซึ่งต่างก็ต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกันนั้นต่างก็ตั้งอยู่บนฐานของการแทรกแซงของรัฐทั้งสิ้น โดยการแทรกแซงของรัฐตรงนี้แสดงออกในรูปแบบที่รัฐยอมรับสิทธิเสรีภาพดังกล่าวในตบถกฎหมายที่รัฐได้ตราขึ้นมานั่นเอง

ดังนั้นทุกๆ สิทธิเสรีภาพที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนด้วยกันเองหรือเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐนั้นต่างก็เป็นสิทธิเสรีภาพที่อยู่ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายฝ่ายบ้านเมืองทั้งสิ้น โดยรัฐได้เข้ามาวางหลักการ จัดระบบการใช้และให้การรับรองสิทธิเสรีภาพเหล่านี้

โดยมุมมองดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสิทธิเสรีภาพทุกๆ อันนั้นไม่มีการแบ่งแยกว่าเป็นสิทธิเสรีภาพมหาชนเพราะทุกๆ สิทธิเสรีภาพนั้นเกิดจากการแทรกแซงของอำนาจรัฐในรูปแบบของการยอมรับเป็นลายลักษณ์อักษรจากรัฐ

สิทธิเสรีภาพตามกฎหมายบ้านเมืองต้องจัดแบ่งอย่างคร่าวๆ จะจำแนกได้ดังนี้คือ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิและเสรีภาพในทางแนวความคิดและการแสดงออกสิทธิเสรีภาพทางสังคม เสรีภาพในชีวิตส่วนตัว สิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มเพื่อแสดงออกทางการเมือง เสรีภาพเหล่านี้เป็นสิ่งที่รัฐได้ให้การรับรอง คุ้มครองและยอมรับการมีอยู่ไว้ในรัฐธรรมนูญ ถ้าลองพิจารณาลงไปอีกในแต่ละอันก็จะพบว่าในแต่ละสิทธิเสรีภาพนั้นได้แตกย่อยลงไปอีก เช่น สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เสรีภาพในเคหสถาน เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ สิทธิในครอบครัวในเกียรติยศ ในชื่อเสียง สิทธิเสรีภาพทางสังคม ได้แก่ สิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพในการทำสัญญา สิทธิในการประกอบกิจการหรืออาชีพ สิทธิในการแสดงแนวความคิดทางการเมือง

ซึ่งในระบบประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องมีหลักการควบคุมการใช้อำนาจเพื่อป้องกันภัยของอำนาจ การควบคุมอำนาจจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่จะขาดเสียไม่ได้ การควบคุมอำนาจทำได้หลายทาง เช่น

1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ แยกออกเป็น อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ และผู้ใช้อำนาจแต่ละอำนาจจะต้องตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกันหลักการนี้จึงเป็นหลักการของรัฐธรรมนูญของประเทศที่เจริญแล้ว

2) หลักสิทธิของมนุษยชน สิทธิมนุษยชนได้แก่สิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน อนามัย เสรีภาพ สิทธิต่างๆ เหล่านี้เป็นสิทธิที่จะพรากไปไม่ได้ (Unalienable Right) หลักนี้เป็นข้อผูกมัดไม่ให้ผู้มีอำนาจทำตามอำเภอใจ หรือใช้อำนาจเกินขอบเขต

3) หลัก The Rule of Law หลักการปกครองที่ต้องถือกฎหมายเป็นใหญ่เป็นหลักที่จะต้องยึดถือ ถ้าไม่มีก็ต้องสร้างขึ้นมา เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีกฎหมายกำหนดอำนาจให้และการกระทำจะต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของคนอื่น ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีกฎหมายให้อำนาจก็จะไปละเมิดสิทธิ ทรัพย์สินของผู้อื่นไม่ได้

4) การเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อย หลักนี้เป็นข้อผูกมัดไม่ให้ฝ่ายข้างมากใช้อำนาจไปตามอำเภอใจ แต่ในขณะที่เดียวกันคนส่วนน้อยจะอ้างหลักนี้มาเพื่อคุ้มครองตนแล้วกระทำการอะไรก็ได้ นั่น ก็เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นคนส่วนน้อยที่ได้รับการคุ้มครองก็ยังคงอยู่ในกติกาเดียวกันคือ ต้องเชื่อฟังกฎหมาย

รัฐต้องใช้อำนาจด้วยความรอบคอบระมัดระวังและแม้จะไม่ได้ให้สิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่แต่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงและเอกราชของชาติบางทีก็จำเป็นต้องลดทอนสิทธิเสรีภาพบางอย่าง เพียงแต่การลดทอนเช่นนั้นต้องทำด้วยความรอบคอบระมัดระวังและมีสติพอสมควรแก่เหตุ

ประชาธิปไตยจึงไม่ใช่เรื่องของสิทธิเสรีภาพเสมอไป หรือเป็นเรื่องของเสียงส่วนใหญ่ แต่ต้องพูดถึงการจำกัดอำนาจของผู้มีอำนาจด้วย จึงจะเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แม้จะเชื่อว่ามนุษย์เป็นคนดี แต่มนุษย์ยังเป็นสัตว์โลกยังต้องการอำนาจความเป็นใหญ่ ประชาธิปไตยที่ดีจึงควรคำนึงถึงธรรมชาติของมนุษย์ทั้ง 2 ด้าน คือ ความดี และความชั่วที่เห็นว่า “รัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด” และ “รัฐบาลจะต้องยึดถือหลักนิติธรรม” ดังนั้น รัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยจะอ้างแต่เป็นรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งเพียงประการเดียว ย่อมไม่ถูกต้อง แต่ต้องเป็นรัฐบาลที่ถูกควบคุมการใช้อำนาจได้ด้วย จึงจะได้ชื่อว่าเป็นรัฐบาลในระบบประชาธิปไตยที่แท้จริง

แนวคิดเสรีนิยมกับอำนาจนิยม ซึ่งในอดีตยุคเผด็จการในการควบคุมสื่อมวลชนก็มีลักษณะอำนาจนิยมโดยเห็นได้จากที่รัฐบาลได้มีการออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศ

หรือคำสั่ง ของคณะปฏิวัติฉบับต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.2484 ระเบียบว่าด้วย วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งกฎหมายฉบับต่างๆ ในอดีตที่ได้ยกเลิกไปแล้วหรือที่ ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ที่ยกตัวอย่างมาแล้วนั้นล้วนแล้วแต่จำกัดและลดทอนเสรีภาพในการเสนอข่าว ของสื่อเป็นอย่างยิ่ง เห็นได้จากบทบัญญัติที่ให้อำนาจในการตรวจเซ็นเซอร์ข่าวหรือให้อำนาจใน การสั่งห้ามการพิมพ์การโฆษณา หากเห็นว่าข้อความที่โฆษณานั้นอาจจะขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐก็จะจำกัดสิทธิเสรีภาพและยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน มี การออกกฎหมายมาควบคุมหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงออกทางความคิดของประชาชน ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษาและวิเคราะห์ เสรีภาพในการพูด การเขียนและการแสดงออก การแลกเปลี่ยนข่าวสารและแนวความคิดกันอย่างเสรีจะขัดความคิดที่ผิดและเสริมความคิดที่ถูก ซึ่งเป็นกรแก่ใจสิ่งทีผิดด้วยวิธีนี้ต้องใช้เวลา เพราะในระยะสั้นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาจทำผิดได้ แต่ถ้ามีข่าวสารหลากหลายแล้ว มนุษย์ก็จะใช้เหตุผลแยกแยะความจริงได้

ดังนั้นแนวความคิดในเรื่องสิทธิเสรีภาพนั้นจึงมีต้นกำเนิดมาจากสภาวะธรรมชาติ สัญชาติญาณของมนุษย์ทุกคน รัฐหรือผู้ปกครองซึ่งเป็นตัวแทนของฝ่ายบ้านเมืองนั้นต้องยอมรับ เคารพ รับรองและคุ้มครองธรรมชาติเหล่านี้ว่าเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน หรือผู้อยู่ ภายใต้อำนาจปกครองทุกคน การยอมรับของรัฐหรือฝ่ายบ้านเมืองในเรื่องดังกล่าวนี้ปรากฏเป็น ลายลักษณ์อักษร เขียนไว้ในกฎหมายที่สูงสุดของบ้านเมืองก็คือรัฐธรรมนูญ โดยอาจปรากฏเป็น หมวดหมู่หรือปรากฏอยู่ในอารัมภบทของรัฐธรรมนูญก็ได้

ปัจจุบันเสรีภาพการแสดงออกมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา โดยผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์และหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นการกระจายทางความคิด รวมถึงผู้สอนหนังสือ ซึ่งเป็นเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการเสนอข่าวและการแสดง แนวความคิด อธิบายได้ว่า เป็นเสรีภาพทางความคิดเป็นผลผลิตทางสมองของมนุษย์และเป็น ผลผลิตทางธรรมชาติที่เป็นอวัยวะที่สำคัญเหนือความคาดเดาได้ว่ามนุษย์จะใช้สมองคิดไปทางใด คิดอย่างไร มนุษย์สามารถแสดงสิ่งที่ตนเองคิด สิ่งที่ตนเองเชื่อและแสดงออกสิ่งที่ตนเองคิดได้ เช่น เสรีภาพในการแสดงแนวความคิดเสรีภาพในทางความเชื่อ เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพใน การแสดงออก เสรีภาพในทางวิชาการ เสรีภาพในการรวมตัวเป็นกลุ่มบุคคล

5. งานวิจัยหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาบททวนเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง พบว่ามี รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กฤษกร พบศิริ (2540) ศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางอินเทอร์เน็ต” พบว่า อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองช่องทางใหม่ ที่มีอิทธิพลต่อการให้การเรียนรู้ทางการเมืองสำหรับบุคคลที่เข้ามาใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเช่นเดียวกับสื่อเดิม แต่กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในลักษณะของการใช้งานด้านการเมืองมีน้อย ทำให้อินเทอร์เน็ตไม่ได้ช่วยในกระบวนการกล่อมเกลາทางการเมืองเท่าที่ควร

สรุปได้ว่า อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสารทางการเมือง ที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เป็นลำดับ จากการที่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตกระจายออกไปในส่วนต่างๆ ของประเทศเพิ่มมากขึ้น การสื่อสารเพื่อให้บรรลุดัตุประสงค์ทางการเมืองจึงควรหันมาให้ความสนใจช่องทางสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น

ยุทธพร อิศรชัย (2547) ศึกษาเรื่อง “อินเทอร์เน็ตกับการเมืองไทย” พบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตถูกใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 ประชาชนส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารการเมืองทั่วไป และข่าวสารทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้ประชาชนสามารถร่วมแสดงแนวความคิดผ่านทางเว็บไซต์หรือโปรแกรมสนทนาต่างๆ ได้ แต่กลับพบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตช่วยสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับคนบางกลุ่มเท่านั้น กล่าวคือ กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด และกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือน มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในระดับสูงเช่นกัน

สรุปได้ว่า สื่ออินเทอร์เน็ตส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่มที่มีการศึกษาที่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร มากกว่าประชาชนทั่วไป

รติกร กิรติบุรณะ (2548) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาของเว็บไซต์พรรคการเมืองไทย: กรณีศึกษาพรรคไทยรักไทยและพรรคประชาธิปัตย์ ระหว่างการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548” พบว่า ได้มีการออกแบบเว็บไซต์ของพรรคไทยรักไทยและพรรคประชาธิปัตย์ ในลักษณะที่เป็นเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์หน่วยงานหรือองค์กร โดยให้ความสำคัญกับการนำเสนอข้อมูลที่มาจากพรรคเป็นหลัก ตลอดจนมีการนำเสนอข้อมูลสำคัญตามหลักการสร้างเว็บไซต์ที่ดีอย่างครบถ้วน

สรุปได้ว่า พรรคขนาดใหญ่ของประเทศไทย คือ พรรคไทยรักไทยและพรรคประชาธิปัตย์ใช้การสื่อสารทางการเมืองผ่านอินเทอร์เน็ตในลักษณะของเว็บไซต์เพื่อให้ข้อมูลที่สำคัญของพรรคและประชาสัมพันธ์พรรคเป็นสำคัญ

สุทิดา ประทุมกุล (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ของพรรคไทยรักไทย ในภาวะวิกฤตการเมืองปี 2549” แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ในทางการเมือง โดยพบว่า การที่พรรคไทยรักไทยชนะการเลือกตั้งนั้น เป็นเพราะกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ กลยุทธ์การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม (สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคล) กลยุทธ์การชี้แจงตอบโต้ด้วยข้อเท็จจริงผ่านการแถลงข่าว กับสื่อมวลชน และกลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์การเมืองในแต่ละช่วงวิกฤต

สรุปได้ว่า การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ตของพรรคไทยรักไทย ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤตการเมืองปี 2549

นภินทร ศิริไทย (2546) ศึกษาเรื่อง “การสื่อสารการเมืองของภาคประชาชน : กรณีศึกษาคณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)” จากผลการศึกษาพบว่า มีความคาดหวังให้ ครป.เพิ่มรูปแบบและวิธีการสื่อสารที่เข้าถึง โดยตรงต่อประชาชนระดับล่างให้มากขึ้น อีกทั้งการสื่อสารผ่านองค์กรเครือข่ายระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเข้าถึงประชาชนระดับล่าง แต่ ครป. ยังไม่มีนโยบายและแบบแผนการสื่อสารที่ชัดเจน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจกับประชาชนระดับล่าง ส่วนการสื่อสารที่มีต่อองค์กร สถาบันทางการเมือง และรัฐบาลนั้น ส่วนใหญ่ ครป. สื่อสารผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนและสื่อเฉพาะของ ครป. ซึ่งนับว่ามีประสิทธิภาพและผลงานดีระดับหนึ่ง โดย ครป. มีบทบาทในการเสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ส่วนการสื่อสารทางการเมืองของภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารโดยผ่านช่องทางหรือรูปแบบใด ทั้ง ก่อนและหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ไม่มีความแตกต่างกัน โดยภาคประชาชนและ ครป. ยังไม่สามารถเข้าถึงหรือใช้ช่องทางต่างๆ ในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อตอบสนองต่อปัญหา ตลอดจนการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนและมีผลในทางปฏิบัติ

สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองของคณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) เพื่อเข้าถึงประชาชนระดับล่าง ผ่านช่องทางการสื่อสารในรูปแบบเดิมยังไม่บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ได้ดังพอ ควรจะหาช่องทางการสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติมอีก

งานวิจัยเรื่อง อินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของ วราวุธ แสงอร่าม (2552) ผลวิจัยพบว่า อินเทอร์เน็ตเป็นแค่เครื่องมือและช่องทางในการเข้าถึงข่าวสาร แต่มิได้เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยที่เว็บไซต์นั้นเป็นเครื่องมือที่สามารถเข้าถึงบุคคลได้มากที่สุด โดยพบว่าอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสาร

ทางการเมืองและถือว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางการเมือง เนื่องจากอินเทอร์เน็ตนั้นมีช่องทางให้ผู้ที่มีความสนใจทางการเมืองสามารถเข้าไปอ่านข่าวและติดตามสารการเมืองได้อย่างง่ายดาย

วันฉัตร โกมลวิวัฒน์ (2554) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของ “กลุ่มคนเสื้อเหลือง” พบว่ากลุ่มคนเสื้อเหลืองเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีรูปแบบการเกิดของกลุ่มจากสื่อออนไลน์ ด้วยเหตุผลความไม่พอใจและต้องการแสดงออกทางการเมืองของตนเอง ผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า

1) รูปแบบการเกิดของกลุ่มคนเสื้อเหลืองนั้นมีลักษณะจากการชักชวนให้เข้าร่วมกลุ่มของคนที่มีความสนิทสนมหรือรู้จักกันมาก่อนและได้มีการชักชวนเข้ากลุ่มตามลำดับ โดยจะเห็นว่าผู้ที่ชักชวนและเข้าร่วมกลุ่มกับกลุ่มคนเสื้อเหลืองนั้นจะมีเหตุผลที่คล้ายคลึงกันเช่นความเดือดร้อนส่วนบุคคลไม่ว่าจะเป็นในสถานที่ทำงาน การใช้ชีวิตประจำวันรวมถึงความไม่พอใจต่อการชุมนุมของอีกฝ่าย

2) สื่อที่กลุ่มคนเสื้อเหลืองใช้เป็หลักนั้นจะเป็นสื่อบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการส่งต่อข่าวสาร ตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร และมีการใช้สื่อออนไลน์ร้องลงมา โดยจะพบว่าสื่อมวลชนนั้นมีความสำคัญน้อยมากกับกลุ่มคนเสื้อเหลือง

3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลืองนั้นพบว่ากลุ่มคนเสื้อเหลืองจะมีรูปแบบในการแสดงออกหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น้อยมาก เนื่องจากกลุ่มคนเสื้อเหลืองนั้นมีการเกิดขึ้นในลักษณะเฉพาะกิจ

คริสฐ์ ลี้มตระกูล (2557) ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมอินเทอร์เน็ตมีมในการสื่อสารทางการเมืองไทย : ศึกษากรณีการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในปี พ.ศ.2556 พบว่ารูปแบบที่ใช้ในการโพสต์เพื่อแสดงแนวความคิดจนกลายเป็นอินเทอร์เน็ตมีมทางการเมืองมี 6 รูปแบบ คือการนำเสนอตนเอง (Self-Promotion) ดาราจำเป็น (Inadvertent Celebrity) ข่าวลือ/ข่าวลวงในการเมือง (Urban Rumors and Hoaxes) การประชาสัมพันธ์และการตลาด (Advertising and Marketing) การตัดต่อภาพ (Image Editing) และการอิงกระแสวัฒนธรรมปัจจุบัน (References to Pop Culture) โดยแบ่งประเภทอินเทอร์เน็ตมีมที่ใช้ในการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ อินเทอร์เน็ตมีมประเภทรูปภาพผสมข้อความ อินเทอร์เน็ตมีมประเภทคลิปวิดีโอ พบว่าการพัฒนาแอปพลิเคชันทางการเมืองในการสื่อสารเพื่อคัดค้าน พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ก่อให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองอย่างกว้างขวาง จนเป็นแรงบีบบังคับให้รัฐบาลในยุคนั้นต้องประกาศยุบสภา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษา เรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา การต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561” ในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยซึ่งมีขั้นตอนต่างๆตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสัมภาษณ์ (In-depth Interview) โดยอาศัยแนวคิดปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) กล่าวคือ มนุษย์เป็นผู้สร้างบริบทหรือสถานการณ์ทางการเมือง เนื่องจากมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสภาวะการณ์ทางการเมืองหรือระเบียบสังคม โดยเป็นผู้ที่มีความคิด ความอ่าน และสร้างกฎเกณฑ์ต่างๆของสังคม ซึ่งเน้นทฤษฎีที่มุ่งแสวงหาความจริงที่เกิดขึ้นในสังคม นำมาวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจและทำให้เกิดภาพที่สะท้อนมุมมองในมิติต่างๆ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ได้แก่ สมาชิกเฟซบุ๊กกลุ่มเกี่ยวกับการเมืองโดยใช้การสุ่มสมาชิกที่แสดงแนวคิดทางการเมือง (Comment) ภายในกลุ่มการบ้านการเมือง และสนามการเมืองแบบเฉพาะเจาะจงรวมจำนวน 20 คน แล้วส่งแบบสัมภาษณ์ผ่านทางช่องทางหรือสอบถามเชิงพูดคุยสนทนา ตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนด ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจำนวน 1 เดือน

รายละเอียดสมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ภายในกลุ่มเฟซบุ๊ก ประกอบด้วย

1. กลุ่มการบ้านการเมือง www.facebook.com/groups/HOME2014Politics มีสมาชิกทั้งสิ้น 11,937 คน ข้อมูล 23 ตุลาคม 2561

2. กลุ่มสนามการเมือง www.facebook.com/groups/468497066630825 มีสมาชิก 8,526 คน ข้อมูลวันที่ 23 ตุลาคม 2561

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

2.1 การรวบรวมข้อมูลสำหรับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดย

2.1.1 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ตำราทางวิชาการ งานวิจัยตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสื่อสารทางการเมือง, เฟสบุ๊กกับการเมืองไทย การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามสิทธิเสรีภาพ เป็นต้น

2.1.2 ศึกษาข้อมูลบนเว็บไซต์ โดยศึกษาจากรูปแบบการสื่อสารแบบการรวมกลุ่มผ่านช่องทาง เฟสบุ๊ก ของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบแบบสัมภาษณ์

2.1.3 สร้างคำถามสำหรับแบบสัมภาษณ์ โดยนำวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย และผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสัมภาษณ์

2.1.4 เสนอแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ พร้อมคำแนะนำแล้วทำการปรับปรุงแก้ไข

2.1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว บันทึกลงช่องทาง เฟสบุ๊ก ที่กำหนดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 โครงสร้างแบบสัมภาษณ์ของสมาชิกบนเฟสบุค “การบ้าน การเมือง” และ “สนามการเมือง” ประกอบด้วย แนวคำถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

2.2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- 1) ชื่อ – นามสกุล
- 2) เพศ
- 3) อายุ
- 4) การศึกษา
- 5) อาชีพ

2.2.2 ส่วนที่ 2 คำถามแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล ผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล คสช.

- 1) การเข้ามาเป็นสมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่มการบ้านการเมืองและกลุ่มสนามการเมือง

- 2) การติดตามหรือการรับข้อมูลข่าวสารการเมืองเกี่ยวกับรัฐบาล คสช.
- 3) แนวความคิดเกี่ยวกับรัฐบาล คสช. กับ รัฐบาลที่มาจากเลือกตั้ง
- 4) แนวความคิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นแล้วถูกเรียกไปปรับทัศนคติ
- 5) สามารถบอกกับรัฐบาล คสช. ได้ ท่านจะบอกอะไร

2.2.3 ส่วนที่ 3 รูปแบบกระบวนการสื่อสารทางการเมืองขอสมาชิกในกลุ่ม

ใดบ้าง

- 1) นอกจากข้อมูลข่าวสารการเมืองในเพจ ได้รับข้อมูลข่าวสารทางช่องทาง
- 2) ได้รับข้อมูลข่าวสารการเมืองในรูปแบบใดบ่อยที่สุด
- 3) ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
- 4) การแชร์หรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่พบในเพจไปหน้า เฟสบุ๊ก ตนเอง

2.2.4 ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการแสดงออกและการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน

กลุ่ม

อย่างไร

เรื่องใด

ผลกระทบด้านใดมากที่สุด

- 1) ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับข้าราชการการเมืองหรือรัฐบาล คุณมีแนวความคิด
- 2) วิจารณ์การทำงานตลอดระยะเวลาทำงานของรัฐบาล คสช. คุณจะวิจารณ์
- 3) ตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา 2557 – 2561 การทำงานของ คสช. มี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล โดยการตอบแบบสัมภาษณ์จากสมาชิกกลุ่มการบ้านการเมือง www.facebook.com/groups/HOME2014Politics/ และสมาชิกกลุ่มสนามการเมือง www.facebook.com/groups/468497066630825/ ในการแสดงแนวคิดทางการเมืองในรูปแบบข้อความ ภาพ ภาพผสม ข้อความ และวิดีโอที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งคัดเลือกเฉพาะส่วนที่เป็นองค์ประกอบของงานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการศึกษาวิจัยดังกล่าวต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561” ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัย ตลอดจนเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นแบบคำถามปลายเปิด ซึ่งเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 20 คน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการสื่อสารทางการเมืองในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์สื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ อีกทั้งศึกษาบริบททางสังคมในระหว่างที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติอยู่ในวาระของการบริหารประเทศ โดยผู้ศึกษาได้เลือกวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊ก จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มการบ้านการเมือง และกลุ่มสนามการเมือง เนื่องจากทั้ง 2 กลุ่มต่างมีกระดานสนทนาเป็นพื้นที่เพื่อการสื่อสารและการแสดงแนวคิดทางการเมือง

ดังนั้น ผู้วิจัยขอนำผลการศึกษามาแสดงในแต่ละประเด็นดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มสมาชิกกลุ่มเป้าหมายที่แสดงแนวคิด (Comment) ภายในกลุ่มผ่านช่องทางข้อความซึ่งกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวผู้วิจัยถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สามารถช่วยให้การสื่อสารประสบความสำเร็จได้เนื่องจากมีความสนใจในเรื่องการเมือง ซึ่งมีการสื่อสารอันประกอบไปด้วย การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน ยังรวมถึงการแสดงออกทางความคิดเกี่ยวกับการเมืองและในทางกลับกันทัศนคติของผู้รับสารที่มีต่อองค์ประกอบต่างๆ ก็สามารถทำให้

การสื่อสารมีประสิทธิภาพได้ ในทางตรงกันข้ามหากว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีแล้วก็จะก่อให้เกิดความ ล้อเหลวได้เช่นกัน นอกจากความรู้ของผู้ส่งสารและผู้รับสารเองก็มีผลต่อการสื่อสาร ทั้งความรู้ใน เนื้อหาที่จะสื่อสารกัน ถ้าไม่รู้จริงก็ไม่สามารถสื่อสารให้ชัดเจนหรือทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ ผู้รับ สารเองหากขาดความรู้ก็ไม่สามารถทำความเข้าใจตัวสารได้ อีกด้านหนึ่งก็คือความรู้ใน กระบวนการสื่อสาร ถ้าไม่รู้ในส่วนนี้ก็ไม่สามารถวางแผนทำการสื่อสารให้สำเร็จได้เช่นกัน ในด้าน สุดท้ายก็คือ สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรมสถานภาพของตัวเองในสังคมเช่นตำแหน่งหรือ หน้าที่การงาน จะมีส่วนกำหนดเนื้อหาและวิธีการในการสื่อสาร ด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ค่านิยม วิถีทางในการดำเนินชีวิตก็จะมีส่วนในการกำหนดทัศนคติ ระบบความคิด ภาษา การแสดงออกใน การสื่อสารด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยจึงดำเนินการสุ่มผู้ที่มีความสนใจทางด้านการเมืองภายใน กลุ่มเป้าหมายมาจำนวน 20 คนดังนี้

ข้อมูลเชิงลึกของกลุ่มเป้าหมายที่ได้จากการสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล	เพศ	อายุ	การศึกษา	อาชีพ
1. วรพต สมประภา	ชาย	28	ปริญญาตรี	อาชีพอิสระ
2. ปุริมรัตน์ จันทร์หอม	หญิง	31	ปริญญาตรี	ข้าราชการ
3. ชตฤณ พลอยคำ	ชาย	25	ปริญญาโท	ข้าราชการ
4. ชนัญวีร์ โตศรีศิริถาวร	หญิง	54	มัธยมต้น	อาชีพอิสระ
5. ณิชฐวัฒน์ วิริยะไพศาล	ชาย	32	ปวส	พนักงานเอกชน
6. จิรัชยาพิมพ์ ช่างไม้	หญิง	37	ปวส.	อาชีพอิสระ
7. วิทิต ชมพู	ชาย	30	ปริญญาโท	ข้าราชการ
8. กรัษณ์ โมระมัต	ชาย	30	ปริญญาตรี	รับราชการ
9. จารูวรรณ เศษสนิท	หญิง	45	ปริญญาโท	พยาบาล
10. เจริญ อ่อนน้อย	ชาย	29	ปริญญาตรี	รับราชการ
11. สถาพร หารจริง	ชาย	34	ปริญญาโท	รับราชการ
12. อุดมศักดิ์ ศรีมูลคำ	ชาย	31	ปริญญาตรี	รับราชการ
13. วิทยา แสงดาว	ชาย	54	ประถมศึกษา	อาชีพอิสระ
14. ณิชฐยามณต์ อสุณี	หญิง	23	ปริญญาตรี	นักศึกษา
15. สรา ซารัม	หญิง	30	ปริญญาตรี	พนักงานเอกชน
16. ปราโมทย์ มธิปิไชย	ชาย	31	ปริญญาตรี	พนักงานเอกชน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	เพศ	อายุ	การศึกษา	อาชีพ
17. วีรยุทธ มงคลเกตุ	ชาย	32	ปวส	พนักงานเอกชน
18. กิตติชัย ชัยรัตน์	ชาย	46	ปริญญาตรี	พนักงานเอกชน
19. ชิดชนก รัตนา	หญิง	27	ปริญญาตรี	พนักงานเอกชน
20. อติเรก จันทร์งาม	ชาย	37	ปริญญาตรี	รับราชการ

ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 13 คน เพศหญิง จำนวน 7 คน

1.1 ระดับการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้

ระดับประถมศึกษา	จำนวน	1	คน
ระดับมัธยมศึกษา	จำนวน	1	คน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ	จำนวน	3	คน
ระดับปริญญาตรี	จำนวน	11	คน
ระดับปริญญาโท	จำนวน	4	คน

1.2 อาชีพของกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยครั้งนี้

นักศึกษา	จำนวน	1	คน
อาชีพอิสระ	จำนวน	4	คน
พนักงานเอกชน	จำนวน	6	คน
พยาบาล	จำนวน	1	คน
รับราชการ	จำนวน	8	คน

สมาชิกเฟสบุ๊ก กลุ่มการบริหารการเมือง และกลุ่มสนามการเมือง ติดตามข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาล คสช. ในกลุ่มสมาชิก ประกอบด้วยบุคคลหลายระดับที่มีความแตกต่างกัน ทั้งเพศสภาพ ฐานะ ระดับการศึกษารวมไปถึง อาชีพต่างๆ ที่สนใจเข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่ม เพื่อนำเสนอแนวคิดตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 ซึ่งแยกเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

เพศ ผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ผลการสัมภาษณ์พบว่า มีจำนวนเพศชาย ถึง 13 คน จากผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 20 คน

อายุ ค่าอายุของผู้ให้สัมภาษณ์ อยู่ในช่วง อายุ 30 – 35 ปี หรือเฉลี่ย 33.8 ปี โดยผู้
อายุสูงสุดในการสัมภาษณ์ครั้งนี้อยู่ที่ 54 ปี และน้อยที่สุดอยู่ที่ 25 ปี

ระดับการศึกษา ของผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในระดับปริญญาตรี เป็นส่วนใหญ่ โดย
การศึกษาสูงที่สุดอยู่ที่ ระดับปริญญาโท และระดับการศึกษาน้อยที่สุดอยู่ที่ ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น

อาชีพ ของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอาชีพ ข้าราชการเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวน ถึง 8 คน
จากทั้งสิ้น 20 คน ส่วนอาชีพลองลงมาคืออาชีพพนักงานเอกชน มีจำนวน 5 คน

2. บทวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลและผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล กสช.

2.1 การเข้าเป็นสมาชิกเฟสบุ๊ก กลุ่มการบ้านการเมือง และกลุ่มสนามการเมือง การ
ติดตามความเคลื่อนไหวข่าวด้านการเมือง ความสนใจของประชากรกลุ่มเป้าหมาย การติดตาม
นโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาล โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

คุณปรีมรัตน์ จันท์หอม กล่าวว่ามีความสนใจข่าวการเมืองเนื่องจากมีการส่งต่อ
ภาพ ข้อความต่างๆ รวมทั้งการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล และการสืบค้นข่าวสารข้อมูล
เกี่ยวกับการเมือง นโยบายต่างๆ จึงติดตามความเคลื่อนไหวข่าวด้านการเมืองจากสังคมออนไลน์ซึ่ง
เครือข่ายสามารถแสดงแนวความคิดทางการเมืองได้อย่างเสรี (สัมภาษณ์คุณ ปรีมรัตน์ จันท์หอม
สมาชิกเฟสบุ๊ก กลุ่มสนามการเมือง: วันที่ 4 ตุลาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับ
คำให้สัมภาษณ์ของคุณชญวีร์ โตศรีศิริถาวร สมาชิกเฟสบุ๊ก กลุ่มการบ้านการเมืองที่กล่าวว่า มี
ความสนใจและติดตามข่าวการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊ก ซึ่งเครือข่ายสังคม
ออนไลน์เฟสบุ๊กมีข่าวการเมืองให้ติดตามอยู่ตลอดเวลา (สัมภาษณ์คุณ ชญวีร์ โตศรีศิริถาวร
สมาชิกเฟสบุ๊ก กลุ่มสนามการเมือง: วันที่ 6 ตุลาคม 2561)

ซึ่งคำสัมภาษณ์ที่กล่าวมาสอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารตามทฤษฎี SMCR ของ
เดวิด เค.เบอร์โล (David K. Berlo) ในองค์ประกอบที่ 1. คือ ผู้ส่งสาร (sender) ซึ่งหมายถึงบุคคล
กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งสาร หรือเป็นแหล่งกำหนดสาร ที่เป็นผู้เริ่มต้นส่ง
สารด้วยการแปลสารนั้นอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นแทนความคิด ได้แก่ ภาษาและ
อากัปกริยาต่างๆ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึก ข่าวสาร ความต้องการและวัตถุประสงค์ของตนไป
ยังผู้รับสารด้วยวิธีการใดๆ หรือส่งผ่านช่องทางใดก็ตาม จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เช่น ผู้พูด
ผู้เขียน กวี ศิลปิน นักจัดรายการวิทยุ โฆษก รัฐบาล องค์กร สถาบัน สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานี

วิทยุโทรทัศน์ กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ หน่วยงานของรัฐ บริษัท และสถาบันสื่อมวลชน เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติของผู้ส่งสาร มีดังนี้

- เป็นผู้ที่มีเจตนาแน่วแน่ที่จะให้ผู้อื่นรับรู้จุดประสงค์ของตนในการส่งสาร แสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์ ฯลฯ
- เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของสารที่ต้องการจะสื่อออกไปเป็นอย่างดี
- เป็นผู้มีบุคลิกลักษณะที่ดี มีความน่าเชื่อถือ แคล่วคล่องเปิดเผยจริงใจและมีความรับผิดชอบ ในฐานะเป็นผู้ส่งสาร
- เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจความพร้อมและความสามารถในการรับสารของผู้รับสาร
- เป็นผู้รู้จักเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการส่งสารหรือนำเสนอสาร

2.2 การแสดงแนวคิดเกี่ยวกับรัฐบาล คสช.

คุณวิทิต ชมพู กล่าวว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นคณะรัฐประหารที่ใช้ระยะเวลายาวนานในการปกครอง ตั้งแต่วันที่ทำการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 จนถึงการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในวันที่ 24 มีนาคม 2562 ซึ่งใช้เวลาในการครองอำนาจถึง 4-5 ปี และด้วยความที่เป็นรัฐบาลทหารที่ได้อำนาจมาจากการรัฐประหารนั้น คุณแล้วไม่มีความชอบธรรมตั้งแต่แรกเริ่มของการจัดตั้งรัฐบาล ทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ต้องพยายามสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดความน่าเชื่อถือ เช่นวาทกรรมที่ว่า ทหารมีความจำเป็นต้องยึดอำนาจเพื่อรักษาความสงบ ซึ่งเป็นวาทกรรมที่ใช้มาตลอดจนถึงปัจจุบัน (2561) และในขณะที่เดียวกันระหว่างที่ครองอำนาจรัฐบาลต้องพบกับกระแสต่อต้านที่ประชาชนไม่พอใจกับสภาพเศรษฐกิจความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งแสดงถึงความล้มเหลวในการทำงานของรัฐบาลทหาร (สัมภาษณ์คุณวิทิต ชมพู สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 9 ธันวาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณอุดมศักดิ์ ศรีมูลคำ สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง ที่กล่าวว่าไม่ชอบการทำงานของรัฐบาล คสช. เนื่องจากการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนสภาพเศรษฐกิจและการลงทุนมีสถานะการถดถอย เกิดการแต่งตั้งตำแหน่งสำคัญให้กับพรรคพวกตนเอง และไม่สามารถตรวจสอบได้ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆของประเทศได้อย่างถาวร ที่สำคัญคือเลือกปฏิบัติและใช้ศาลยุติธรรมเป็นเครื่องมือ (สัมภาษณ์คุณอุดมศักดิ์ ศรีมูลคำ สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การสนามการเมือง: วันที่ 14 ธันวาคม 2561)

2.3 การแสดงแนวคิดแล้วถูกเรียกไปปรับทัศนคติ

คุณสถาพร หารจริง สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง กล่าวว่า การเรียกบุคคลเพื่อไปปรับทัศนคติของรัฐบาล คสช. ส่วนตัวมองว่าการเรียกไปปรับทัศนคติถือเป็นเครื่องมือของรัฐบาล คสช. ทั้งนี้เพื่อลดแรงเสียดทานจากสังคมและปรับภาพลักษณ์ให้มีท่าทีจากปราบปรามการ

เคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นการขอความร่วมมือจากประชาชนหรือผู้มีชื่อเสียงทางสังคมทุกวงการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่และรัฐบาลทำงานได้สะดวกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม รัฐบาล คสช. ก็ยังมีแนวโน้มที่จะสะกิดก้นกลุ่มนิสิต นักศึกษาที่จะแสดงออกในการเคลื่อนไหวอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเคลื่อนไหวทางการเมืองประเด็นใดก็ตามและยังยับยั้งกิจกรรมสาธารณะที่ยังปรากฏอยู่ทั่วไป ซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ว่าเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพอย่างชัดเจน ซึ่งผู้ที่ตกเป็นเป้าหมายหลักคือคนหรือกลุ่มที่ คสช. มองว่าจะออกมาเคลื่อนไหวเป็นฝ่ายตรงข้าม โดยเฉพาะกลุ่มนักการเมืองและกลุ่มแกนนำต่างๆ ที่ออกมาวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ก่อนนำไปสู่การถูกเรียกตัวเข้าค่ายทหารเพื่อปรับทัศนคติ บางคนถูกเจ้าหน้าที่ตามตัวถึงบ้าน เช่นเดียวกับกลุ่มนักกิจกรรม นักวิชาการ สื่อมวลชน หรือนักศึกษาที่ออกมาเคลื่อนไหว จัดเสวนา ออกแถลงการณ์ หรือทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ว่าไม่เห็นด้วยกับแนวคิดขับเคลื่อนประเทศของรัฐบาลชุดนี้ ต่างถูกเจ้าหน้าที่คุกคามด้วยวิธีต่างๆ ซ้ำร้ายกลุ่มที่ออกมาชุมนุมในประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองก็ได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า เพราะถูกมองว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ (สัมภาษณ์คุณสถาพร ทหารจริง สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การสนามการเมือง: วันที่ 13 ธันวาคม 2561) ซึ่งคำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณจารุวรรณ เศษสนิท สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง ที่กล่าวว่าทุกคนมีแนวคิดเป็นของตนเองแต่ รัฐบาล คสช. อาจแสดงถึงอำนาจที่มีอยู่ และขอความร่วมมือในการปฏิรูปแผ่นดิน ไม่อยากให้เกิดความปั่นป่วนภายในประเทศ เพราะก่อนหน้าเกิดการรัฐประหาร ประเทศมีความขัดแย้งกันมาก เจตนาปรารถนาของรัฐบาล คสช. ในครั้งนี้เพื่อเข้ามาให้เกิดความสงบเรียบร้อยในบ้านเมืองแต่ก็ถือว่าการจำกัดสิทธิในการแสดงแนวคิดมาไปจนดูเหมือนเป็นประเทศเผด็จการ (สัมภาษณ์คุณจารุวรรณ เศษสนิท สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 11 ธันวาคม 2561) ซึ่งคำสัมภาษณ์ที่กล่าวมาสอดคล้องแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงแนวความคิด ที่กล่าวว่า สิทธิเสรีภาพในความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ความคิด จิตใจ และความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งถือเป็นสิทธิจะอยู่จะเป็นหรือเป็นสิทธิที่ติดมากับตัวของประชาชนทั้งหลาย ตั้งแต่เกิดมาเป็นคน โดยที่รัฐไม่อาจปฏิเสธความเป็นคน และศักดิ์ศรีความเป็นคนของประชาชนด้วยการกระทำที่เป็นการล่วงล้ำ คุกคามหรือละเมิดได้ ดังเช่นในเรื่องการแสดงแนวความคิด เป็นต้น ซึ่งเป็นสิทธิที่เป็นส่วนควบติดอยู่กับความเป็นคนตามธรรมชาติ โดยที่ทุกคนมีอยู่เหมือนกัน รัฐไม่อาจเข้าไปแทรกแซงให้เกิดความแตกต่าง หรือ สูญสิ้นสิทธิเสรีภาพนั้นได้

2.4 การแชร์หรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่พบ

คุณกริชณ์ โมระมัต สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง กล่าวว่า ไม่เคยแชร์หรือส่งต่อ เพราะด้วยตนเองทำงานราชการเลยมองว่าการแชร์ข้อมูลข่าวสารไปจะมีผลกระทบต่อตนเอง

หรือมีผลกระทบในวงกว้างถ้าข้อมูลเหล่านั้นไม่มีมูลความจริง ยิ่งในสื่อสังคมออนไลน์ด้วย เป็นสื่อสาธารณะที่ผู้คนเข้าถึงข่าวสารได้รวดเร็ว ในส่วนของรูปแบบที่พบบ่อย คือ ข้อความภาพ ซึ่งข้อความภาพสามารถทำให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาและเรื่องราวต่างๆ ได้ง่าย มีความขบขันและสะท้อนแนวคิดของผู้ส่งได้ดี มีเสรีภาพในการนำเสนอรูปแบบและแนวคิดของผู้ส่งต่อได้อย่างอิสระ เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์เฟสบุ๊คสามารถแสดงแนวคิดได้อย่างเสรี โดยเฉพาะในกลุ่มสมาชิกที่มีแนวความคิดทางการเมืองคล้ายคลึง รวมถึงการได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เชื่อถือได้ เนื่องจากมีการแชร์ต่อมาจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ เช่น เว็บไซต์ชื่อดังต่างๆ การ (สัมภาษณ์ คุณกริชณ์ โมระมัต สมาชิกเฟสบุ๊คกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 10 ธันวาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณสรุ ชารัมย์ สมาชิกเฟสบุ๊คกลุ่ม การบ้านการเมือง ที่กล่าวว่า ไม่เคยแชร์หรือส่งต่อ ข้อมูลที่ได้รับเนื่องจากกลัวจะมีผลกระทบกลับมาที่ตัว และข้อมูลที่พบบ่อยคือ ข้อความภาพ ส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นข้อความภาพล้อเลียนข้าราชการการเมืองหลายๆคน ซึ่งคำสัมภาษณ์ที่กล่าวมาสอดคล้องแนวคิดการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ที่พิมพ์เดือน จาตุรงค์กุล (2550, น. 1-5) จำแนกองค์ประกอบของสื่อต่างๆ ได้เป็น 5 ชนิด ประกอบด้วย

- 1) ข้อความหรือตัวอักษร (Text)
- 2) ภาพนิ่ง (Still Image)
- 3) ภาพเคลื่อนไหว (Animation)
- 4) เสียง (Sound)
- 5) ภาพวิดีโอ (Video)

แล้วนำมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อใช้สำหรับการปฏิสัมพันธ์หรือโต้ตอบ (Interaction)ระหว่างระบบคอมพิวเตอร์กับผู้ใช้ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ผู้ใช้สามารถเลือกกระทำต่อมัลติมีเดียได้ตามต้องการ เช่น ผู้ใช้ได้ทำการเลือกรายการและตอบคำถามผ่านทางจอภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์ก็จะทำการประมวลผลและแสดงผลลัพธ์ย้อนกลับผ่านทางจอภาพให้ผู้ใช้เป็นอีกครั้ง เป็นต้นนอกจากนี้ยังมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ อีกมากมาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเครื่องมือและรูปแบบที่จะนำมาประยุกต์ใช้งาน ตัวอย่าง เช่น การสร้างปุ่มเมนูหรือข้อความที่มีสีแตกต่างจากข้อความปกติ เมื่อผู้ใช้มีปฏิสัมพันธ์กับส่วนนี้ ระบบก็จะเชื่อมโยงไปยังส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงหรือวิดีโอ ตามที่ได้มีการออกแบบไว้ล่วงหน้าแล้วดังนั้นจึงถือได้ว่าการปฏิสัมพันธ์ในมัลติมีเดียเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าส่วนอื่นๆ

- 1) ข้อความตัวอักษร (Text)

ข้อความหรือตัวอักษรถือว่าเป็น องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของมัลติมีเดีย ระบบมัลติมีเดียที่นำเสนอผ่านจอภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ นอกจากจะมีรูปแบบและสีของ ตัวอักษรให้เลือกมากมายตามความต้องการแล้วยังสามารถกำหนดลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ โต้ตอบในระหว่างการนำเสนอได้อีกด้วย

2) ภาพนิ่ง (Still Image)

ภาพนิ่งเป็นภาพที่ไม่มีเคลื่อนไหว เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด และภาพลายเส้น เป็นต้นภาพนิ่งนับว่ามีบทบาทต่อระบบงานมัลติมีเดียมากกว่าข้อความหรือตัวอักษร ทั้งนี้เนื่องจาก ภาพจะให้ผลในเชิงการเรียนรู้หรือการรับรู้ด้วยการมองเห็นได้ดีกว่า นอกจากนี้ยังสามารถถ่ายทอด ความหมายได้ลึกซึ้งมากกว่าข้อความหรือตัวอักษรนั่นเองซึ่งข้อความและตัวอักษรจะมีข้อจำกัด ทางด้านความแตกต่างของแต่ละภาษา แต่ภาพนั้นสามารถสื่อความหมายได้กับทุกชนชาติ ภาพนิ่ง มักจะแสดงอยู่บนสื่อชนิดต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวารสารวิชาการ เป็นต้น

3) ภาพเคลื่อนไหว (Animation)

ภาพเคลื่อนไหว หมายถึง ภาพกราฟฟิกที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงขั้นตอน หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การเคลื่อนที่ของอะตอมในโมเลกุล หรือการ เคลื่อนที่ของลูกสูบในเครื่องยนต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์จินตนาการให้เกิดแรงจูงใจจากผู้ชม การผลิตภาพเคลื่อนไหวจะต้องใช้โปรแกรมที่มีคุณสมบัติเฉพาะทางซึ่งอาจมีปัญหาก่อขึ้นอยู่บ้าง เกี่ยวกับขนาดของไฟล์ที่ต้องใช้พื้นที่ในการจัดเก็บมากกว่าภาพนิ่งหลายเท่านั่นเอง

4) เสียง (Sound)

เสียงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของมัลติมีเดีย โดยจะถูกจัดเก็บในรูปแบบของ สัญญาณดิจิทัลซึ่งสามารถเล่นซ้ำกลับไปกลับมาได้ โดยใช้โปรแกรมที่ออกมาแบบมาโดยเฉพาะ สำหรับทำงานด้านเสียง หากในงานมัลติมีเดียมีการใช้งานเสียงที่เร้าใจและสอดคล้องกับเนื้อหาใน การนำเสนอ จะช่วยให้ระบบมัลติมีเดียนั้นเกิดความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยสร้าง ความน่าสนใจน่าติดตามในเรื่องราวต่างๆ ได้เป็ นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากเสียงมีอิทธิพลต่อผู้ใช้ มากกว่าข้อความหรือภาพนิ่งนั่นเองดังนั้นเสียงจึงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับมัลติมีเดียซึ่ง สามารถนำเข้าสู่เสียงผ่านไมโครโฟน แผ่นซีดี ดีวีดี เทป และวิทยุ เป็นต้น

5) วิดีโอ (Video)

วิดีโอเป็นองค์ประกอบของมัลติมีเดียที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจาก วิดีโอในระบบดิจิทัลสามารถนำเสนอข้อความหรือรูปภาพ (ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว) ประกอบกับเสียงได้สมบูรณ์แบบกว่าองค์ประกอบชนิดอื่นๆ อย่างไรก็ตามปัญหาหลักของการใช้ วิดีโอในระบบมัลติมีเดียก็คือการสิ้นเปลืองทรัพยากรของพื้นที่บนหน่วยความจำเป็นจำนวนมาก

เนื่องจากการนำเสนอวิดีโอด้วยเวลาที่เกิดขึ้นจริง (Real Time) จะต้องประกอบด้วยจำนวนภาพไม่ต่ำกว่า 30 ภาพต่อวินาที (Frame Per Second) ถ้าหากการประมวลผลภาพดังกล่าวไม่ได้ผ่านกระบวนการบีบอัดขนาดของสัญญาณมาก่อน การนำเสนอภาพเพียง 1 นาทีอาจต้องใช้หน่วยความจำมากกว่า 100 MBซึ่งจะทำให้ไฟล์มีขนาดใหญ่เกิดขนาดและมีประสิทธิภาพการทำงานที่ด้อยลง ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถบีบอัดขนาดของภาพอย่างต่อเนื่องจนทำให้ภาพวิดีโอสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและกลายเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบมัลติมีเดีย (Multimedia System)

2.5 มุมมองความน่าเชื่อถือของข่าวสารภายในเพจ

คุณอดิเรก จันทรงาม สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง กล่าวว่า ข้อมูลข่าวสารที่ได้ที่มานั้นมีความน่าเชื่อถือเพียง 50% ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการสื่อสารในสังคมออนไลน์มีทั้งข่าวที่เป็นข่าวที่เชื่อถือได้ และข้อมูลข่าวสารที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับข่าว บางข้อมูลข่าวสารอาจเสนอหรือรายงานในมุมมองด้านเดียว ต้องดูจากหลายแหล่งข้อมูล (สัมภาษณ์คุณอดิเรก จันทรงาม สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 22 ธันวาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณกิตติชัย ชัยรัตน์ สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง ที่กล่าวว่า เนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่ได้รับนั้นอาจเกิดจากมีการเผยแพร่อย่างจงใจ หรือมีเจตนาในการบิดเบือนหรือสร้างอิทธิพลทางความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การปล่อยข่าวทำลายคู่แข่งชั้นทางการเมืองในช่วงเวลาต่างๆ (สัมภาษณ์คุณกิตติชัย ชัยรัตน์ สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง: วันที่ 20 ธันวาคม 2561)

2.6 ทศนคติในการรับข่าวสารและข้อมูลการปฏิบัติงานและนโยบายของรัฐบาล คสช.

คุณอดิเรก จันทรงาม สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง กล่าวว่า จะติดตามข่าวสารต่างๆของรัฐบาล คสช.อยู่เป็นประจำ จะพบว่านโยบายหลักๆ จะเป็นนโยบายการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจคนไทย ทำให้ประเทศมีความมั่นคง สงบสุข สร้างความสามัคคีของคนในชาติ และต่อมาเป็นนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม เพราะการทุจริตเป็นภัยที่ร้ายแรงและสร้างความเสียหายต่อประเทศ มิให้เห็นทุกยุคทุกสมัย ยังไม่เคยเห็นปราบปรามได้หมดสิ้นเสียที (สัมภาษณ์คุณอดิเรก จันทรงาม สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 22 ธันวาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณวราพรต สมประภา สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง ที่กล่าวว่า มีการติดตามข่าวสารข้อมูลทางเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊กอยู่เป็นประจำ จะมีนโยบายออกมาให้ตื่นตัวอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะนโยบาย

เกี่ยวกับการปรามปรามการทุจริต แต่ในปัจจุบันจะทุจริตมากกว่ารัฐบาลที่มาจากกาเลือกตั้งด้วยซ้ำ
ที่ (สัมภาษณ์คุณวราพรต สมประภา สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง: วันที่ 2 ธันวาคม 2561)

2.7 รูปแบบกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของสมาชิกในกลุ่ม พบว่า

ผู้ส่งสาร (Sender) คือ สมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้มีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการเมือง และแสดงแนวคิดต่างๆเกี่ยวกับการเมือง เช่น การแบ่งปันข้อมูลจากเพจอื่น (share) การนำเสนอภาพล้อเลียน การนำเสนอข้อความภาพ ข้อความตัวหนังสือ เป็นต้น ซึ่งเป็นภาษาที่คนทั่วไปเข้าใจง่าย ทำให้ผู้รับสารเป็นผู้อ่านและผู้ฟังได้ได้รับความรู้ รวมทั้งความเข้าใจที่ถูกต้องและผิดในเวลาเดียวกันหากเป็นข้อมูลเท็จ ส่วนทัศนคติของสมาชิกที่แบ่งปันข้อมูลนั้น เป็นข้อมูลแบ่งปันเชิงลบ เนื่องจากเป็นข้อมูลข่าวสารในทางล้อเลียนนโยบายหรือล้อเลียนข้าราชการการเมือง สำหรับความรู้ของผู้ส่งสาร

สารหรือเนื้อหา (Message) ของสมาชิกภายในกลุ่มที่ส่งสารออกมานั้น พบว่าเนื้อหาของสารมีประเด็นหรือเรื่องที่มีสาระทางการเมืองก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสารและเนื้อหาของสารที่สมาชิกภายในกลุ่มส่งออกไปทำให้เพื่อนสมาชิก วิจัยต่างๆ นำไปสู่การเกิดความขัดแย้ง

สื่อหรือช่องทาง (Channel) การสื่อสารของสมาชิก พบว่า มีการใช้สื่อหลากหลายวิธีการที่มีลักษณะการเผยแพร่ ประกอบด้วย การแบ่งปันข้อมูลจากหน้าเว็บไซต์ข่าวต่างๆ, การแบ่งปันข้อมูลจากยูทูป (Youtube), การแบ่งปันข้อมูลจากเฟสบุ๊กเพื่อน เป็นต้น กลยุทธ์การใช้สื่อเหล่านี้เป็นการทำให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้หลายช่องทาง โดยเฉพาะโลกยุคข้อมูลข่าวสารที่ร่วมสมัย ทำให้ผู้รับสารติดตามสารนั้นอย่างเข้าใจและไม่เบื่อหน่าย และมีผลต่อการนำไปขบคิดและปฏิบัติของผู้รับสารได้

ผู้รับสาร (Receiver) จากการที่กลุ่มสมาชิกในฐานะผู้ส่งสารได้ใช้สื่อต่างๆ ไปยังผู้รับสารนั้น พบว่า ผู้รับสารส่วนมากเป็นชนชั้นกลางซึ่งวิเคราะห์ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่รับการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นผู้สนใจทางการเมืองและเข้าร่วมเป็นสมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง และกลุ่มสนามการเมือง ก็เนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า การสื่อสารภายในกลุ่มมีลักษณะเป็นการผสมผสานเนื้อหาบริบททางสังคม เศรษฐกิจและบริบททางการเมืองที่มีรูปแบบล้อเลียน อ่านแล้วเพลิดเพลิน ที่ไม่ได้เป็นเนื้อหาในลักษณะจริงจังตลอดเวลา รวมถึงนอกจากช่องทางเฟสบุ๊ก ยังได้รับการแบ่งปันจาก เว็บไซต์ต่างๆ ยูทูป ซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย จึงทำให้พบได้ชัดเจนว่า ผู้รับสาร ภายในกลุ่มสมาชิกเฟสบุ๊ก กลุ่มการบ้านการเมือง และ สนามการเมือง นั้น เป็นกลุ่มคนมีการศึกษา สังเกตได้จากข้อมูลสมาชิกผู้ถูกสัมภาษณ์ ปริญาตรี จำนวน 11 คน ปริญาโท จำนวน 4 คน มีความทันสมัย อายุเฉลี่ย 34 ปี อีกทั้งผู้รับสารประเภทนี้จะได้รับอิทธิพลจากสื่อต่างๆในการนำเสนอข้อมูลนำไปสู่การให้ความรู้ ความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและทางการเมือง

2.8 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอข้อมูลภายในเพจ กลุ่มการบ้านการเมือง และ สนามการเมืองดังนี้

จากการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกเฟซบุ๊กกลุ่มการบ้านการเมือง และ กลุ่มสนามการเมือง จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ให้สรุปรูปแบบข่าวสารมากที่สุดได้แก่ รูปแบบข้อความภาพ และ รูปแบบข้อความวิดีโอ (ภาพเคลื่อนไหว)

รูปแบบทั้ง 2 แบบ เป็นรูปแบบที่กลุ่มประชากรตัวอย่างนิยมใช้มากที่สุด เนื่องจากสามารถหาได้ง่าย โดยเฉพาะข้อความภาพส่วนใหญ่จะเป็นภาพล้อเลียน เสียดสี ประชดประชัน ซึ่งสามารถสื่อสารได้หลายรูปแบบและก่อให้เกิดความสนใจในการติดตาม

2.8.1 การวิเคราะห์รูปแบบข้อความภาพ ดังนี้

ภาพที่ 4.1 รูปแบบภาพที่ปรากฏบนสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก กลุ่มการบ้านการเมือง

ตลอดระยะเวลาการศึกษาในรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองในการต่อต้าน คสช. ผลของการการศึกษาในครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าเนื้อหาในรูปแบบภาพนิ่ง สมาชิกเฟซบุ๊ก กลุ่ม การบ้านการเมือง และกลุ่มสนามการเมือง รวมทั้ง 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น จำนวน 512 คลิปวีดีโอ มีคลิป วีดีโอ จำนวน 46 คลิปวีดีโอ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ สนามการเมือง 7,480 ภาพ จำนวน 587 ภาพ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งการสื่อสารของแฟนเพจนั้นเป็น การสื่อสารเพื่อการเสียดสีและการสื่อสารนโยบาย คำกล่าวของนายกรัฐมนตรี รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ โดยได้นำเสนอผ่านรูปแบบภาพนิ่งและความคิดเห็นส่วนตัวที่ได้บรรยายไว้ได้ภาพซึ่งมีทั้งของเท็จ และข้อจริงที่สังคมไทยต้องรู้ แต่จะมีสมาชิกบางกลุ่มที่ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพในแต่ละภาพและในทาง กับกันก็จะมีกลุ่มสมาชิกที่สนับสนุนคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คอยตอบโต้ให้

2.8.2 การวิเคราะห์รูปแบบข้อความภาพเคลื่อนไหว (วีดีโอ) ดังนี้

ตลอดระยะเวลาการศึกษาในรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองในการต่อต้าน คสช. ผลของการการศึกษาในครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าเนื้อหาในรูปแบบภาพเคลื่อนไหว (วีดีโอ) สมาชิก เฟซบุ๊ก กลุ่มการบ้านการเมือง และกลุ่มสนามการเมือง รวมทั้ง 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น จำนวน 512 คลิป วีดีโอ มีคลิปวีดีโอ จำนวน 46 คลิปวีดีโอ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งการสื่อสาร ของแฟนเพจนี้เป็นการสื่อสารเพื่อบอกข้อมูลที่เท็จจริง รวมทั้งบอกกิจกรรมต่างๆที่ได้ทำไป โดย การนำเสนอผ่านรูปแบบภาพเคลื่อนไหวและเรื่องราวที่บรรยายไว้ได้วีดีโอ โดยเนื้อหาที่บรรยาย เป็นข้อเท็จจริงที่สังคมไทยต้องรู้ แต่จะมีสมาชิกบางกลุ่มที่ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ ในแต่ละคลิปวีดีโอ ในทางกับกันก็จะมีกลุ่มสมาชิกที่สนับสนุนคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คอยตอบโต้

2.9 การแสดงแนวความคิดการทำงานของรัฐบาลหรือการที่ต้องการให้รัฐบาล แก้ปัญหาด้านใด

คุณวีรยุทธ มงคลเกตต์ สมาชิกเฟซบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง กล่าวว่า สิ่งที่ยากเห็น จากรัฐบาลชุดใหม่มากที่สุดคือการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้วยความที่ทางบ้านประกอบธุรกิจ ค้าขายอาหาร เห็นว่าตลอดระยะเวลาเกือบ 5 ปีที่ผ่านมายอดขายตกต่ำลง ในตลาดมีคนขายมากกว่า คนซื้อ ทำให้เกิดผลกระทบกับครอบครัว รวมถึงลูกจ้างในร้าน หากเศรษฐกิจดีขึ้น ประชาชนจะมี ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่านี้แน่นอน (สัมภาษณ์คุณวีรยุทธ มงคลเกตต์ สมาชิกเฟซบุ๊กกลุ่ม สนาม การเมือง: วันที่ 19 ธันวาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ คุณปราโมทย์ มณีปีไชย สมาชิกเฟซบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง ที่กล่าวว่า อยากให้ยกแผงเศรษฐกิจ ใหม่หมดเลย เพราะรู้สึกว่าการนี้ประเทศเราเศรษฐกิจฝืดมากๆ และรู้สึกว่ามันฝืดมานานมากแล้ว สมควรที่จะได้ปรับชะงะที เรื่องสำคัญในปัญหาเศรษฐกิจที่อยากเสนอแนะคือ คิดว่าประเทศเราเป็น ประเทศเกษตรกรรม ก็อยากให้รัฐบาลดูเรื่องเกษตรกรรมและการส่งออกสินค้าเกษตร เราเป็น

ประเทศเกษตรกรรมก็ควรดูแลเศรษฐกิจเกษตรกรรมให้ดีที่สุด เพราะมันเป็นสิ่งที่เราทำได้ที่ดีที่สุด เราก็ควรทำให้มันดียิ่งขึ้นไปอีก ไม่ใช่ไปพัฒนาส่วนที่เราไม่เก่งควรใช้สื่อร่วมกันสังคมไทยในการสร้างความเปลี่ยนแปลงเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ (สัมภาษณ์คุณปราโมทย์ มธิปิไชย สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง: วันที่ 18 ธันวาคม 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ Faris ที่พบว่า การสื่อสารโดยใช้เฟสบุ๊ก และเครือข่ายเชิงสังคมในทางการเมือง ได้สร้างกระแสความสนใจทางการเมืองและประเด็นทาง เศรษฐกิจและสังคมออกไปในวงกว้าง เกิดการกระตุ้นความสนใจเริ่มตั้งแต่ในระดับปัจเจกบุคคล และขยายตัวออกไปสู่สังคมได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้สูงยิ่ง รวมทั้งการทำงานขององค์กรส่งข้อมูลในโปรแกรม Twitter การสื่อสารของการสนทนาในสังคม บล็อก (Blogsphere) ฯลฯ ยังเป็นการสร้างความเป็นอิสระของสื่อและโลกอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ลำพังแต่การสื่อสารที่เกิดขึ้น ในพื้นที่ของเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์แต่เพียงประการเดียว ยากที่จะ สร้างการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองได้ แต่หากนำเอาการสื่อสารดังกล่าวมาผนวกกับการ ปฏิบัติการทางสังคมด้วยแล้ว ก็จะส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองได้ อย่างใหญ่หลวง นักการสื่อสารและนักการเมืองจึงต้องรู้จักบูรณาการองค์ประกอบทั้ง สองส่วนเข้า ด้วยกันอย่างเป็นระบบด้วย

คุณสถาพร หารจริง สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง กล่าวว่า อยากให้แก้ไข ระบบการศึกษามากที่สุด ปัญหาของประเทศไทยคือระบบการศึกษาที่มีความเหลื่อมล้ำทับซ้อนกัน หากครอบครัวไหนมีทุนมากกว่าก็สามารถส่งเสริมการศึกษาได้จากการเรียนกับสถาบันกวดวิชา การเข้าโรงเรียนดีๆ ตรงนี้คือช่องว่างที่เห็นได้ชัด หากมีการแก้ไขระบบการศึกษาให้ทุกโรงเรียนมี มาตรฐานทัดเทียมกันก็จะเป็นเรื่องดีกับทุกฝ่าย รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ไม่ ยึดติดกับหลักสูตร แต่ยึดเด็กเป็นแกนกลางในการเรียนการสอนก็จะส่งผลดีกับเด็กในระยะยาวมาก ขึ้น (สัมภาษณ์คุณสถาพร หารจริง สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง: วันที่ 13 ธันวาคม 2561) ซึ่งคำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณจรรุวรรณ เศษสนิท สมาชิกเฟสบุ๊ก กลุ่ม การบ้านการเมือง ที่กล่าวว่า ส่วนที่อยากให้แก้ไขปัญหามากที่สุดคือปัญหาระบบการศึกษา อยากให้พัฒนาการศึกษาของไทยให้เหมาะสมกับวัยและอายุของนักเรียนให้มากที่สุด อีกเรื่องคือ ปัจจุบันการศึกษาไทยและค่าครองชีพยังไม่ตอบโจทย์มากเท่าที่ควร เนื่องจากค่าครองชีพมีผลต่อ ชีวิตประจำวัน จึงควรมีการปรับรายได้ของประชาชนให้สอดคล้องเหมาะสมกับค่าครองชีพ นอกจากเรื่องการศึกษาแล้วอยากให้มีการพัฒนาส่งเสริมหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่มีความสำคัญ กับการทำงานที่เสี่ยงภัยและการทำงานที่ต้องใช้ความอดทนสูง เพื่อเป็นการพัฒนาทางวิชาชีพและ เป็นผลดีกับตัวบุคคลในการทำงาน (สัมภาษณ์คุณจรรุวรรณ เศษสนิท สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้าน การเมือง: วันที่ 11 ธันวาคม 2561)

2.10 การแสดงแนวคิดการทำงานของ คสช. ตลอดระยะเวลา 4 ปี (2557-2561) ส่งผลกระทบบ้านใด

สมาชิกท่านหนึ่งไม่ประสงค์ออกนาม ซึ่งเป็นสมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมืองกล่าวว่า ย้อนไปเมื่อสี่ปีก่อน พล.อ.ประยุทธ์แถลงการณ์ถึงเหตุการณ์เข้ายึดอำนาจว่า มาจากสถานการณ์รุนแรงที่มีแนวโน้มขยายตัว เนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองในหลายพื้นที่ จึงต้องการนำประเทศเข้าสู่สภาวะปกติ และเพื่อให้ประชาชนกลับมารักและสามัคคีกัน รวมทั้งเริ่มการปฏิรูปโครงสร้างการเมือง เศรษฐกิจสังคม เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่ายแต่สิ่งที่ปรากฏคือ คสช. มักอาศัยอำนาจ ควบคุมสั่งการ แก่ไข “อุปสรรค” ในการบริหารประเทศ ผ่านการออกประกาศและคำสั่งหัวหน้า คสช. รวมถึงใช้อำนาจพิเศษ ตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวปี 2557 ตามแบบที่ คสช. วาดฝันไว้ตามคติพจน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” แต่สิ่งที่ต้องเสียไปคือ สิทธิเสรีภาพของประชาชนที่หายไปพร้อมๆ กับงบประมาณมหาศาลหลังผ่านร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จในปี 2560 สิ่งทีหัวหน้า คสช. พยายามชูเด่น คือ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และการปฏิรูปประเทศ และไม่ลืมสรรหาถ้อยคำมาเป็นจุดขาย ไม่ว่าจะเป็น “ประเทศไทย 4.0” “ประชารัฐ” และ “ไทยนิยมยั่งยืน” หลังบริหารประเทศมาแล้ว 4 ปีและเลื่อนการเลือกตั้งมาแล้ว 5 ครั้ง หัวหน้า คสช. ก็ประกาศเปิดตัวเป็น “นักการเมือง” หลังจากที่เคยปฏิเสธไปแล้ว 9 ครั้ง พล.อ.ประยุทธ์ เดินหน้าจัดประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรเดินสายพบนักการเมืองเจ้าของพื้นที่เดิม ตั้งแต่กลางปี 2560 ท่ามกลางเสียงวิจารณ์จากฝ่ายการเมืองและนักวิชาการว่าเป็นการสร้างฐานเสียงปูทางสู่การเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดคือเรื่องของเศรษฐกิจปากท้องประชาชนที่จะต้องกระทบ (สัมภาษณ์คุณชตฤณ พลอยคำ สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 4 ธันวาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณวิทยา แสงดาว สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง ที่กล่าวว่า การทำงานของรัฐบาล คสช. มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่ารัฐบาลที่มาจากการทำรัฐประหาร แต่งตั้งข้าราชการเมืองที่มีอาชีพทหาร จึงไม่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในนโยบายด้านเศรษฐกิจ ทั้งอาจด้วยที่ผมมีอาชีพเป็นพ่อค้าซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากรัฐบาลชุดนี้ ค่าขายไม่ดีเหมือนแต่ก่อน (สัมภาษณ์คุณวิทยา แสงดาว สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 15 ธันวาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณณัฐณามนต์ อสุณี สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง กล่าวว่า การแสดงแนวคิดและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จะส่งผลกระทบทางการเมือง หรืออีกนัยหนึ่งการแสดงแนวคิดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปในทิศทางที่ดีขึ้น การที่คณะคสช. ทำการปฏิวัติรัฐประหารตั้งแต่ปี 2557 – 2561 และเข้ามาบริหารประเทศรวมถึงการแต่งตั้งข้าราชการการเมืองเข้ามาบริหารประเทศ

โดยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาการทำงานของรัฐบาลได้ทำการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ แต่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศและการลงทุนด้านต่างๆ กับหยุดชะงัก โดยที่รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์และความตั้งใจ ในทางกลับกันทำให้ประชาชนเกิดปัญหาเรื่องความเป็นอยู่แหล่งทำมาหากินและปากท้องของประชาชนกับประสบปัญหาเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเป็นผลมาจากการแต่งตั้งข้าราชการทหารที่ไม่มีความชำนาญ ด้านเศรษฐกิจ หรือการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและกลุ่มสมาชิก สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้ประชาชนหรือกลุ่มสมาชิกมีความต้องการเสนอแนวทางและแสดงแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เป็นที่ไปในทิศทางที่ดีขึ้น (สัมภาษณ์คุณณัฐญามณต์ อสุณี สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 16 ธันวาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณวิรุทธ มงคลเกตุ สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง กล่าวว่าการแสดงแนวความคิดของสมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่มการเมือง และการกลุ่มสนามการเมือง เป็นการแสดงแนวความคิดเฉพาะในกลุ่มสมาชิกที่เกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลตลอดระยะเวลาที่รัฐบาล คสช. และข้าราชการเมือง ของ คสช. เข้ามาบริหารประเทศ ซึ่งการแสดงแนวความคิดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการเข้ามาบริหารประเทศ ของรัฐบาล คสช. เพื่อแก้ปัญหาต่างๆที่ประชาชนส่วนใหญ่ประสบปัญหา โดยสาเหตุใหญ่จะเป็นระบบเศรษฐกิจ และปัญหาปากท้อง ของประชาชน แต่เมื่อเวลาผ่านไปปัญหาเศรษฐกิจไม่สามารถแก้ไขได้ตามที่ประชาชนคาดหวัง และทวีความรุนแรงขึ้นจึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งข่าวสารข้อมูลย้อนกลับให้รัฐบาลได้ทราบถึงปัญหาที่ประชาชนประสบอยู่ และมีความต้องการให้รัฐบาลแก้ปัญหาที่ประชาชนต้องการ (สัมภาษณ์คุณวิรุทธ มงคลเกตุ สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง: วันที่ 19 ธันวาคม 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคุณณัทพร ศิริไทย (2546) ศึกษาเรื่อง “การสื่อสารการเมืองของภาคประชาชน: กรณีศึกษาคณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)” จากผลการศึกษาพบว่า มีความคาดหวังให้ ครป. เพิ่มรูปแบบและวิธีการสื่อสารที่เข้าถึงโดยตรงต่อประชาชนระดับล่างให้มากขึ้น อีกทั้ง การสื่อสารผ่านองค์กรเครือข่ายระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเข้าถึงประชาชนระดับล่าง แต่ ครป. ยังไม่มีนโยบายและแบบแผนการสื่อสารที่ชัดเจน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจกับประชาชนระดับล่าง ส่วนการสื่อสารที่มีต่อองค์กร สถาบันทางการเมือง และรัฐบาลนั้น ส่วนใหญ่ ครป. สื่อสารผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนและสื่อเฉพาะของ ครป. ซึ่งนับว่ามีประสิทธิภาพและผลงานดีระดับหนึ่ง โดย ครป. มีบทบาทในการเสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ส่วนการสื่อสารทางการเมืองของภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารโดยผ่านช่องทางหรือรูปแบบใด ทั้ง ก่อนและหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ไม่มีความแตกต่างกัน โดยภาคประชาชนและ ครป. ยังไม่สามารถเข้าถึงหรือใช้ช่องทางต่างๆ ในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อตอบสนองต่อปัญหา ตลอดจนการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนและมีผลในทางปฏิบัติ

สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) เพื่อเข้าถึงประชาชนระดับล่าง ผ่านช่องทางการสื่อสารในรูปแบบเดิมยังไม่บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ที่ได้ดีพอ ควรจะหาช่องทางการสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติมอีก

2.11 บอกกับรัฐบาล คสช. ได้ ท่านจะบอกอะไร

คุณปราโมทย์ มธิปิไชย สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมืองกล่าวว่า รัฐบาล คสช. เป็นสังคมแบบเล่นพรรคเล่นพวก สังคมแบบพี่น้อง เกรงใจกัน ของพวกนายทหาร รุ่นพี่รุ่นน้อง เกรงใจกัน เลยทำให้เหมือนกับว่าเขาเด็ดขาดกับฝ่ายอื่น แต่กับพวก คสช.เองกลับไม่เด็ดขาด เลยทำให้ คสช. ไม่สามารถปฏิรูปประเทศได้อย่างจริงจัง เมื่อ คสช. ไม่สามารถปฏิรูปประเทศได้ มันก็แก้ปัญหาที่ยังคงค้างอยู่ไม่ได้ ประชาชนก็เลยไม่มีทางออก ยังคงต้องอยู่กับแบบสภาพเดิม ไม่มีการพัฒนา รวมถึงรายได้ของประชาชนก็ไม่เพิ่มขึ้น จึงเห็นควรเปลี่ยนคณะทำงานใหม่ เพราะการที่ประเทศไม่พัฒนาแต่ทางประเทศเพื่อนบ้านเราพัฒนาขึ้นทุกวัน (สัมภาษณ์คุณปราโมทย์ มธิปิไชย สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง: วันที่ 18 ธันวาคม 2561) ซึ่งทำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณณัฐญาณนต์ อสุณี สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง กล่าวว่า การที่มีรัฐบาลที่ดำเนินงานมาแล้วถึง 4 ปี แต่ประเทศไม่มีการพัฒนาที่ดีขึ้น ในทางกลับกัน ประเทศเพื่อนบ้านพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นควรเปลี่ยนรัฐบาลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาดำเนินงานแทน (สัมภาษณ์คุณณัฐญาณนต์ อสุณี สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 16 ธันวาคม 2561) และยังสอดคล้องกับคุณกิตติชัย ชัยรัตน์ สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมืองกล่าวว่า มีความต้องการให้รัฐบาล คสช. แก้ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจมากที่สุด เช่น เห็นควรให้เน้นเรื่องพื้นฐานกับคนรากหญ้าก่อน ไม่ใช่สนับสนุนนายทุนให้ทำอะไรก็ได้ทำให้คนรากหญ้าทำมาหากินลำบาก นโยบายควรแก้ไขให้ดีกว่านี้ การที่ไปดูงานต่างประเทศบ่อยๆ ควรได้รับข้อมูลที่มีประโยชน์กลับมาพัฒนาประเทศ ไม่ใช่ระบบ ระเบียบแบบเดิมๆ ไทยแลนด์ 4.0 ควรพัฒนาไม่ใช่ก้าวถอยหลัง อย่างเช่นรัฐบาลประเทศรัสเซีย สภาพรัฐบาลคล้ายคลึงกับประเทศไทยตอนนี้ สภาพภูมิประเทศใหญ่กว่ามาก แต่สามารถบริหารประเทศทั้งทหารและประชาชนได้ดีกว่า ควรหาคนเก่งๆ ในแต่ละด้านมาทำงาน ไม่ใช่เอาแต่พวกตนเอง ประเทศชาติจะได้เดินหน้าต่อไปทุกวันนี้เพื่อน

บ้านแต่ละชาติก็แข่งไปหมดแล้ว (สัมภาษณ์คุณกิตติชัย ชัยรัตน์ สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง: วันที่ 20 ธันวาคม 2561)

ทางด้านคุณ ชิดชนก รัตนา สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมืองได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลและผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล คสช. ในแนวความคิดและมุมมองการนำเสนอผลการทำงานของรัฐบาลช่วงตั้งแต่ปี 2557 – 2561 ซึ่งเป็นช่วงระยะที่รัฐบาลดำเนินการภายใต้คณะ คสช. โดยที่กลุ่มสมาชิกและประชาชนได้รับผลกระทบต่างๆจากการบริหารงานของรัฐบาล จึงได้นำเสนอแนวคิดตามหลักประชาธิปไตยภายใต้หลักการ ความจริง ความถูกต้อง เหตุผล และประโยชน์นี้ได้รับจากผลการทำงาน จากปัจจัยทางการเมืองที่ถือเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงการบริหารผลการทำงาน การประเมินผลการทำงานบนพื้นฐานความรู้ความสามารถ ตลอดจนการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารงานของรัฐบาลให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดที่คล้ายคลึงกันทำให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ที่จะสะท้อนความคิดของกลุ่มสมาชิกและประชาชนทั่วไป (สัมภาษณ์คุณชิดชนก รัตนา สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง: วันที่ 20 ธันวาคม 2561)

ทางด้านคุณเจริญ อ่อนน้อย สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง กล่าวว่าแสดงแนวความคิดและความรู้สึกต่อการบริหารและผลการทำงานของรัฐบาล คสช. ในรอบที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2557 – 2561 ได้แสดงแนวความคิดที่หลากหลายแต่ส่วนใหญ่จะเป็นไปทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อการค้ารงชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ (สัมภาษณ์คุณเจริญ อ่อนน้อย สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม สนามการเมือง: วันที่ 20 ธันวาคม 2561)

ทางด้านคุณจรรุวรรณ เศษสนิท สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง กล่าวว่าแสดงแนวคิดและการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้สะท้อนแนวความคิดของตนเองและกลุ่มสมาชิกในการที่รัฐบาล คสช. เข้ามาแก้ปัญหาและเข้ามาบริหารประเทศโดยการทำรัฐประหาร ก้าวเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนที่มีความต้องการให้คณะ คสช. เข้ามาบริหารและแก้ปัญหาที่เกิดจากการทำงานของรัฐบาลชุดก่อนทั้งทางด้านระบบของเศรษฐกิจ ความสามัคคีของคนในชาติ และปัญหาการคอร์รัปชันของนักการเมือง รวมไปถึงความแตกแยกทางความคิดของกลุ่มคนต่างๆ แต่ผลการทำงานของรัฐบาล คสช. กลับไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆที่เคยรับปากไว้ได้และริรอนสิทธิในการแสดงแนวความคิดของกลุ่มคนที่มีความเห็นต่างจากรัฐบาล คสช. รวมไปถึงการจัดสรรงบประมาณที่เกินความจำเป็นของทหารในการป้องกันประเทศจึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มของกลุ่มคนที่มีแนวคิดเหมือนกันหรือคล้ายไปในทางเดียวกัน เพื่อบ่งบอกถึงจุดยืนในทางความคิดของกลุ่มสมาชิกในการส่งข่าวสารและการต่อต้านการทำงานของ คสช. (สัมภาษณ์คุณจรรุวรรณ เศษสนิท สมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่ม การบ้านการเมือง: วันที่ 11 ธันวาคม 2561)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561 ผู้ศึกษาได้นำเสนอสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561

1.2 เพื่อศึกษาผลกระทบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด 3 ส่วนคือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์ 2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง และ 3) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านเฟสบุ๊ค มาประกอบเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ซึ่งเป็นสมาชิกในเฟสบุ๊ค กลุ่มการบ้านการเมือง และกลุ่มสนามการเมือง ซึ่งสามารถสรุปผลงานวิจัยและเรียบเรียงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561

รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของสมาชิกในกลุ่ม ช่วงรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561 จากการศึกษาพบว่าช่องทางสื่อสารทางการเมืองที่สมาชิกเฟสบุ๊ค กลุ่มการบ้านการเมือง และกลุ่มสนามการเมืองได้รับข่าวสารตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองมาจากเฟสบุ๊ค

ภาพที่ 5.1 ตัวอย่างสื่อ อินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก เพจ “การบ้านการเมือง”

กลุ่มสมาชิก เฟสบุ๊ก กลุ่มการเมือง และกลุ่มสนามการเมืองพบว่าการรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ อย่าง เฟสบุ๊ก เป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบใหม่ และถือว่าเป็นช่องทางที่สำคัญ โดยกลุ่มสมาชิกสามารถรับข่าวสารค้นหา แสดงแนวความคิด รวมถึงการกระจายข่าวสารในกลุ่มสมาชิกด้วยตนเองได้อย่างเสรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังรัฐบาล คสช. เข้ามาบริหารประเทศและควบคุมการทำงานของสื่อทุกประเภท การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์จึงถือว่าเป็นช่องทางเดียวที่หลุดพ้นจากการควบคุมของ รัฐบาล คสช.

จากการศึกษารูปแบบของการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ของสมาชิก เฟสบุ๊ก กลุ่มการเมือง และกลุ่มสนามการเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดให้กลุ่มสมาชิกแสดงแนวความคิด 4 ประเภท ได้แก่ 1. ข้อความภาพ 2. ข้อความภาพเคลื่อนไหว 3. ข้อความตัวอักษร 4. ข้อความเสียง ข้อความที่กลุ่มสมาชิกพบมากที่สุด คือ

1.2 ข้อความภาพ

ภาพที่ 5.2 ตัวอย่างข้อความภาพจากสื่ออินเทอร์เน็ต

5.2 ข้อความภาพเคลื่อนไหว (วิดีโอ)

ภาพที่ 5.3 ตัวอย่างข้อความภาพเคลื่อนไหว (วิดีโอ)

สรุปผลในส่วนของรูปแบบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ของกลุ่มสมาชิก เฟสบุ๊ก กลุ่มการบริหารเมือง และกลุ่มสนามการเมืองพบการใช้รูปแบบข้อความภาพมากที่สุดและรูปแบบการสื่อสารในรูปแบบวิดีโอเป็นรูปแบบที่กลุ่มสมาชิกเลือกกรองลงมา จากการศึกษา ผู้วิจัยยังพบว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ภูมิทัศน์ของสื่อเปลี่ยนแปลงไปสู่การ

สื่อสารยุคใหม่ ซึ่งประชาชนหรือกลุ่มสมาชิกสามารถส่งต่อข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ประเภท เฟสบุ๊ก ช่องทางอื่นๆ ได้อย่างอิสระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเมืองในยุคสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อ เปิดกว้างให้กับการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย

5.3 ผลกระทบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561

การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นนวัตกรรมสำคัญในการสื่อสารทางการเมืองในยุคปัจจุบัน ซึ่งจากอดีตที่ผ่านมาการสื่อสารทางการเมืองจะมีเพียงข้อความหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ถูกกำหนดขึ้น จนเป็นกระแสสังคมที่ออกมาคัดค้านหรือต่อต้านการทำงานของรัฐบาลในยุคสมัยต่างๆ ต่อมา มีการบูรณาการโดยนำข้อความภาพ เสียง รวมไปถึง ภาพเคลื่อนไหว เข้ามาเป็นจุดสนใจทำให้เกิดกระแสการต่อต้านหรือคัดค้านที่ทวีความเข้มข้นของข้อความต่างๆ มากขึ้น ผู้วิจัยหวังผลให้กลุ่มสมาชิก เฟสบุ๊ก กลุ่มการบริหารเมือง และกลุ่มสนามการเมืองมีส่วนร่วมในการแสดงแนวความคิดทางการเมือง และแสดงจุดยืน แนวคิดทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์จึงถือเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับคณะรัฐบาล คสช. ในการแสดงแนวคิดและให้รัฐบาล คสช. รับรู้ความเดือดร้อนของประชาชน ในอนาคตการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ อาจมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงผลการดำเนินงานของรัฐบาล เนื่องจากอำนาจแห่งเทคโนโลยีมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งในฐานะผู้สร้างอำนาจและประโยชน์ ต่อผู้ใช้ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการแสดงแนวความคิดที่มีผลต่อการทำงานของรัฐบาล ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยจิตสำนึกของตนเอง ผู้วิจัยมิได้ต้องการเปลี่ยนแปลงการทำงานของรัฐบาลแต่อย่างใด รวมถึงมิได้มีความประสงค์ที่จะต่อต้านการบริหารงานของรัฐบาล คสช. ในทางกลับกัน เพียงจะเป็นกระบอกเสียงและช่องทางหนึ่งให้รัฐบาลได้เล็งเห็นถึง สภาพความเป็นอยู่ ความฝืดเคืองทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อปากท้องของประชาชนในระดับกลางลงไปถึงระดับล่าง

2. อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษาโดยแยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

ในการอภิปรายผลการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557-2561 ผู้วิจัยได้นำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งหัวข้อดังกล่าว ผู้วิจัยมิได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพียงแต่นำเสนอบุคคลหรือกลุ่มสมาชิกที่ให้ความสนใจในการติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง ผลการดำเนินนโยบายของ

รัฐบาล ยุค คสช. ซึ่งการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเรื่องของบุคคลทั่วไปที่ทุกคนสามารถเข้าถึง แต่การเคลื่อนไหวทางการเมืองจะมีเพียงบุคคลบางกลุ่มที่สนใจติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง

2.1 กลุ่มเป้าหมายหรือสมาชิกเฟสบุ๊กกลุ่มการบริหารการเมือง และกลุ่มสนามการเมือง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพพบว่า กลุ่มเป้าหมายงานวิจัยดังกล่าว มีลักษณะเป็นบุคคลที่มีการศึกษา และประกอบวิชาชีพที่มีความมั่นคง จึงไม่ต้องการแสดงออกทางสังคมภายนอก และมีความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้เป็นอย่างดี ประกอบกับเป็นผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง การติดตามข่าวสารของบ้านเมืองในช่องทางต่างๆ ได้หลายช่องทาง ทั้งนี้เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นการสื่อสารทางการเมืองในอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดเพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มสมาชิก เฟสบุ๊ก ที่มีแนวคิดและความต้องการไปในทิศทางเดียวกันซึ่งในการรวมกลุ่มของกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยนั้นพบว่า กลุ่มสมาชิก เฟสบุ๊ก ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีการเชิญชวนบุคคลต่างๆ ที่มีความสนิทสนมและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันเช่นบุคคลในครอบครัว เพื่อนร่วมงานและบุคคลที่มีอุดมการณ์ไปในทิศทางเดียวกันและความเห็นทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกันที่เกิดความไม่พอใจผลการดำเนินงานนโยบายของรัฐบาล คสช. รวมไปถึงความรู้สึกไม่พอใจและไม่เห็นด้วยกับนโยบายบางอย่างของรัฐบาลที่มีได้ก่อประโยชน์ให้กับบุคคลทั่วไป จึงได้แสดงแนวคิดและความรู้สึกทางการเมือง ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับวันฉัตร โกลลวิวัฒน์ “กลุ่มคนเสื้อหลากสี” เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีรูปแบบการรวมตัวของกลุ่มสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยความไม่พอใจและต้องการแสดงออกทางการเมือง จึงได้มีลักษณะการรวมกลุ่มที่เป็นเครือข่ายผ่านสังคมออนไลน์ของกลุ่มคนเสื้อหลากสีบน เฟสบุ๊ก จะเห็นได้ว่ารูปแบบของการรวมตัวของกลุ่มเป้าหมายเป็นรูปแบบของการเชิญชวนระหว่างเพื่อน ญาติหรือคนรู้จักของตนสอดคล้องกับ พัสณีย์ นุตาลัย ที่ระบุว่ากลุ่มคนชั้นกลางนั้นมีลักษณะที่มีความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก มีการศึกษาดี มีความคาดหวังในชีวิตสูง มีความตื่นตัว ติดตามและรับรู้ข่าวสารทางการเมืองอย่างกว้างขวาง รวมถึงการสื่อสารทางการเมืองค่อนข้างดี สอดคล้องกับวิลโลว์ กฤษณะภู่ติ กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่เกิดการรวมกลุ่มได้แก่ 1. ปัจจัยด้านสังคม คือ ความต้องการเป็นกลุ่มก้อนทางสังคม เพื่อช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัย กลุ่มคนเสื้อหลากสีนั้นในส่วนมากล้วนมีการรวมตัวที่เกิดจากการชักชวนจากเพื่อนคู่เพื่อนที่ตนรู้จัก เข้าร่วมรวมกลุ่มเพื่อที่จะต้องการแสดงพลังหรือความไม่เห็นด้วยต่อเหตุการณ์ในขณะนั้น 2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือการมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกับการรวมกลุ่มของคนเสื้อหลากสีในช่วงนั้นจะเห็นได้ว่าบางบุคคลที่ได้เข้าร่วมกลุ่มนั้นเกิดจากความเดือดร้อนส่วนบุคคลในหน้าที่การงานหรือการค้าขายของตนเอง ซึ่งไม่ใช่เหตุผลทางการเมืองเลย 3. ปัจจัยทางเทคโนโลยี เช่นการสื่อสารคมนาคม กล่าวคือ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมไม่สามารถอยู่เพียงลำพังได้ การที่มนุษย์อยู่

ได้ในสังคมนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทำการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นวัจนภาษาหรืออวัจนภาษา เมื่อมีการสื่อสารจึงเกิดการรวมกลุ่ม ซึ่งรูปแบบการรวมกลุ่มนั้นทำให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร โดยในกลุ่มคนเลื้อยหลายก็ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นเกิดข่าวสารที่มีทั้งความจริงและการถูกบิดเบือน รวมถึงยังใช้เพื่อเป็นการตรวจสอบหรือนัดแนะกลุ่มในการทำกิจกรรมต่างๆ สอดคล้อง กับแนวคิดของ Berscheid and Walster กล่าวว่า ทักษะคติ (Attitude) คือ แนวความคิดหรือมองโลกไปในแนวทางเดียวกัน ลักษณะทางสังคม (Social Characteristics) อยู่ในสังคมระดับเดียวกันมีต้นทุนทางสังคมคล้ายกัน สติปัญญา (Intelligence) มีความสามารถในระดับเดียวกันหรือในเรื่องเดียวกัน และยูทอป อิศรชัย กล่าวว่าสื่ออินเทอร์เน็ตส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่มที่มีการศึกษาที่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมากกว่าประชาชนทั่วไป

2.2 การแสดงแนวความคิดการทำงานของรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

แนวคิดและการแสดงแนวความคิดการทำงานของคณะรัฐบาล ผู้วิจัยมิได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพียงแต่นำเสนอ แนวความคิดของกลุ่มสมาชิกที่แสดงแนวความคิดผลการดำเนินงานของรัฐบาลของ คสช. เท่าที่ผ่านมาและมุมมองของประชาชนที่มีความสนใจการเมืองการเคลื่อนไหวทางการเมือง นโยบายและผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลเท่าที่ผ่านมา

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกเฟสบุ๊ค กลุ่มการบ้าน การเมือง และกลุ่มสนามการเมือง ได้นำเสนอแนวความคิดการทำงานของรัฐบาล คสช.ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 ที่ผ่านมา ซึ่งผลการทำงานและนโยบายการทำงานของรัฐบาล คสช. ได้แพร่กระจายในการสื่อสารทางการเมือง ระบบเก่าคือโทรทัศน์ และการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ผลการทำงานของข้าราชการเมืองมีทั้งข้อมูลที่เป็นด้านบวกและด้านลบ สลับกันไปซึ่งอำนาจแห่งสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟสบุ๊ค ของกลุ่มสมาชิกและผู้สนใจสามารถทราบถึงกิจกรรมและผลการดำเนินงานของรัฐบาลไปพร้อมๆกัน โดยสมาชิกที่ติดตามความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาลสามารถที่จะกดแชร์ เพื่อกระจายและส่งต่อข้อมูลหรือกดปุ่มชอบเพื่อกดสนับสนุนหรือชื่นชอบ ผลของการทำงานในนโยบายนั้นๆ ตลอดจนถึงการดำเนินงานของรัฐบาลที่ทำให้ประชาชนประสบปัญหาด้านปากท้อง การดำรงชีวิต และการหยุดชะงักของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้ทำให้ประชาชนที่เคยสนับสนุน และชื่นชอบคณะ คสช ในการทำปฏิวัติรัฐประหาร เกิดความหมดศรัทธา ในผลการดำเนินงานของรัฐบาลจึงต้องการที่จะนำเสนอแนวคิดและการแสดงแนวความคิดและสะท้อนผลการดำเนินงานของรัฐบาลในมุมมองของกลุ่มสมาชิก ตลอดจนการเอื้อประโยชน์ทางการเมือง และการจัดสรรงบประมาณในการป้องกันประเทศที่เกินความจำเป็นในสายตาหรือมุมมองของประชาชน และเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ ที่จะนำเสนอและสะท้อนผลลัพท์ให้ข้าราชการการเมือง ได้รับทราบและรับรู้ถึงปัญหาด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาล โดยใช้การสื่อสารทาง

การเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นช่องทางที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงและแสดงแนวคิดได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับกฤษฎพร พนศิริ กล่าวว่าอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจากการที่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตกระจายออกไปในส่วนต่างๆ ของประเทศเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับบุญพริกา เจียงเพ็ชร กล่าวว่า สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นระบบการสื่อสารทางการเมืองที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางการเมืองของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ รวมถึง วรา วัฒนาจตุรพร พบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตสามารถสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนได้มาก เพราะสะดวกและแสดงแนวความคิดได้อย่างอิสระสอดคล้องกับ นัฏกร บุญมาเลิศ ที่กล่าวว่า การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันนั้นจำเป็นที่จะต้องใช้การสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงบุคคลในกลุ่มเข้าหากันการรวมกลุ่มเพื่อผนึกกำลังในการสื่อสารกับสังคมหรือระบบจึงเป็นทางออกที่ช่วยให้เกิดพลังในการสื่อสาร เพราะเรื่องบางเรื่องคนเพียงคนเดียวไม่สามารถทำให้เกิดความน่าเชื่อถือหรือสร้างอำนาจต่อรองใดๆ ได้ แต่เมื่อเกิดการรวมกลุ่มของคนที่มีความคิดทัศนคติ และจุดหมายที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันมารวมตัว ผลที่ได้จึงแตกต่างจากการแยกกันอยู่แยกกันทำซึ่งไม่ก่อให้เกิดพลังในการสื่อสาร และคริสรัฐ ลิ่มตระกูล สรุปว่า ภายใต้สังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Society) การสื่อสารทางการเมืองมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการสื่อสารไปอย่างมาก อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ซึ่งในปัจจุบันพบว่า การสื่อสารทางการเมืองโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น และในการสื่อสารโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์นั้น "อินเทอร์เน็ตมีม" (Internet Meme) ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สำคัญที่มีอนาคตและกำลังได้รับความนิยมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงควรมีการศึกษาพัฒนาการของการใช้อินเทอร์เน็ตมีมในการสื่อสารทางการเมืองไทย (Thai Political Communication) บทบาทของอินเทอร์เน็ตมีมทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ของไทยและนวัตกรรมอินเทอร์เน็ตมีมในสื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อการสื่อสารทางการเมืองของไทยอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจตลอดจนนำเอานวัตกรรมอินเทอร์เน็ตมีมมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองโดยนำเอากรณีการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อชี้ให้เห็นว่านวัตกรรมอินเทอร์เน็ตมีมเป็นรูปแบบของการสื่อสารที่ทรงประสิทธิภาพทางการเมืองรูปแบบหนึ่งในอนาคตที่จะถึงนี้

2.3 รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช.

ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 ของสมาชิกในกลุ่มเป้าหมายงานวิจัย ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561 ของกลุ่มสมาชิก เฟสบุ๊ก “การบ้าน การเมือง” และ “สนาม การเมือง” โดยกลุ่มสมาชิกได้รับข่าวสารข้อมูลและความเคลื่อนไหวทางการเมือง การทำงานของรัฐบาลและข้าราชการเมืองโดยแบ่งเป็น 2 ช่องทาง ช่องทาง

แรก เป็นการสื่อสารทางการเมือง ระบบเก่า คือ ช่องทางโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานะ และอีกช่องทางหนึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมือง บนสื่อสังคมออนไลน์ ของสมาชิก เฟสบุ๊ก ซึ่งเป็นช่องทางที่กลุ่มสมาชิกใช้ในการติดต่อเชื่อมโยง และการนำเสนอแนวคิด ตลอดถึงการแสดงแนวความคิดของกลุ่มสมาชิก รวมไปถึงการส่งต่อหรือการแชร์ข้อมูลของตนเองให้กับเพื่อนๆ ในกลุ่มสามารถช่วยกันเองในการรับข่าวสารข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกด้วยกัน ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีการรวมกันนั้นเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two way Communication) สอดคล้องกับแนวความคิดของ วันฉัตร โกมลวิวัฒน์ กล่าวว่า สมาชิกของกลุ่มเฟสบุ๊ก มีการติดต่อโดยใช้ระบบที่มีการสื่อสารกลับ (Feed Back Communication) คือการตอบโต้ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยเมื่อกลุ่มสมาชิก เฟสบุ๊ก “การบ้าน การเมือง” และ “สนามการเมือง” สามารถแสดงแนวคิดและแสดงแนวความคิดของตนเองในขณะที่ได้รับข่าวสารข้อมูลจากเพื่อนสมาชิกด้วยกันเอง และสามารถแสดงความคิดในมุมมองของตนเองลงในข้อความภาพที่ตนเองได้รับเช่นกัน จึงทำให้การสื่อสารทางการเมือง บนสื่อสังคมออนไลน์ เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยม จากกลุ่มสมาชิก เพราะมีเสรีภาพในการแสดงแนวความคิด สอดคล้องกับประภาพร สีหากล่าวว่า รัฐบาลที่ถูกจัดตั้งโดย คสช. ได้จำกัดในด้านสิทธิและเสรีภาพในการแสดงแนวความคิดของประชาชน การสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นช่องทางเดียวที่ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงแนวความคิด สอดคล้องกับคริสที ลิมตระกูล พบว่าอินเทอร์เน็ตมีพื้นที่ใช้ในการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแบ่งเป็น 4 ประเภทได้แก่ อินเทอร์เน็ตมีประเภทข้อความ (Text internet meme) อินเทอร์เน็ตมีประเภทรูปภาพ (Picture internet meme) อินเทอร์เน็ตมีประเภทรูปภาพ ผสมข้อความ (Picture and Text internet meme) และอินเทอร์เน็ตมีประเภทคลิปวิดีโอ และสอดคล้องกับวันฉัตร โกมลวิวัฒน์ พบว่าสื่อมวลชนในปัจจุบันมีความนิยมน้อยลงเนื่องจากสื่อออนไลน์มีการเกิดขึ้นและรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์มีการรวมข้อเด่นของสื่อมวลชนไว้ว่าที่เดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพและตัวอักษร ภาพเคลื่อนไหวของสื่อโทรทัศน์ เสียงของสื่อวิทยุ โดยรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์สามารถเก็บข้อมูลได้นาน และสามารถส่งต่อให้กลุ่มสมาชิกได้ทันที สอดคล้องกับแนวคิดของ William Gibson (อ้างถึงใน กรรณิกา เชาววัฒนกุล) ที่กล่าวว่าชุมชนไซเบอร์สเปซ (Cyberspace Community) นั้นหมายถึงอาณาบริเวณหรือพื้นที่เสมือนจริง (Virtual Reality) ที่เชื่อมโยงบุคคลต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยผ่านสื่อกลางคือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การเกิดชุมชนไซเบอร์สเปซก็เป็นผลจากที่บุคคลมีทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถติดต่อสื่อสารสนทนา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้อย่างอิสระ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในหลากหลายรูปแบบวิธีการ เช่น การส่งข้อความผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) , IRC กระดานสนทนาออนไลน์โปรแกรม Chat โปรแกรมสนทนา ICQ การแสดงแนวความคิดผ่านเว็บบอร์ด

ต่างๆ บนหน้าเว็บไซต์ (WWW) เป็นต้น จนเกิดการรวมตัวกลุ่มกันขึ้นผ่านการติดต่อสื่อสารในอินเทอร์เน็ต และใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อหลักในการสื่อสารในลักษณะกลุ่มหรือชุมชน

2.4 การมีส่วนร่วมและการแสดงออกที่มีผลกระทบต่อการศึกษาทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการต่อต้านรัฐบาล คสช. ช่วง พ.ศ. 2557 – 2561

การมีส่วนร่วมและการแสดงออกทางการเมือง เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการทราบถึงแนวคิดของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกเฟซบุ๊ก กลุ่มการบ้าน การเมือง และ กลุ่มสนามการเมือง ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความต้องการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นรวมถึงการแสดงทัศนคติและแนวความคิดของกลุ่มสมาชิกต่อการทำงานของรัฐบาลภายใต้การดูแลของคณะคสช. และผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยเป็นที่ทราบกันว่าข้าราชการเมืองของรัฐบาลชุดนี้ เข้ามาบริหารประเทศภายใต้การดูแลของคณะ คสช. รวมถึงการดำเนินนโยบายภายใต้การควบคุมดูแล ของคณะคสช. ที่เข้ามาบริหารประเทศจากการปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งและวิกฤตการณ์ทางการเมือง สอดคล้องกับ Samuel Finer (อ้างถึงใน กนลา สุขพานิช) กล่าวว่า ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ลุกลามไปถึงความขัดแย้งทางสังคม ซึ่งเปิดทางให้ทหารสามารถเข้ามารัฐประหารได้ จากแนวคิดการแทรกแซงทางการเมือง แต่ผลการดำเนินนโยบายของข้าราชการการเมืองเท่าที่ผ่านมากลับสร้างความเสื่อมศรัทธาให้กับกลุ่มสมาชิกเฟซบุ๊ก ประชาชนทั่วไป ในนโยบายที่เข้ามาแก้ไขปากท้องของประชาชน และแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อประชาชนทั่วไป รวมถึงการขาดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาในระบบเศรษฐกิจทำให้เศรษฐกิจและการลงทุนในประเทศเกิดการหยุดชะงัก ประชาชนทั่วไปเกิดความฝืดเคือง ในการดำรงชีวิตจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อต้องการเป็นกระบอกเสียง และการส่งข้อมูลป้อนกลับ (Feed Back) ให้คณะรัฐบาลได้ทราบความต้องการของประชาชน ที่ต้องการให้รัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศ เกิดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ความเป็นอยู่ของประชาชน สมกับที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้ามาบริหารประเทศ โดยมีได้มีผลประโยชน์และเอื้อต่อพวกพ้องตนเอง โดยเป็นรูปแบบการสื่อสารจากล่างขึ้นบน เพื่อแสดงแนวความคิดของสมาชิกและประชาชนทั่วไป ให้คณะรัฐบาลทราบถึงปัญหาที่กลุ่มสมาชิกและประชาชนประสบ โดยยังมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงไปในทิศทางที่ดีขึ้น สามารถแสดงแนวความคิดได้อย่างเป็นอิสระสอดคล้องกับ วรา วัฒนาจตุรพร พบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตสามารถสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ได้มาก เพราะสะดวกและแสดงแนวความคิดได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับ ยุทธพร อิศรชัย พบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่มที่มีการศึกษาที่มีการศึกษามีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารสามารถมากกว่าประชาชนทั่วไป สอดคล้องกับ คริษฐ์ ลิ่มตระกูล พบว่าการยอมรับนวัตกรรมอินเทอร์เน็ตมีมา

ประยุกต์ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองไทย มีการศึกษาถึงขั้นตอนและกระบวนการอันจะทำให้เกิดเป็นอินเทอร์เน็ตมีมทางการเมือง ตลอดจนศึกษารูปแบบ ประเภทและช่องทางในการใช้ จะทำให้การสื่อสารทางการเมืองประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ทางการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดของ Mc Quail (อ้างถึงในวันจักร์ โกมลวิวัฒน์) กล่าวถึงชุมชนที่เกิดขึ้นผ่านการสื่อสารคอมพิวเตอร์ ชุมชนเหล่านี้เปิดโอกาสในการเข้าถึงทางสังคม มีการเปิดกว้างทางความคิดในขณะที่สังคมปกติไม่สามารถทำได้ โดยผู้ที่มีปัญหาหรือแนวความคิดที่คล้ายคลึงกันสามารถส่งผ่านความคิดและทัศนคติถึงตัวผ่านตัวกลางนี้ แต่การแสดงแนวความคิดหรือแนวคิดต่างๆที่สมาชิก เฟสบุ๊ก “การบ้าน การเมือง” และ ”สนาม การเมือง” ส่งผ่านไปยังคณะรัฐบาลนั้น เป็นการแสดงแนวความคิดอันเป็นส่วนหนึ่งสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงแนวความคิดตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่เชื่อว่า สมาชิกของสังคมทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เพื่อพัฒนาสังคมส่วนรวม และระบบการเมืองจะต้องเปิดโอกาสหรือเสรีภาพแก่ประชาชนในการดำเนินการภายใต้กฎระเบียบของสังคม โดยเป็นการมีส่วนร่วมหรือเสียงของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย และมีได้หวังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทั่วทั้งที่ เพียงแค่คณะรัฐบาลจะนำแนวความคิดและข้อคิดเห็นเพื่อระบบการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น มิใช่การต่อรองทางการเมืองใดๆ สอดคล้องกับ วราวุธ แสงอร่าม พบว่าอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือ และช่องทางในการเข้าถึงข่าวสารแต่มิได้เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยที่เว็บไซต์เป็นเครื่องมือที่สามารถเข้าถึงบุคคลได้มากที่สุดและถือว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยในครั้งนี้ว่า อนาคตเป็นไปได้ว่าการเมืองในรูปแบบใหม่ เช่น การหาเสียง การนำเสนอผลงานต่างๆของนักการเมือง อาจทำได้ในโลกออนไลน์ เช่น การเสนอแนวคิด นโยบาย ทางการเมือง และอาจทำให้ลดปัญหาการคอร์ปชั่นลงได้มาก และหากนักการเมืองท่านใดมีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมอาจถูกต่อต้านจากสื่อสังคมออนไลน์ เป็นไปได้ว่าอาจถูกตัดสิทธิจากการเป็นนักการเมืองหรือถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย เพราะ สื่อสังคมออนไลน์นั้นมีสื่อต่างๆ เช่น ข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ ทำให้เป็นหลักฐานต่างๆ ในการกระทำความผิด รวมไปถึงการทำผลงานด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

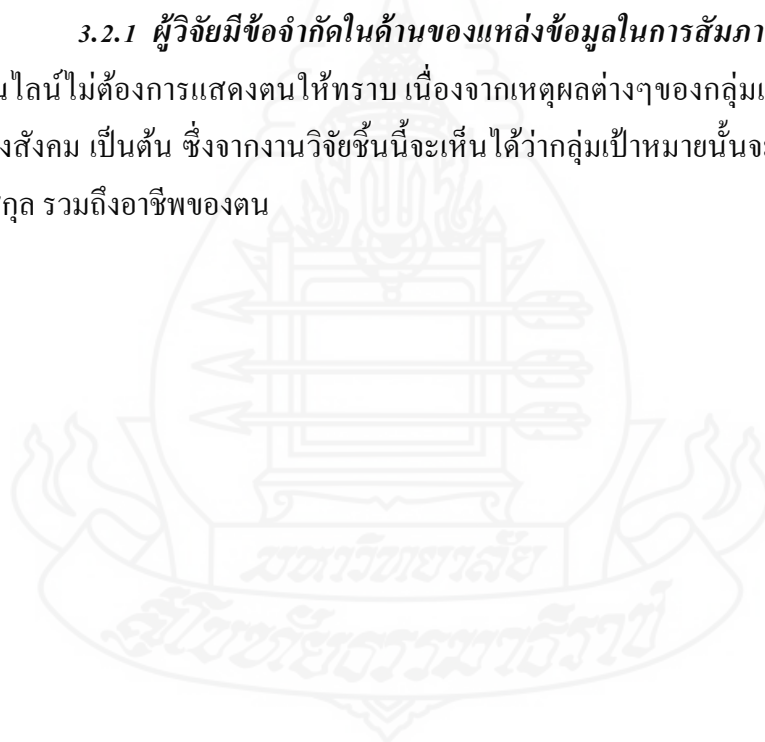
3.1.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการปกครองของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันได้ ในรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงลึกได้

3.1.2 ควรมีรูปแบบการเก็บข้อมูลงานวิจัยด้วยการลงภาคสนามกับกลุ่มที่เป็นเครือข่ายทางการเมือง เพราะว่ามีข้อมูลบางอย่างที่ผู้วิจัยได้มาจากการสัมภาษณ์ นั้น กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยมีรูปแบบตอบที่ระวังความปลอดภัยของตนเอง ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ประสงค์ออกนามก็ได้เพื่อได้ข้อมูลที่ต้องการ

3.1.3 ควรมีการประยุกต์เครื่องมือในงานวิจัยให้เกิดความเหมาะสมแก่ปัจจุบัน เนื่องจากบางรูปแบบของการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เพราะเกิดรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองใหม่ๆเกิดขึ้น พร้อมกับการสื่อในยุคปัจจุบันดังนั้นควรมีการปรับให้เหมาะสม

3.2 ปัญหาอุปสรรคในการวิจัย

3.2.1 ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในด้านของแหล่งข้อมูลในการสัมภาษณ์ เนื่องจากในสื่อสังคมออนไลน์ไม่ต้องการแสดงตนให้ทราบ เนื่องจากเหตุผลต่างๆของกลุ่มเป้าหมาย เช่น อาชีพหน้าตาทางสังคม เป็นต้น ซึ่งจากงานวิจัยชิ้นนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายนั้นจะมีการปิดบังชื่อจริงและนามสกุล รวมถึงอาชีพของตน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- วันฉัตร โกมลวิวัฒน์. (2554). การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของ “กลุ่มคนเสื้อหลากสี”. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- กฤษฎกร พบศิริ. (2540). การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว. (2554). สื่อสังคมออนไลน์. สืบค้นจาก [www.SLIDESHARE.NET/](http://www.slideshare.net/)
- การเมืองบุกโซเชียล มีเดีย. (2554). เจาะสนามเลือกตั้ง. สืบค้นจาก หนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ www.ไฟสปอร์ต.คอม/ThanathornOfficial
- คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2557). ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ. สืบค้นจาก www.law.moi.go.th/pdf/notice1.pdf
- คริสรัฐ ลิ้มตระกูล. (2557). นวัตกรรมอินเทอร์เน็ตมีผลต่อการสื่อสารทางการเมืองไทย : ศึกษากรณีการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในปี พ.ศ.2556. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ณัฐกานต์ กุลณรงค์. (2550). การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในช่วงการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ต่อบุญ พ่วงมหา. (2552). 3G อนาคตของวงการโฆษณาออนไลน์. กรุงเทพฯ: หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ.
- นภินทร สิริไทย. (2546). การสื่อสารทางการเมืองของภาคประชาชน ศึกษากรณีคณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป). (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2548). สื่อสารการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : แมสมิเดีย.
- _____. (2548). สื่อสารการเมือง: ศึกษากรณีการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปของพรรคไทยรักไทย. (ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- _____. (2554). ชนะการเลือกตั้งด้วยพลังการตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : แมสมิเดีย.

- ประภาพร สีหา. (2560). *ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ.2557*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2547). *หลักการควบคุมการใช้อำนาจ : หลักการที่จำเป็นสำหรับประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- พรชัย เลื่อนฉวี. (2546). *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2546). *ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูริชญา วัฒนรุ่ง. (2545). *หลักกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ยุทธพร อิศรชัย. (2547). “อินเทอร์เน็ตกับการเมืองไทย” *วารสารสถาบันพระปกเกล้า* 2(3), (กันยายน-ธันวาคม). สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>
- รติกร กิรติบุรณะ. (2548). *การศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาของเว็บไซต์พรรคการเมือง : กรณีศึกษาพรรคไทยรักไทยและพรรคประชาธิปัตต์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- วรารุช แสงอร่าม. (2552). *อินเทอร์เน็ตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วันฉัตร โกมลวิวัฒน์. (2554). *การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ “กลุ่มคนเสื้อหลากสี”*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สถิตย์ นิยมญาติ. (2524). *สังคมวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทิสยา ประทุมกุล. (2550). *กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ของพรรคไทยรักไทยในภาวะวิกฤตการเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- สุรพงษ์ โสชนะเสถียร. (2533). *การโฆษณาหาเสียงกับพฤติกรรมกาเลือกตั้ง*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2546). “การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 20). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

www.facebook.com/act.anticorruptionThailand/

www.facebook.com/ThanathornOfficial/

www.ratchakitcha.soc.go.t/ATA/PDF/2559/E/163/13.PDF

www.socialmediamodelen.nl

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การสื่อสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา : การต่อต้านรัฐบาล คสช.

ช่วง พ.ศ. 2557-2561

*****

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ – นามสกุล   ตอบ .....
2. เพศ   ตอบ .....
3. อายุ   ตอบ .....
4. การศึกษา   ตอบ .....
5. อาชีพ   ตอบ .....

ส่วนที่ 2 คำถามแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการการเมืองของ
คสช.

1. การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม เฟสบุ๊ก “การบ้าน การเมือง” หรือ “สนาม การเมือง” ได้อย่างไร
ตอบ .....
2. ได้รับข้อมูลข่าวสารการเมืองเกี่ยวกับข้าราชการการเมืองหรือรัฐบาล คสช. บ่อยมั้ย แล้วข้อมูล
ที่ได้รับเป็นไปในทางบวกหรือลบ
ตอบ .....
3. มีแนวคิดอย่างไรกับรัฐบาล คสช. กับ รัฐบาลที่มาจกเลือกตั้ง
ตอบ   รัฐบาล คสช. : .....
                                  รัฐบาลจากการเลือกตั้ง : .....
4. มีแนวคิดอย่างไรกับข้าราชการการเมืองใน ยุค รัฐบาล คสช.
ตอบ .....
5. มีแนวคิดอย่างไรกับการแสดงแนวคิดทางการเมืองแล้วถูกเรียกไปปรับทัศนคติ
ตอบ .....
6. ถ้าบอกกับรัฐบาล คสช. ได้ คุณจะบอกอะไร (เช่น เรื่องนโยบายต่างๆ เศรษฐกิจ การชุมนุม สภาพ
ความเป็นอยู่ เป็นต้น)
ตอบ .....

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของสมาชิกในกลุ่ม

1. นอกจากข้อมูลข่าวสารการเมืองในเพจ คุณรับข้อมูลข่าวสารทางช่องทางใดบ้าง

ตอบ .....

2. ได้รับข้อมูลข่าวสารการเมืองในรูปแบบใดมากที่สุด (เช่น ภาพ เสียง ข้อความ วิดีโอ) แล้วชอบรูปแบบใดมากที่สุดเพราะอะไร

ตอบ .....

3. ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร

ตอบ .....

4. เคยแชร์หรือส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่พบในเพจไปหน้า เฟสบุ๊ก ตัวเองหรือแชร์ไปที่ใดบ้างหรือไม่ (แล้วคิดว่าการแชร์ข้อมูลข่าวสารไปจะมีผลกระทบหรือไม่ ด้านใดบ้าง)

ตอบ .....

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการแสดงออกและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่ม

1. เมื่อมีข่าวต่างๆเกี่ยวกับข้าราชการการเมืองหรือรัฐบาล เช่น นาฬิกาบิ๊กป้อม ตั้งบริษัทในค่ายทหาร ซื้อเรือดำน้ำ เป็นต้น คุณมีความคิดเห็นอย่างไร

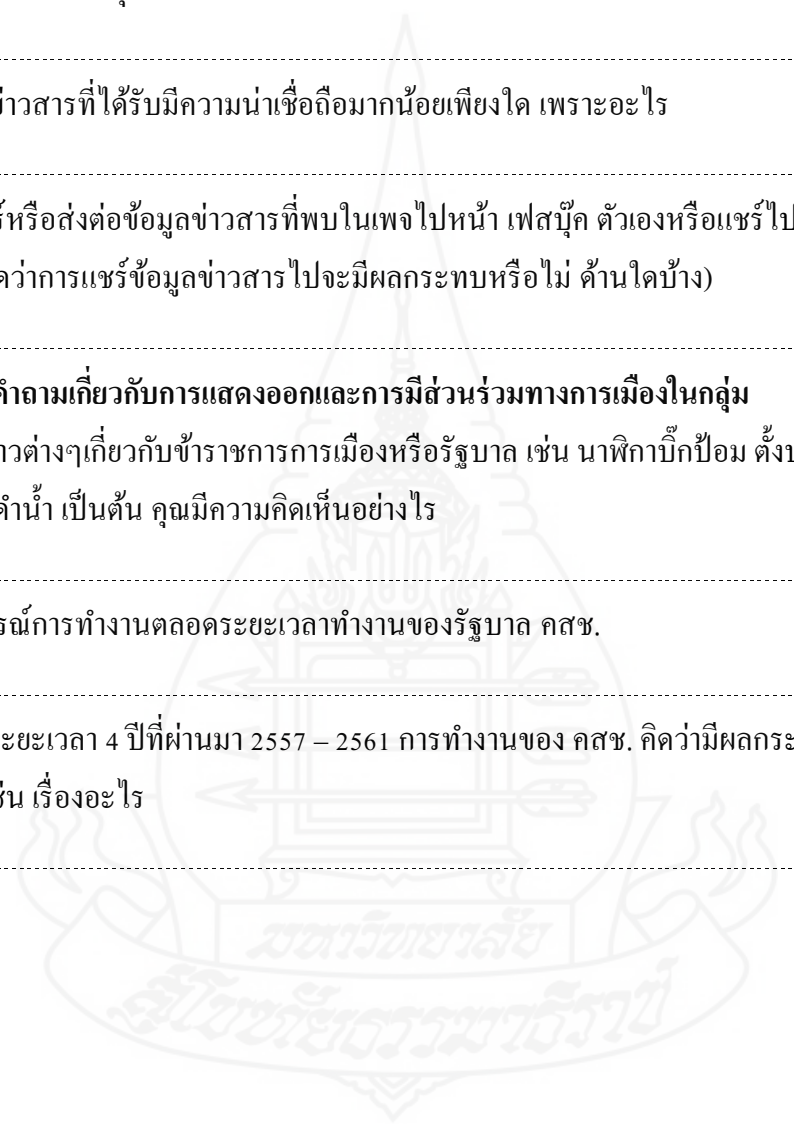
ตอบ .....

2. ให้วิจารณ์การทำงานตลอดระยะเวลาทำงานของรัฐบาล คสช.

ตอบ .....

3. ตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา 2557 – 2561 การทำงานของ คสช. คิดว่ามีผลกระทบด้านใดมากที่สุด เช่น เรื่องอะไร

ตอบ .....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	ว่าที่ร้อยตรีภุชชญา สีหพันธ์
วัน เดือน ปีเกิด	4 สิงหาคม 2531
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	บธ.บ. (บริหารธุรกิจบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสยาม พ.ศ.2553
สถานที่ทำงาน	เรือนจำกลางบางขวาง เลขที่ 22 ถนนนนทบุรี ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน

